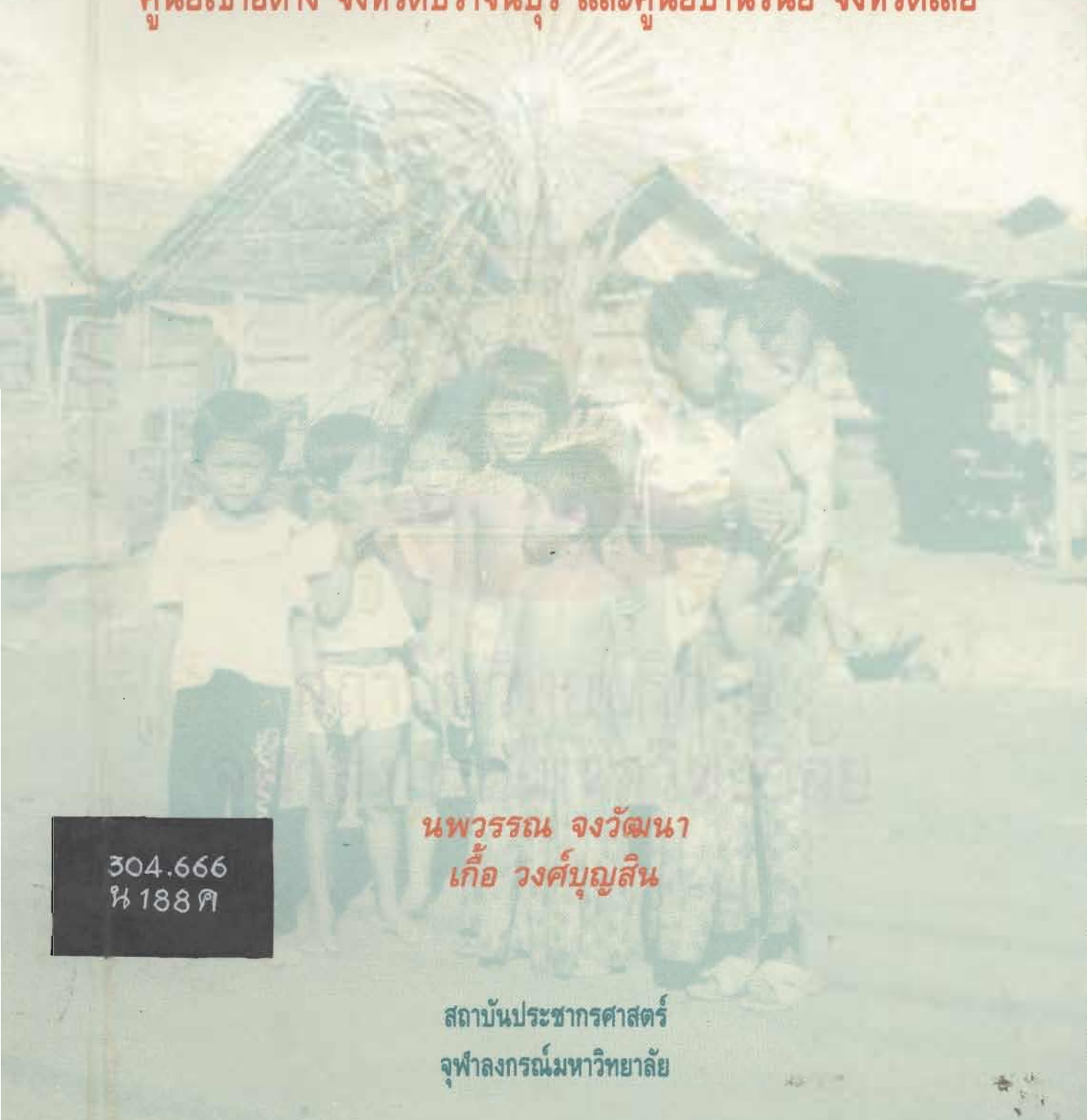

ISBN 974-576-775-1

โครงการสำรวจการวางแผนครอบครัวของผู้อพยพลี้ภัยอินโดจีน
ในประเทศไทย พ.ศ. 2531 :
ศูนย์เขาอีต้ง จังหวัดปราจีนบุรี และศูนย์บ้านวินัย จังหวัดเลย

304.666
น 188 ค

นพวรรณ จงวัฒนา
เกื้อ วงศ์บุญสิน

สถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการสำรวจการวางแผนครอบครัวของผู้พหุภักย์อินโดจีน

ในประเทศไทย พ.ศ. 2531 :

ศูนย์เขาดินต่าง จังหวัดปราจีนบุรี และศูนย์บ้านวินัย จังหวัดเลย

โดย

รองศาสตราจารย์นันทวรรณ จงวัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันประชากรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤษภาคม 2532

วิชา.....
 มอบให้หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 24 / 4.ค. / 33

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IFS Publication No.168/32
 เอกสารสถาบัน หมายเลข 168/32

304.666
 น 188 ค

21 ส.ค. 2533

053065

ผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์นพวรรณ จงวัฒนา

นักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ วงศ์บุญสิน

นักวิจัยผู้ช่วย

นางสาวปรีชา รุ่งโสภาสกุล

นางสาวอัจฉรา ธีรวิบูลย์ผล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการสำรวจการวางแผนครอบครัวของผู้ลี้ภัยอินโดจีนในประเทศไทย พ.ศ. 2531 :

ศูนย์เขาด้าง จังหวัดปราจีนบุรี และศูนย์บ้านวินัย จังหวัดเลย ซึ่งดำเนินการโดยสถาบัน
ประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจาก The Family
Planning International Assistance (FPIA) ผ่านกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้คือ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และการ
ปฏิบัติการวางแผนครอบครัวของผู้อพยพสตรีในวัยเจริญพันธุ์ ที่อาศัยอยู่ในศูนย์ทั้งสองแห่งดังกล่าวข้างต้น
เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานด้านการให้ความรู้ และการบริการด้านการวางแผน
ครอบครัว นอกจากนี้เพื่อทราบข้อมูลด้านประวัติและพฤติกรรมการเจริญพันธุ์ของสตรีในวัยเจริญพันธุ์หลัง
จากที่เข้ามาอาศัยในศูนย์ผู้อพยพที่มีโครงการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัว รวมทั้งประสิทธิภาพ
ของสื่อที่ใช้ในการวางแผนครอบครัวด้วย

สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอขอบคุณบุคคลต่างๆ ที่ช่วยประสานงาน
ให้การดำเนินงานโครงการสำรวจนี้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย คือ นายแพทย์ธวัช สุคนธ์ปฏิภาค ผู้จัดการ
โครงการ FPIA/Thailand-12 สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน นอกจากนี้สถาบันฯ ขอขอบคุณสอง
องค์กร คือ ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม และศูนย์ดำเนินการ
เกี่ยวกับผู้อพยพ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งรับผิดชอบศูนย์ผู้อพยพลี้ภัยที่ได้อนุมัติให้คณะนักสำรวจของสถาบันฯ
เข้าไปในศูนย์ผู้อพยพทั้งสองแห่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.ภัสสร ลิมานนท์

ผู้อำนวยการ

สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูปภาพ	ช
สารบัญแผนที่	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
1. ประวัติความเป็นมาของผู้อพยพลี้ภัยชาวอินโดจีนในประเทศไทย ช่วงหลังปี พ.ศ. 2518	1
2. ข้อมูลเบื้องต้นของศูนย์ผู้อพยพลี้ภัย	9
2.1 ศูนย์เขาค้อต่าง อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี	9
2.2 ศูนย์บ้านวินัย อำเภอปากชม จังหวัดเลย	11
3. การบริการด้านสาธารณสุขและการวางแผนครอบครัวในศูนย์ผู้อพยพลี้ภัย	14
3.1 ศูนย์เขาค้อต่าง อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี	14
3.2 ศูนย์บ้านวินัย อำเภอปากชม จังหวัดเลย	17
4. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	19
5. การเลือกตัวอย่าง	20
6. แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์	21
7. ประชากรและโครงสร้างประชากรในศูนย์ผู้อพยพ	23
8. ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ของสตรีที่สมรสแล้วและสามี	29
9. การอพยพเข้าประเทศไทยและการตั้งหลักแหล่งในประเทศที่สาม	33
10. ประวัติการแต่งงาน ทภาวะเจริญพันธุ์ และความต้องการบุตรเพิ่ม	35
11. ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการวางแผนครอบครัวในศูนย์	38
12. จำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรี และทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา และการคุมกำเนิดในแง่ของหลักศาสนา ผู้นำการเมือง บิดามารดา และสามี	43

13. ความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการคุมกำเนิดของสตรี	หน้า 46
14. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	หน้า 50
หนังสืออ้างอิง	หน้า 53
ภาคผนวก : ตารางที่ 1-26	หน้า 55

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	อัตราร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุและเพศ และอัตราส่วนเพศของประชากรในศูนย์เขาด่าง และศูนย์บ้านวินัย	56
ตารางที่ 2	ลักษณะทางประชากรของผู้อพยพลี้ภัยในศูนย์เขาด่าง และศูนย์บ้านวินัย	57
ตารางที่ 3	อัตราร้อยละของประชากรจำแนกตามการอ่านออกเขียนได้ และภาษาที่อ่านออกเขียนได้ ในศูนย์เขาด่างและศูนย์บ้านวินัย	58
ตารางที่ 4	อัตราร้อยละของประชากรจำแนกตามการทำงาน สถานภาพการทำงาน และลักษณะของงานที่ทำ ในศูนย์เขาด่างและศูนย์บ้านวินัย	59
ตารางที่ 5	ลักษณะทางประชากรของสตรีที่สมรสแล้วและสามี : อายุปัจจุบัน, อายุเฉลี่ย, ประเทศที่เกิด, ศาสนา, ในศูนย์เขาด่างและศูนย์บ้านวินัย	60
ตารางที่ 6	การอ่านออกเขียนได้ของสตรีที่สมรสแล้วและสามี : การอ่านออกเขียนได้, ภาษาที่เขียนได้ ในศูนย์เขาด่างและศูนย์บ้านวินัย	62
ตารางที่ 7	ลักษณะทางเศรษฐกิจของสตรีที่สมรสแล้วและสามี : การทำงาน, ลักษณะงานที่ทำ, รายได้ต่อเดือน, รายได้ที่ได้รับจากญาติพี่น้องในต่างประเทศ ในศูนย์เขาด่างและศูนย์บ้านวินัย	63
ตารางที่ 8	การอพยพเข้ามาประเทศไทยและการตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยที่สามของสตรีที่สมรสแล้ว : จำนวนปีที่อยู่ในประเทศไทย, จำนวนปีที่อยู่ในศูนย์ผู้อพยพ, เหตุผลที่อพยพมาประเทศไทย, ประเทศที่ต้องการตั้งหลักแหล่ง และความต้องการกลับไปประเทศบ้านเกิด เมืองนอนในศูนย์เขาด่าง และศูนย์บ้านวินัย	66
ตารางที่ 9	ประวัติการแต่งงานและภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี : อายุแรกสมรส, จำนวนครั้งการสมรส, ประวัติการมีบุตร, บุตรเกิดรอด, บุตรที่กำลังมีชีวิต, สถานภาพการตั้งครรภ์, จำนวนบุตรที่คลอดในศูนย์ผู้อพยพปัจจุบัน และอายุของบุตรคนสุดท้าย ในศูนย์เขาด่างและศูนย์บ้านวินัย	69

ตารางที่ 10	ความต้องการบุตรของสตรี : จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม, จำนวนบุตรชาย บุตรสาวที่ต้องการเพิ่ม, เหตุผลที่ต้องการบุตรเพิ่ม ในศูนย์เขาค้างและ บ้านวินัย	72
ตารางที่ 11	ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว และหน้าที่ของหน่วยงานของสตรี ที่สมรสแล้วในศูนย์เขาค้าง และศูนย์บ้านวินัย	73
ตารางที่ 12	ความสัมพันธ์กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัว : การรู้จัก, หน้าที่ของ อาสาสมัคร, การพูดคุย, เรื่องที่พูดคุยกับอาสาสมัครของสตรีที่สมรสแล้ว ในศูนย์เขาค้าง และศูนย์บ้านวินัย	75
ตารางที่ 13	ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมวันระงับคว่างแผนครอบครัว ของสตรีที่สมรสแล้ว ในศูนย์เขาค้างและศูนย์บ้านวินัย	76
ตารางที่ 14	ประสบการณ์เกี่ยวกับการอบรมวางแผนครอบครัว ของสตรีที่สมรสแล้วและ สามี ในศูนย์เขาค้างและศูนย์บ้านวินัย	77
ตารางที่ 15	อัตราร้อยละของสตรีที่เคยสมรสในศูนย์เขาค้าง และศูนย์บ้านวินัย จำแนกตามการเคยเข้ารับการอบรมการวางแผนครอบครัว และสถานภาพ การคุมกำเนิด	78
ตารางที่ 16	การเคยเห็น ดู ฟัง สื่อการวางแผนครอบครัว ความเข้าใจ และภาษาที่ ต้องการสำหรับสื่อแต่ละชนิด ของสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์เขาค้าง และ ศูนย์บ้านวินัย	79
ตารางที่ 17	จำนวนบุตรที่ปรารถนา และความนิยมในเพศของบุตรของชาวเขมร/ชาวม้ง และของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในศูนย์เขาค้าง และศูนย์บ้านวินัย	81
ตารางที่ 18	ทัศนคติของสตรีต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา ความนิยมในเพศของบุตร และ การคุมกำเนิดในแง่ของบิดามารดาสตรี ในศูนย์เขาค้างและศูนย์บ้านวินัย	83
ตารางที่ 19	ทัศนคติของสตรีต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา ความนิยมในเพศของบุตร และ การคุมกำเนิดในแง่ของสามี	84

ตารางที่ 20 ทศนคติของสตรีเกี่ยวกับความเห็นในการคุมกำเนิด ของผู้นำทางการเมือง และหลักศาสนา 85

ตารางที่ 21 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ เขาคีค่างและศูนย์บ้านวินัย ที่รู้จักและเคยใช้ วิธีการคุมกำเนิดแต่ละวิธี 86

ตารางที่ 22 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ เขาคีค่างและศูนย์บ้านวินัย จำแนกตามปัญหาของ วิธีคุมกำเนิดวิธีต่างๆ (แสดงอัตราร้อยละ เฉพาะวิธีที่มีผู้ตอบ เกิน 10 ราย) 87

ตารางที่ 23 สถานภาพของการใช้วิธีคุมกำเนิด วิธีที่กำลังใช้ ระยะเวลาที่ใช้ และ ระยะเวลาที่ตั้งใจจะใช้ต่อไป ของสตรีในศูนย์ เขาคีค่างและศูนย์บ้านวินัย 89

ตารางที่ 24 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ เขาคีค่างและศูนย์บ้านวินัย จำแนกตามเหตุผล ที่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด 90

ตารางที่ 25 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ เขาคีค่างและศูนย์บ้านวินัย ที่ไม่ทราบสถานที่ ที่จะไปรับบริการคุมกำเนิดวิธีต่างๆ 90

ตารางที่ 26 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ เขาคีค่างและศูนย์บ้านวินัย จำแนกตามการ คุมกำเนิดเมื่อมีสิ่งล่อใจ และความรู้สึกต่อระยะทางระหว่างบ้านและคลินิก วางแผนครอบครัว 91

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 รูปปิรามิดประชากรของศูนย์เขาด้าง พ.ศ. 2531 ศูนย์บ้านวินัย พ.ศ. 2531 และประเทศไทย พ.ศ. 2523	24

สารบัญแผนที่

	หน้า
แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์ผู้อพยพลี้ภัยอินโดจีนในประเทศไทย พ.ศ. 2531	3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพ 1	ภาพตั้ง เก็บน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภคในศูนย์ เขาค้อต่าง จังหวัดปราจีนบุรี	4
ภาพ 2	เด็ก ๆ ในศูนย์ เขาค้อต่าง จังหวัดปราจีนบุรี	4
ภาพ 3	อาคารที่อยู่อาศัยของผู้อพยพลี้ภัยชาว เขมร	5
ภาพ 4	การฝึกอบรมการวางแผนครอบครัว มีการให้ความรู้ด้วยการบรรยายและ การฉายภาพยนตร์	5
ภาพ 5	ผู้เข้ารับการอบรมการวางแผนครอบครัวในศูนย์อพยพ มีทั้งสตรีในวัย เจริญพันธุ์และสามี	6
ภาพ 6	ตัวอย่างโปสเตอร์ เชิญชวนให้ใช้ยา เม็ดคุมกำเนิดที่ติดไว้หน้าคลินิกให้บริการ วางแผนครอบครัว	6
ภาพ 7	ภายในอาคารซึ่ง เป็นศูนย์ของแพทย์แผนโบราณชาว เขมร	7
ภาพ 8	ร้านขายขนมและ เครื่องดื่มภายในศูนย์ผู้อพยพ	7
ภาพ 9	อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชาว เขมร อาสาสมัครสตรีผู้ี้เคย เป็น นักศึกษาแพทย์ในกรุงพนมเปญมาก่อน	8
ภาพ 10	ด้านหน้าอาคารที่ใช้ เป็นศูนย์แพทย์แผนโบราณ และโครงการ เพื่อสุขภาพจิต	8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ประวัติความเป็นมาของผู้อพยพลี้ภัยชาวอินโดจีน ในประเทศไทยช่วงหลังปี พ.ศ. 2518

ผู้ลี้ภัยจากประเทศลาว กัมพูชา และเวียดนาม เริ่มอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากหลังปี พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศทั้งสามตกอยู่ภายใต้การปกครองระบบคอมมิวนิสต์ ในระยะ 10 กว่าปีที่ผ่านมา สกิดิของสำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติแสดงให้เห็นว่า มีผู้อพยพชาวอินโดจีนอพยพเข้ามายังประเทศไทยทั้งทางบกและทางเรือ เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้นกว่า 700,000 คน ประเทศไทยจำเป็นต้องรับดูแลผู้อพยพชาวอินโดจีนเหล่านี้ตามหลักมนุษยธรรม ก่อนที่จะมีประเทศที่สามรับผู้อพยพเหล่านี้ไปตั้งหลักแหล่งในประเทศของตน หรือมีการดำเนินนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้อพยพเหล่านี้เดินทางกลับสู่ประเทศบ้านเกิดเมืองนอนของตน ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2518 - พฤษภาคม พ.ศ. 2532 ด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย สำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติ และรัฐบาลของประเทศที่สามหลายประเทศ ได้จัดการให้ผู้อพยพลี้ภัยชาวอินโดจีนเหล่านี้ ไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศที่สามเป็นจำนวนประมาณ 620,000 คน โดยในระยะแรกมีประเทศที่สามรับผู้อพยพไปตั้งหลักแหล่งปีละประมาณ 12,000-24,000 คน แต่ในปี พ.ศ. 2522 เป็นปีที่มีผู้อพยพลี้ภัยจากประเทศกัมพูชาหลังไหลเข้ามาประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากรัฐบาลของ เสง ซัมริน เข้าปกครองกัมพูชาแทนรัฐบาลของพอลพต ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงได้พยายามผลักดันให้รัฐบาลของประเทศที่สามรับเอาผู้อพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่งให้มาก ในช่วงปี พ.ศ. 2522-2524 เป็นช่วงที่รัฐบาลของประเทศที่สามรับเอาผู้อพยพไปตั้งหลักแหล่งเกือบ 300,000 คน แต่หลังจากปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา ประเทศที่สามก็รับเอาผู้อพยพชาวอินโดจีนไปปีละประมาณ 30,000-42,000 คน ในปี พ.ศ. 2529 จำนวนผู้อพยพที่ประเทศที่สามรับไปเริ่มลดจำนวนลงจนรัฐบาลไทยวิตก จึงได้ประกาศนโยบายปิดศูนย์ผู้อพยพเขาค้อ จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีนโยบายไม่รับผู้อพยพชาวกัมพูชาที่อพยพเข้ามาใหม่ ในปี พ.ศ. 2530-31 จำนวนผู้อพยพที่ประเทศที่สามรับไปตั้งหลักแหล่งในประเทศของตนจึงได้เพิ่มขึ้นอยู่ประมาณปีละ 30,000 คน ปัจจุบันยังมีผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองชาวอินโดจีนตกค้างอยู่ในประเทศไทยถึงประมาณ 300,000 คน ในจำนวนนี้ประมาณ 200,000 คน เป็นชาวกัมพูชาอาศัยอยู่ตามแนวชายแดนที่ Site 2 เขตอำเภอตาพระยา และ Site B ในเขตจังหวัดสุรินทร์ ผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองจำนวนประมาณ 200,000 คนนี้อยู่ในความดูแลของ UNBRO ซึ่งเป็นองค์กรของสหประชาชาติเช่นเดียวกัน

แต่ในรายงานฉบับนี้ จะขอกล่าวเฉพาะผู้อพยพที่อยู่ในความดูแลของ UNHCR เท่านั้น คือ ผู้อพยพจำนวนประมาณ 100,000 คน อาศัยอยู่ตามค่ายต่างๆ ดังต่อไปนี้ (UNHCR : 1989)

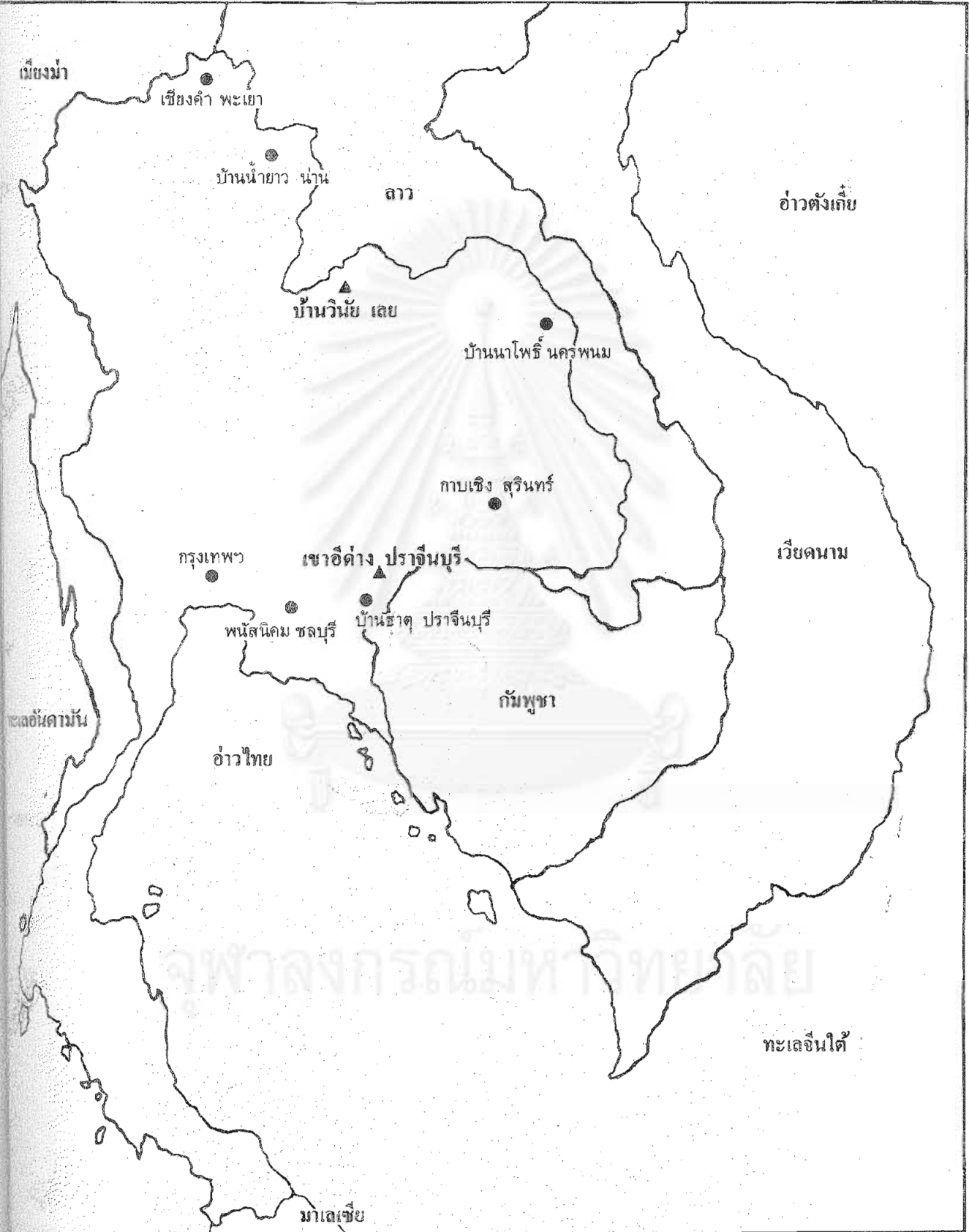
1.	ศูนย์บ้านนาโพธิ์	15,194	คน
2.	ศูนย์บ้านน้ำยาว	1,734	คน
3.	ศูนย์บ้านธาตุ (เวียดนาม)	7,590	คน
4.	ศูนย์บ้านธาตุ (กัมพูชา)	4,586	คน
5.	ศูนย์บ้านวินัย	33,990	คน
6.	ศูนย์เชียงคำ	15,008	คน
7.	ศูนย์กาบเชิง	1,169	คน
8.	ศูนย์เขาคีด่าง	11,569	คน
9.	กรุงเทพฯ	65	คน
10.	ศูนย์พันสนิคม		
	10.1 ศูนย์กรมวิทย์	11,516	คน
	10.2 ศูนย์ทรานซิท	1,805	คน
	10.3 Section C.	<u>4,109</u>	คน
	รวมทั้งสิ้น	<u><u>108,335</u></u>	คน

ผู้อพยพชาวอินโดจีนในประเทศไทยเหล่านี้ สามารถแยกได้ตามเชื้อชาติดังนี้คือ

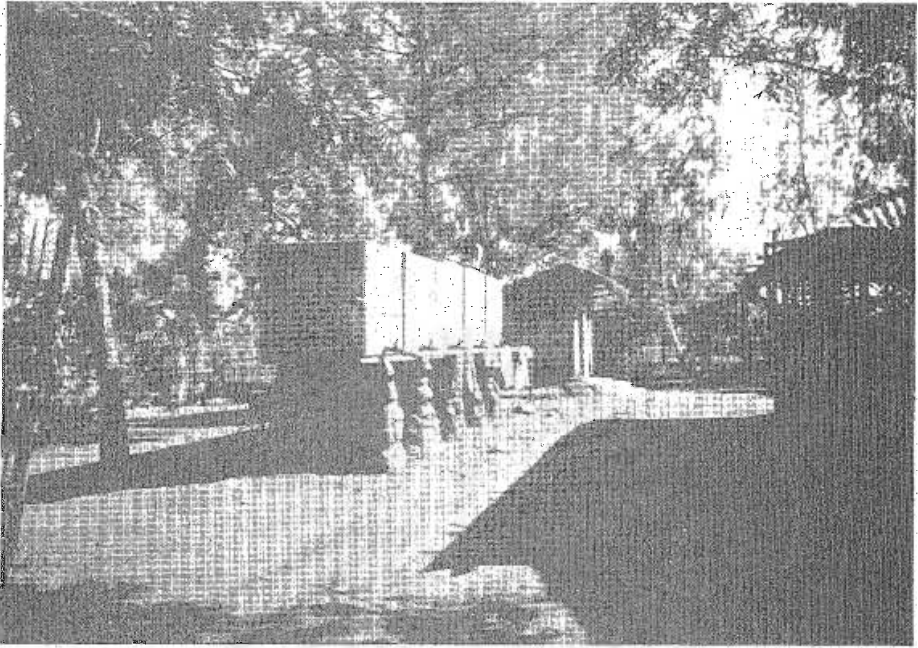
1.	กัมพูชา	19,905	คน
2.	ลาวพื้นราบ	17,411	คน
3.	ชาวเขาจากลาว (ม้ง)	57,549	คน
4.	ชาวเวียดนาม		
	4.1 ที่มาทางเรือ	11,068	คน
	4.2 ที่มาทางบก	2,402	คน

ผู้อพยพชาวอินโดจีนเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องปัจจัยสี่ คือ ที่อยู่จากรัฐบาลไทย ส่วนอาหาร เสื้อผ้าและยารักษาโรคจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติ และองค์กรสาธารณกุศลนานาชาติระหว่างรอการไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม หรืออพยพกลับประเทศบ้านเกิด เมืองนอนของตน ระหว่างที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้น จำนวนของผู้อพยพเหล่านี้ เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลาจาก 2 ทางคือ ทางแรกจากการเพิ่มตามธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ ความแตกต่างระหว่างการเกิดและการตายของผู้อพยพใน

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์ผู้อพยพพลัดถิ่นอินโดจีนในประเทศไทย พ.ศ. 2531

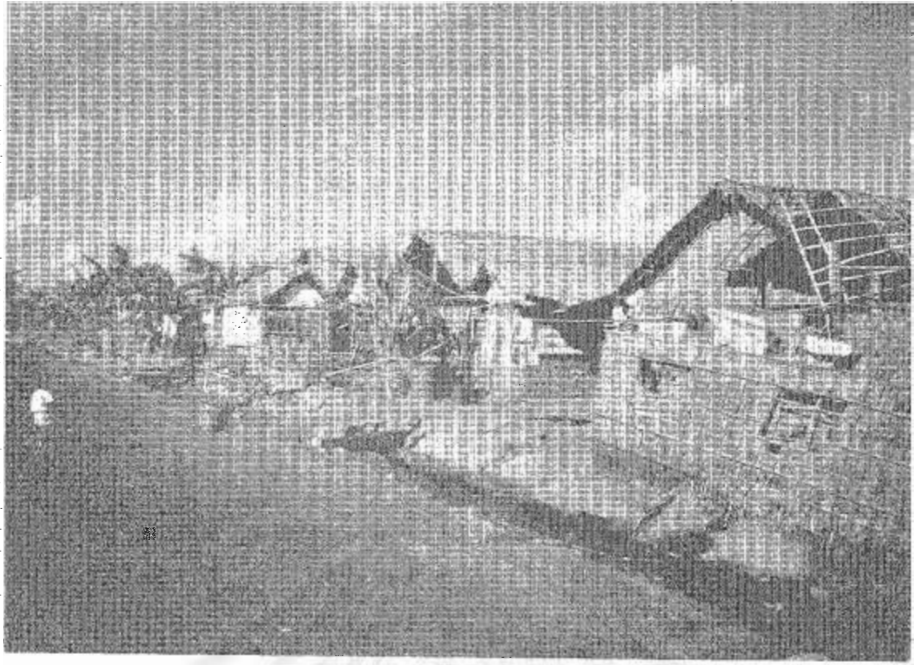
- ศูนย์ผู้อพยพพลัดถิ่น
- ▲ ศูนย์ผู้อพยพพลัดถิ่นที่ทำการศึกษา

ตั้งเก็บน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคในศูนย์เขาด่าง จ.ปราจีนบุรี

เด็ก ๆ ในศูนย์เขาด่าง จ.ปราจีนบุรี

อาคารที่อยู่อาศัยของผู้พลัดถิ่นชาวเขมร

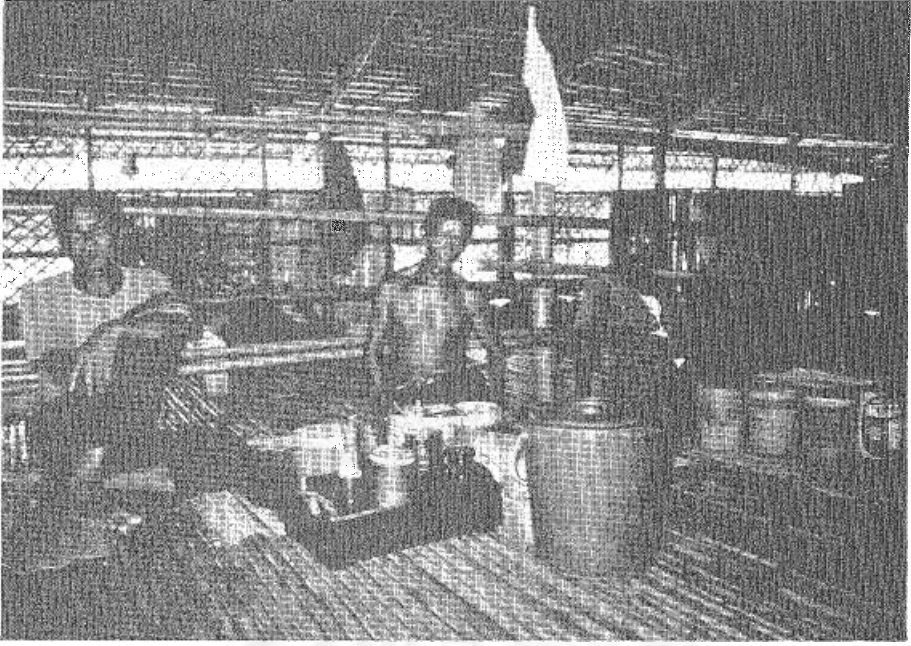
การฝึกอบรมการวางแผนครอบครัว มีการให้ความรู้ด้วยการบรรยายและการฉายภาพยนตร์

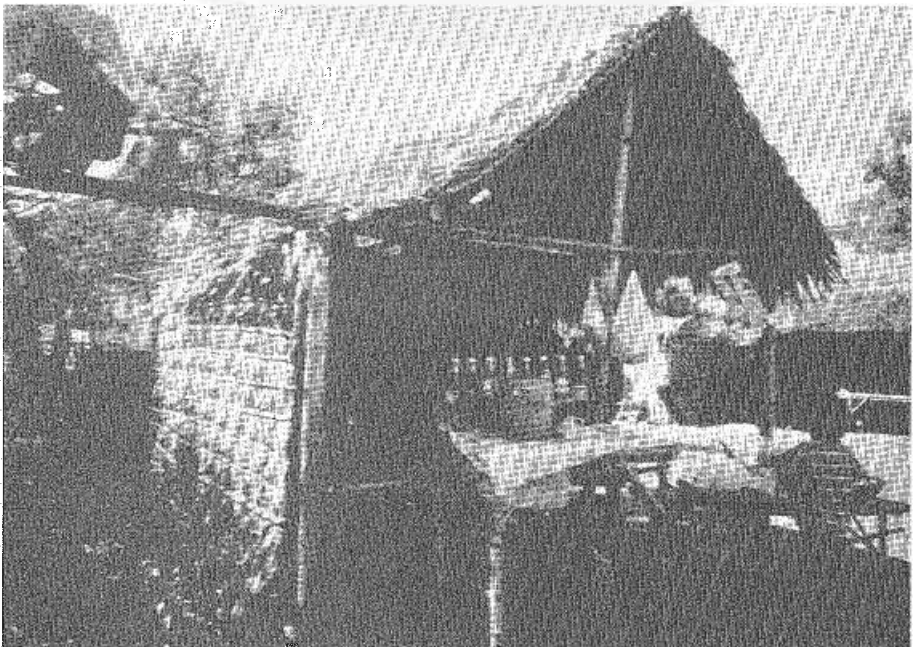
ผู้เข้ารับการอบรมการวางแผนครอบครัวในศูนย์ผู้อพยพ มีทั้งสตรีในวัยเจริญพันธุ์และสามี

ตัวอย่างโปสเตอร์เชิญชวนให้เข้าแม่ตมก้าเนตที่ติดไว้หน้าคลินิกให้บริการวางแผนครอบครัว

ภายในอาคารซึ่งเป็นศูนย์ของแพทย์แผนโบราณชาวเขมร

ร้านขายขนมและเครื่องดื่มภายในศูนย์ผู้อพยพ

อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชาวเขมร อาสาสมัครสตรีผู้เคยเป็นนักศึกษาแพทย์
ในกรุงพนมเปญมาก่อน

ด้านหน้าอาคารที่ใช้เป็นศูนย์แพทย์แผนโบราณ และโครงการเพื่อสุขภาพจิต

ศูนย์ อัครา เกิดของผู้พหุมีสูงกว่าอัตราการตายมากทีเดียว ทั้งนี้เพราะความเป็นอยู่ในศูนย์มีความสบาย พอดี ผู้พหุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานอะไรมากนัก การดูแลสุขภาพอนามัยแก่สตรีมีครรภ์และ เด็กทารกก็อยู่ในระดับดีพอสมควร เมื่อ เปรียบเทียบกับประชากรไทยในชนบททั่วไป การเพิ่มประชากรของผู้พหุอีกทางหนึ่งก็คือ / การที่ผู้พหุจากประเทศอื่นในเอเชียยังอพยพออกมายังประเทศไทยอยู่เรื่อยๆ ทำให้จำนวนผู้พหุตามศูนย์ต่างๆ เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา การที่จำนวนผู้พหุเพิ่มขึ้น เช่นนี้ เป็นที่น่าวิตกว่า หากประเทศที่สามไม่ได้รับไปตั้งถิ่นฐาน หรือผู้พหุเหล่านี้ มีผู้อพยพกลับสู่ประเทศของตนในระยะเวลาอันใกล้แล้ว จะก่อให้เกิดปัญหาประชากรผู้พหุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะประชากรวัย เด็กซึ่งเพิ่มขึ้นจากอัครา เกิดนั้น เป็นที่น่าวิตกมาก / โดยหลักของสิทธิมนุษยชนที่มนุษย์มีสิทธิ์ที่จะกำหนดขนาดครอบครัวของตนเอง องค์การอาสาสมัครจึงได้ให้บริการด้านความรู้และอุปกรณ์ด้านการวางแผนครอบครัวแก่ผู้พหุเหล่านี้ โดยถือหลักความสมัครใจของผู้พหุ เป็นสำคัญ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้พหุชาวอินโดจีนเหล่านี้มีโอกาสที่จะ เลือกวิถีชีวิตที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าได้

2. ข้อมูลเบื้องต้นของศูนย์ผู้พหุพลัดถิ่น

2.1 ศูนย์เขาค้าง อำเภอดงหลวง จังหวัดปราจีนบุรี

ศูนย์ เขาค้าง ตั้งอยู่ด้านเหนือของอำเภอดงหลวง ประเทศ ประมาณ 30 กิโลเมตร ผู้พหุที่อาศัยอยู่ในศูนย์ เขาค้างส่วนใหญ่จะเป็นชาว เขมร เกือบทั้งสิ้น จากข้อมูลของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ (United Nations High Commission for Refugees) เดือนธันวาคม พ.ศ. 2531 รายงานว่าในศูนย์ เขาค้างมีผู้พหุชาวเขมรอาศัยอยู่ประมาณ 13,668 คน ศูนย์นี้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของหน่วยเฉพาะกิจ กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม ในเดือนมกราคม 2530 รัฐบาลได้ประกาศปิดศูนย์ เขาค้างอย่างเป็นทางการ โดยมีนโยบายจะไม่รับผู้พหุที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยหลังช่วงเวลาดังกล่าว เข้ามาไว้ในศูนย์ เขาค้างเพิ่มขึ้นอีกเลย การประกาศนโยบายเช่นนี้มีลักษณะ เป็นนโยบายในการเร่งรัดให้ประเทศที่สาม รับเอาผู้พหุชาว เขมรที่อพยพมาก่อนไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม ทั้งนี้เนื่องจากผู้พหุพลัดถิ่นชาวเขมรที่อพยพเข้ามาในช่วงแรกๆ จะเป็นผู้ที่มีความด้อยทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม เมื่อ เปรียบเทียบกับผู้พหุพลัดถิ่นชาว เขมรที่อพยพออกมาก่อนช่วงหลังและประเทศที่สามก็มักจะคัดเลือก เอาผู้พหุที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า ไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม จากสถิติของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา แสดงตัวเลขจำนวนผู้พหุพลัดถิ่นชาว เขมรในศูนย์ เขาค้างดังนี้คือ

พฤศจิกายน 2529	=	23,799	คน	กุมภาพันธ์ 2531	=	20,301	คน
ธันวาคม 2529	=	22,572	"	มีนาคม 2531	=	20,111	"
มีนาคม 2530	=	21,764	"	เมษายน 2531	=	16,965	"
เมษายน 2530	=	21,639	"	พฤษภาคม 2531	=	15,869	"
พฤษภาคม 2530	=	21,623	"	มิถุนายน 2531	=	15,396	"
มิถุนายน 2530	=	21,292	"	กรกฎาคม 2531	=	15,173	"
กรกฎาคม 2530	=	21,451	"	สิงหาคม 2531	=	14,579	"
สิงหาคม 2530	=	21,194	"	กันยายน 2531	=	13,963	"
กันยายน 2530	=	21,186	"	ตุลาคม 2531	=	13,704	"
ตุลาคม 2530	=	21,148	"	พฤศจิกายน 2531	=	13,669	"
พฤศจิกายน 2530	=	21,142	"	ธันวาคม 2531	=	13,668	"

ศูนย์เขาดินดำมีพื้นที่ใหญ่โตกว้างขวาง มีหน่วยเฉพาะกิจ กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ การปกครองภายในศูนย์แบ่งออกเป็นเขตย่อยทั้งหมด 9 สังกัด แต่ละสังกัดมีหัวหน้าสังกัด ซึ่งเป็นชาว เขมร เป็นผู้ดูแลประสานงานกับหัวหน้าศูนย์ซึ่งเป็นคนไทย ภายในสังกัดแต่ละสังกัดจะมีผู้อพยพชาวเขมรอาสาสมัครทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น ความปลอดภัย งานไปรษณีย์ หัวหน้าอาคารอาสาสมัครวางแผนครอบครัว ฯลฯ บริการสาธารณสุขและสาธารณสุขภาคพื้น มีองค์กรอาสาสมัครระหว่างประเทศ และของประเทศไทยประมาณ 16 องค์กร ทำหน้าที่ให้บริการความช่วยเหลือผู้อพยพลี้ภัยชาวเขมรอยู่ เช่น องค์กรกาชาดสากล (International Committee of Red Cross ICRC), สภากาชาดไทย, International Rescue Committee (IRC), Community Based Emergency Relief Services ของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สหประชาชาติ (UNHCR) เป็นต้น ภายในศูนย์มีไฟฟ้าใช้ มีน้ำใช้สำหรับครัวเรือนแจกจ่ายให้แก่ผู้อพยพซึ่งผู้อพยพจะมารับได้จากจุดจ่ายน้ำประจำวัน มีตลาดขนาดเล็กขายอาหารสดและของใช้ประจำวันเล็กน้อย ผู้อพยพจะได้รับแจกอาหารสดจากทางองค์กรซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านนี้ ภายในศูนย์จะมีวิทยุเสียงตามสายกระจายข่าวสารที่ต้องการเผยแพร่ไปยังผู้อพยพอยู่ ข่าวสารที่เผยแพร่ประจำวันก็คือ ข่าวจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ข่าวเกี่ยวกับการเดินทางไปยังหลักแหล่งในประเทศที่สาม ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ฯลฯ เป็นต้น

การศึกษาสำหรับผู้พลัดถิ่นชาว เขมรนั้น ภายในศูนย์มีการจัดบริการการศึกษาแก่เด็ก
นักเรียนชาว เขมร คือมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาอยู่ประมาณ 7-8 โรงเรียน และมีโรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษาอยู่ 1 โรงเรียน ทุกโรงเรียนสอนโดยใช้ภาษาเขมรเป็นหลัก โดยครูอาสาสมัครชาว เขมร ยกเว้น
โรงเรียนในสังกัด 17 ที่สอน เป็นภาษาจีน สำหรับการเรียนภาษาต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นภาษา
อังกฤษนั้น มีการเรียนกันเป็นส่วนตัวตามบ้านของผู้มีความรู้ภาษาอังกฤษ และ เปิดการสอนเป็นชั้นเรียน
เล็ก ๆ นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษจะมีทั้งผู้ใหญ่ที่ต้องการไปตั้งหลักแหล่งในประเทศที่สาม หรือต้องการ
ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ กับมีเด็กเล็ก ๆ บ้างจำนวนไม่มากนัก

การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่นั้น มีองค์กรที่ให้การฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่ม
เติมในศูนย์ผู้อพยพ การฝึกอบรมดังกล่าวมีช่างซ่อม เครื่องยนต์ ช่างจักรเย็บผ้า ช่างไม้ ฯลฯ เป็นต้น

2.2 ศูนย์บ้านวินัย อำเภอบางคนที จังหวัดเลย

ในการตั้งศูนย์รับผู้อพยพ บ้านวินัย อำเภอบางคนที จังหวัดเลย หลังจากที่ประเทศลาว
กัมพูชา และ เวียดนาม ได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝ่ายคอมมิวนิสต์ เมื่อ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา
ทำให้ประชาชนในประเทศดังกล่าวได้อพยพสิ่งไหลเข้ามาอยู่ในประเทศไทย เพื่อหลบภัยคอมมิวนิสต์เป็น
จำนวนมาก และ เนื่องจากจังหวัดเลยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว ทำให้มีชาวลาวเป็นจำนวนมาก
อพยพเข้ามาในจังหวัดเลย และในวันที่ 16 สิงหาคม 2518 สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ได้รับคำ
สั่งจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการจัดหาพื้นที่สำหรับตั้งศูนย์รับผู้อพยพชาวลาวขึ้น ในเขตอำเภอบางคนที
จังหวัดเลย โดยมี พลโทวินัย ศรีนวล เป็นหัวหน้าคณะร่วมกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก
กระทรวงมหาดไทย กรมประชาสัมพันธ์ และผู้ว่าราชการจังหวัดเลย ได้ตกลงเลือกเอาพื้นที่
ป่าเขาแก้ว ดงบางคนที ตำบลบางคนที ห่างจากอำเภอบางคนที 12 กิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอบางคนที
มายังจังหวัดเลยนั้นประมาณ 110 กิโลเมตร

ในการจัดตั้งศูนย์รับผู้อพยพครั้งนี้ จะต้องใช้พื้นที่ 760 ไร่ จึงจะเพียงพอกับความต้องการ
พื้นที่ดังกล่าวสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 221 เมตร ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีป่าไม้
ปกคลุม เป็นเนินสูงต่ำสลับกันไป

เมื่อดำเนินการเรื่องการจัดตั้งเสร็จแล้ว ได้รับเอาผู้อพยพชาวลาวเผ่าม้งจำนวน 12,000
คน จากค่ายอำเภอบ้านพอง จังหวัดขอนแก่น มาควบคุมไว้ที่ศูนย์แห่งนี้ พร้อมกับได้ขนานนามศูนย์ฯ ใหม่ที่
ตั้งขึ้น เพื่อเป็นเกียรติแก่หัวหน้าคณะผู้ริเริ่มดำเนินการจัดตั้ง คือ พลโทวินัย ศรีนวล ว่า "ศูนย์รับผู้อพยพ

บ้านวินัย" ตั้งแต่บัดนั้น จนถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2530 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศเปลี่ยนชื่อใหม่ เป็น "ศูนย์ควบคุมผู้อพยพและผู้หลบหนี เข้า เมืองอำเภอปากชม" มาจนถึงปัจจุบัน

ปริมาณพื้นที่ของศูนย์ควบคุมฯ อำเภอปากชม ปัจจุบันได้ขยายพื้นที่ออกไป เพื่อรับผู้อพยพซึ่ง ทยอยมาจากศูนย์ฯ บ้านน้ำยาว จังหวัดน่าน มาควบคุมไว้ที่ศูนย์ฯ อำเภอปากชม ออกไปอีก 325 ไร่ รวมมีพื้นที่ศูนย์ฯ อำเภอปากชม ทั้งหมด 1,085 ไร่ (ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2526)

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้อพยพ

2.2.1 พื้นฐานเดิมของผู้อพยพ

ผู้อพยพส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ตามป่า เขา เขตชนบทในแขวง เชียงขวาง และ แขวงอื่น ๆ ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะในแขวง เชียงขวางมีถึง ประมาณร้อยละ 58 ของผู้อพยพในศูนย์ฯ นี้ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่อาศัยอยู่ใน เมืองโดยมีการศึกษา และมีความทันสมัยทัดเทียมชาวลาวอื่น ๆ

2.2.2 ประชากรผู้อพยพ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา ศูนย์ควบคุมฯ อำเภอปากชม มีผู้อพยพมากกว่า 30,000 คน มาโดยตลอด จนถึงปัจจุบันมีผู้อพยพชาวลาวภูเขาคืออาศัยอยู่ในศูนย์ควบคุมฯ แห่งนี้ถึง 41,033 คน (สถิติเมื่อ 31 ธันวาคม 2530) นับเป็นศูนย์ควบคุมผู้อพยพ ที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศไทย

2.2.3 การเพิ่มประชากรผู้อพยพ

นับตั้งแต่เริ่มตั้งศูนย์รับผู้อพยพ เป็นต้นมา ผู้อพยพมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือจากเดิมที่รับผู้อพยพชาวลาวเผ่าม้งจากค่ายน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 12,000 คน ใน เดือนสิงหาคม 2518 ปัจจุบันผู้อพยพได้เพิ่มจำนวนเป็น 41,000 คน หรือเพิ่มจากเดิมเกือบ 4 เท่า ภายในเวลา 12 ปี ทั้งนี้เนื่องจากอัตราเพิ่มของประชากรอยู่ในอัตราที่สูง และมีการอพยพเข้ามาอยู่เพิ่ม ในจำนวนที่สูง เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เดินทางไปยังถิ่นฐานยังประเทศที่สามนั้นก็มีจำนวนที่ น้อยกว่าผู้ที่อพยพเข้ามาใหม่ ดังตารางตัวเลขประชากรที่แสดงไว้นี้

2.2.4 แรงงานและการประกอบอาชีพของผู้อพยพ

สภาพการมีงานทำของผู้อพยพ สํารวจเมื่อ เดือนธันวาคม 2530 (ศูนย์ควบคุม ผู้อพยพ 2531) ปรากฏ ดังนี้

จำนวนประชากรผู้อพยพ ศูนย์ควบคุมผู้อพยพและผู้หลบหนีเข้าเมือง อำเภอปากชม จังหวัดเลย

ปี พ.ศ.	ครอบครัว	ผู้ใหญ่		เด็ก		รวม	เกิด	ตาย	อัตราเกิด	เข้าใหม่	ไปประเทศ ที่สาม	อัตราเพิ่ม ตามธรรมชาติ ต่อปี (ร้อยละ)
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง							
2518						12,000						
2519	2,053	3,099	3,259	2,697	2,602	11,657	484	87	4.15	4,491	4,210	3.4
2520	1,882	3,850	3,798	2,549	2,374	12,571	516	104	4.10	2,176	3,874	3.2
2521	1,152	3,604	3,364	2,254	2,063	11,285	475	94	4.20	8,763	4,260	
2522	5,045	10,473	10,461	5,475	4,919	31,328	1,376	280	4.39	17,659	4,705	
2523	4,414	10,346	9,608	5,473	4,587	30,014	907	134	3.04	9,550	12,926	
2524	4,293	10,967	9,675	5,539	4,808	30,989	1,364	134	4.40	2,482	3,067	
2525	4,474	11,399	10,175	6,256	5,533	33,362	1,855	158	5.56	3,316	1,684	
2526	5,792	12,302	11,013	7,703	6,916	37,934	1,940	113	5.11	3,650	905	
2527	7,221	16,940	15,350	6,593	6,019	44,902	2,470	212	5.50	7,115	2,305	
2528	6,780	16,109	14,548	7,313	6,776	44,746	2,324	224	5.19	24	1,883	
2529	6,592	15,736	15,189	8,615	8,009	46,559	2,915	221	6.26	1	220	5.7
2530	5,216	13,309	11,816	8,254	7,654	41,033	2,231	229	5.44	7	7,508	5.4

แหล่งที่มา บรรยายสรุปข้าราชการศูนย์ควบคุมผู้อพยพและผู้หลบหนีเข้าเมืองอำเภอปากชม จังหวัดเลย (2531)

ก. อาชีพค้าขายทั่วไป (ขายผ้า, เสื้อผ้า, กว๊วยเตี้ยว, ผัก, ผลไม้, อาหาร
สดต่างๆ, เครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ) จำนวน 347 ราย

ข. อาชีพเฉพาะ (ตัดผม, ตีเหล็ก, ถ่ายรูป, ทำเครื่องเงิน, ซ่อมรองเท้า,
ทำเครื่องจักสาน) จำนวน 79 ราย

ค. อาชีพเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่, เป็ด, หมู
เกือบทุกครัวเรือน)

ในด้านการบริหารงานและการปกครองของศูนย์ควบคุมผู้อพยพ อาเภอปากชมเห็น
ผู้ว่าราชการจังหวัดเลยเป็นผู้มีอำนาจบังคับบัญชาศูนย์อพยพ โดยตรง โดยมีหัวหน้าศูนย์ควบคุมฯ ซึ่งเป็น
ข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์อีกทีหนึ่ง

ในด้านการปกครองตนเองของผู้อพยพนั้น ศูนย์ควบคุมผู้อพยพ อาเภอปากชม
แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 เขต โดยมีหัวหน้าเขต ละ 1 คน เป็นผู้ควบคุมดูแล หัวหน้าเขตทั้ง 9
เขต จะสรรหาผู้ที่จะดำรงตำแหน่งประธานผู้อพยพ 1 คน และรองประธานผู้อพยพอีก 2 คน เป็น
ประธานและรองประธานของศูนย์ โดยขึ้นตรงต่อหัวหน้าศูนย์ผู้อพยพ อีกทีหนึ่ง

3. การบริการด้านสาธารณสุข และการวางแผน ครอบครัวในศูนย์ผู้อพยพลี้ภัย

3.1 ศูนย์เขาอีด้าง อาเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี

การบริการด้านสาธารณสุขและการแพทย์ภายในศูนย์เขาอีด้าง เมื่อเปรียบเทียบกับบริการ
สาธารณสุขสำหรับประชากรไทยในเขตชนบททั่วไปแล้ว นับว่าบริการสาธารณสุขและการแพทย์สำหรับ
ผู้อพยพลี้ภัยอยู่ในขั้นที่ดีมากพอสมควร การบริการด้านการแพทย์นั้นมืองค์การสภาาชาดสากล
(International Committee of Red Cross ICRC) ให้บริการอยู่ คือมีโรงพยาบาลขนาดเตียง
ประมาณ 100 เตียงอยู่ในศูนย์ โรงพยาบาลดังกล่าวมีอุปกรณ์ทางการแพทย์ค่อนข้างสมบูรณ์ รวมทั้งคณะ
แพทย์และพยาบาลชาวต่างประเทศขององค์การสภาาชาดสากลประจำอยู่ โรงพยาบาลนี้ทำหน้าที่ให้
บริการทั้งผู้อพยพชาว เขมรที่อาศัยอยู่ในศูนย์ และผู้อพยพชาว เขมรจากศูนย์ที่อยู่บริเวณชายแดนไทย- เขมร
โรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในบริเวณด้านหน้าของศูนย์ที่สะดวกแก่การที่ผู้อพยพชาว เขมรจะมาใช้บริการ นอก
เหนือจากโรงพยาบาลดังกล่าวแล้ว ยังมีคลินิกสำหรับคนไข้ นอก ซึ่งดำเนินการโดยสภาาชาดไทย ตั้งอยู่
ในสังกัด 3 หรือที่นิยมเรียกกันทั่วไปว่า OPD 3 คลินิกดังกล่าวให้บริการรักษาการเจ็บป่วยขั้นต้นทั่วไปที่
ยังไม่จำเป็นต้องเข้าไปรับการรักษาในฐานะคนไข้ในโรงพยาบาล สำหรับบริการด้านการสาธารณสุข

ทั่วไปนั้นเมืองคักร Christian Outreach (COR) ให้บริการแก่มารดาและทารก โดยดูแลและให้คำปรึกษาแก่มารดาระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอด สำหรับเด็กนั้นให้การดูแลเด็กที่อายุต่ำกว่า 5 ปีบริบูรณ์ โดยให้คำแนะนำด้านการสาธารณสุขและให้บริการการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสำหรับเด็กด้วย ส่วนงานด้านการสุขภาพนั้นเมืองคักร The International Rescue Committee (IRC) เป็นผู้รับผิดชอบอยู่ เมืองคักรนี้ดูแลในเรื่องการสุขภาพทั่วไปของศูนย์ เช่น การขนขยะ เป็นต้น

สำหรับงานด้านการวางแผนครอบครัวในศูนย์เขาสีด่างนั้น มีสำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชน [Community Based for Emergency Relief Services (CBERS)] เป็นผู้รับผิดชอบอยู่ CBERS เป็นองค์กรย่อยของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ทำหน้าที่เฉพาะการให้บริการและการฝึกอบรมด้านการวางแผนครอบครัวแก่ผู้อพยพลี้ภัยในศูนย์เขาสีด่าง รวมทั้งการจัดการเครื่องอุปโภคบริโภค ซึ่งใช้ เป็นค่าตอบแทนในรูปของสิ่งของแทนเงิน แก่ผู้อพยพชาวเขมรที่ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครแก่งานวางแผนครอบครัวภายในศูนย์แห่งนี้ สำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชนนี้ตั้งขึ้นในศูนย์เขาสีด่าง เมื่อปลายปี พ.ศ. 2520 ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 จึงได้เข้าร่วมกับโครงการ FPIA/Thailand-12 โดยความช่วยเหลือทางการเงินจาก Family Planning International Assistance (FPIA) และ USAID เมืองคักรนี้มีสำนักงานอยู่ในศูนย์ผู้อพยพ ประกอบด้วยคลินิกให้บริการ ห้องประชุมอบรม ฯลฯ เป็นต้น ด้านบุคลากรนั้นประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ประจำในสำนักงาน 3 คนคือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ, พยาบาล และเจ้าหน้าที่ธุรการและการเงิน และนอกจากนี้ก็มีอาสาสมัครวางแผนครอบครัวชาวเขมรจำนวน 70 คน และกำหนดจะลดเหลือ 30 คนตั้งแต่วันที่ 2531 เป็นต้นไป อาสาสมัครเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมจากทาง CBERS ให้ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารด้านการวางแผนครอบครัวและให้บริการการป้องกันการปฏิสนธิในวิธีที่อาสาสมัครสามารถให้บริการได้ เช่น ถุงยางอนามัย และยาเม็ดคุมกำเนิด เป็นต้น แต่จะมีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเสียใหม่ ตั้งแต่วันที่ 2531 เป็นต้นไป จะให้อาสาสมัครทำหน้าที่เผยแพร่และติดตามผู้รับบริการ เท่านั้น

สำหรับวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ให้บริการนั้น มีวิธีดังต่อไปนี้คือ ยาเม็ด ยาฉีด ถุงยางอนามัย ใส่ห่วง ทาหมัน สำหรับการให้บริการยาเม็ด และถุงยางอนามัยนั้น CBERS ได้มอบหมายให้อาสาสมัครวางแผนครอบครัวชาวเขมร เป็นผู้ให้บริการ มาตั้งแต่เริ่มงานวางแผนครอบครัวในศูนย์เขาสีด่าง เฉพาะผู้ใช้ยาเม็ดนั้นผู้ใช้จะต้องคืนแผงยาเก่าที่รับประทานหมดแล้วให้แก่อาสาสมัคร จึงจะได้รับยาเม็ดแผงใหม่ สำหรับยาฉีดคุมกำเนิดนั้น เป็นชนิดที่ใช้คุมได้ระยะเวลา 3 เดือน มีอาสาสมัครผู้อพยพชาวเขมรซึ่งเคยเรียนโรงเรียนแพทย์จากประเทศเขมรเป็นผู้ให้บริการที่คลีนิกวางแผนครอบครัว การใส่ห่วงคุมกำเนิดนั้นปกติจะมีหน่วยแพทย์จากโรงพยาบาลตาพระยามาให้บริการเป็นประจำเดือนละครั้ง โดย

ขอให้ CBERS รวบรวมผู้รับบริการรอไว้ พยาบาลของ CBERS ที่ประจำคลินิกเป็นพยาบาลชาย ไม่สามารถใส่ห่วงได้ ในช่วงทำการสำรวจเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2531 นั้น พยาบาลชายดังกล่าวลาออกไป กำลังรอพยาบาลหญิงที่จะมาแทน ส่วนการทำหมันทั้งหมันหญิงและหมันชายนั้น ผู้แพทย์ที่ต้องการรับบริการจะมายื่นความจำนงไว้ที่สำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชน (CBERS) เมื่อได้จำนวนผู้รับบริการพอสมควรแล้ว เจ้าหน้าที่ของสำนักงานก็จะประสานกับโรงพยาบาลรัฐประเทศหรือโรงพยาบาลคาทอลิก ส่งผู้ต้องรับบริการไปทำหมันที่โรงพยาบาลดังกล่าวแห่งใดแห่งหนึ่ง จากข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีผู้มาขอรับบริการทำหมันไปแล้วรวมทั้งสิ้น 125 ราย เป็นหมันหญิง 56 ราย หมันชาย 69 ราย

การให้บริการและสถานที่ให้บริการการวางแผนครอบครัวนั้น มีลักษณะกระจายไปตามคลินิกย่อยของสำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชน (CBERS) คือ นอกจากคลินิกให้บริการที่สำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชนแล้ว ยังมีคลินิกวางแผนครอบครัวของสำนักงานกระจายอยู่ตามสังกัดต่างๆ อีก 3 แห่งคือ ในสังกัด 1, 9 และ 17 คลินิกวางแผนครอบครัวตามสังกัดเหล่านี้จะมีอาสาสมัครวางแผนครอบครัวประจำอยู่ อาสาสมัครจะทำหน้าที่เบิกจ่ายอุปกรณ์การคุมกำเนิดจากสำนักงานฯ (CBERS) เป็นรายเดือนเพื่อแจกจ่ายแก่ผู้ใช้วิธีคุมกำเนิดแต่ละวิธี วิธีการแจกจ่ายถุงยางอนามัยและยาเม็ดคุมกำเนิดนั้น จะให้บริการทั้งที่คลินิกซึ่งผู้รับบริการมาขอรับที่คลินิกเอง กับอีกวิธีหนึ่งก็คือการที่อาสาสมัครวางแผนครอบครัวออกไปแจกจ่ายอุปกรณ์คุมกำเนิดแก่ผู้รับบริการตามบัญชีผู้รับบริการตามบ้าน วิธีนี้ใช้กับการแจกจ่ายยาเม็ดมากที่สุด อาสาสมัครจะทำหน้าที่ติดตามผู้รับบริการตามบัญชีซึ่งคนถืออยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยจะแจกจ่ายยาเม็ดคุมกำเนิดแผงใหม่เมื่อผู้รับบริการคืนแผงยาเปล่าแผงเก่าให้ สำหรับการใส่ห่วงคุมกำเนิดนั้นผู้รับบริการจะต้องมารับบริการที่สำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชน (CBERS) ซึ่งมีคลินิกที่มีอุปกรณ์ทางการแพทย์พร้อมที่จะให้บริการ ส่วนยาฉีดคุมกำเนิดนั้นผู้รับบริการสามารถรับบริการได้จากคลินิกวางแผนครอบครัวตามสังกัดต่างๆ เนื่องจากมีอาสาสมัครชาวเขมรซึ่งมีความสามารถให้บริการยาฉีดคุมกำเนิดได้ อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวแล้วนี้ จะมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่กันยายน 2531 เป็นต้นไป จะให้มีคลินิกแห่งเดียวที่สำนักงาน CBERS จุดประสงค์เพื่อให้พยาบาลและเจ้าหน้าที่ของ CBERS ได้ซักประวัติและตรวจร่างกายก่อนให้บริการทุกราย ส่วนอาสาสมัครให้ทำหน้าที่เฉพาะการเผยแพร่และติดตามผู้รับบริการที่ไม่มารับตามกำหนดวันนัด

นอกเหนือจากการให้บริการคุมกำเนิดแล้ว สำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชน (CBERS) ยังได้จัดให้มีการอบรมด้านการอนามัยและการวางแผนครอบครัวขึ้น เป็นครั้งคราวอีกด้วย การอบรมดังกล่าวเป็นการให้ความรู้ด้านการอนามัยและเด็ก และความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวแก่ผู้เข้ารับการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมจะมีประมาณ 40-50 คน ประกอบไปด้วยสตรีที่สมรสแล้ว เสียเป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตามลักษณะห้องประชุมที่ใช้อบรมนั้น มีลักษณะ เปิดโอกาสให้ผู้สนใจทั่วไป เข้ารับฟังได้ด้วย จึงปรากฏว่าระหว่างการอบรมจะมีทั้งผู้ชาย เด็ก และสตรี ที่สนใจอื่นๆ เข้าร่วมด้วย วิธีการอบรมนั้นก็มีทั้งการฉายภาพยนตร์ เรื่อง เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว และการบรรยายหน้าห้อง รวมทั้งการแสดงอุปกรณ์ต่างๆ ที่ควรรายแก่ผู้ เข้ารับการอบรมด้วย

ในศูนย์เขาดังยังมีสำนักงานแพทย์แผนโบราณ (Traditional Medicine Center TMC) ซึ่งให้บริการยาแผนโบราณแก่ผู้อพยพชาว เขมรทั่วไป เนื่องจากชาว เขมรส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อในยาแผนโบราณของคนอยู่มาก จากการสัมภาษณ์แพทย์แผนโบราณชาวเขมร 3-4 ท่านเกี่ยวกับยาแผนโบราณที่สามารถใช้คุมกำเนิดได้ การพูดคุยซักถามในช่วงแรกแพทย์แผนโบราณชาวเขมรปฏิเสธว่า ยาแผนโบราณของเขมรไม่มียาใดที่ใช้คุมกำเนิดได้ เมื่อคุยต่อไปก็ตอบรับว่ามียาแผนโบราณของ เขมรที่สามารถใช้คุมกำเนิดได้ แต่ว่าผู้มีอำนาจปกครองประเทศในอดีตกั้นมิให้ทำ หากใครทำขึ้นมาผู้นำประเทศทราบเข้าก็จะถูกจับมาลงโทษ ยาดังกล่าวทำจากรากไม้ซึ่งสามารถหาได้ในเมือง เขมร แต่ในศูนย์ไม่มีพืชชนิดนี้อยู่ พืชดังกล่าวคือ 1. รากของพืชชื่อ "ดงแป๊ะะ" 2. รากของพืชชื่อ "มอ เมิลย์" หรือ "รุ่มมายน์" วิธีการทำก็คือนำเอารากของพืชทั้ง 2 ชนิดนั้นมาตำเข้าด้วยกัน แล้วผสมด้วยน้ำผึ้ง นำมาปั้นเป็นเม็ดกลมๆ แล้วตากแดดให้แห้ง วิธีรับประทานก็คือทานวันละ 2 เม็ด เวลาเช้าและเย็น แพทย์แผนโบราณชาวเขมรรับว่ายาดังกล่าว เป็นยาที่รับประทานแล้วทำให้ไม่ตั้งครรภ์ อย่างไรก็ตามยังไม่มีการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์อย่างแน่นอนว่า ยาดังกล่าวทำให้ผู้รับประทานไม่สามารถตั้งครรภ์ได้ ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำแท้งในกลุ่มชาวเขมรก็คือ ในเมืองเขมรแพทย์แผนโบราณยังทำแท้งแก่สตรีที่ตั้งครรภ์ด้วย คือสตรีที่ตั้งครรภ์แล้ว และไม่ต้องการจะได้บุตร แพทย์แผนโบราณก็จะทำแท้งให้ด้วยการขย่มเอาลูกออก ค่าใช้จ่ายในการทำแท้งในเมืองเขมรนั้นประมาณ 1,000 เรียล เมื่อตั้งครรภ์ได้ประมาณ 1 เดือน

3.2 ศูนย์บ้านวินัย อำเภอปากชม จังหวัดเลย

ภายในศูนย์ควบคุมผู้อพยพมีโรงพยาบาลขนาด 100 เตียง 1 แห่งสร้างขึ้นโดยงบประมาณของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ โดยมีนายแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การ แซด โอ เอ (ZOA) ทำหน้าที่ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้านการรักษาพยาบาลและการสาธารณสุขภายในศูนย์ นอกจากนี้ยังมีสถานอนามัยชั้น 2 ของทางราชการ ตั้งอยู่หน้าศูนย์ควบคุมฯ อีก 1 แห่ง ซึ่งให้การรักษาพยาบาลราษฎรไทยบริเวณรอบๆ ศูนย์ดังกล่าว

สำหรับงานด้านการให้ความรู้และบริการด้านโภชนาการแก่ผู้อพยพนั้น องค์การผู้ศุภพรัก
เดอะ อิงกริ เป็นผู้รับผิดชอบในด้านการให้ความรู้ การจัดนวมพวงและอาหารเสริมสำหรับเด็ก สตรีมีครรภ์
และคนชราในศูนย์อพยพ

ส่วนงานด้านการจัดหาน้ำใช้และงานด้านสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมนั้น ทางศูนย์ได้รับความ
ช่วยเหลือดูแลงานดังกล่าวจากองค์การ ไอ อาร์ ซี (IRC) สำหรับน้ำประปาในศูนย์มีพอใช้ตลอดปี
รัฐบาลญี่ปุ่นช่วยเหลืองบประมาณ 60 ล้านบาท สำหรับเดินท่อประปาจากแหล่งน้ำที่ตัวอำเภอปากชมมาใช้
ในศูนย์

ในส่วนของงานด้านการวางแผนครอบครัวนั้น สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
เป็นผู้ดูแลงานด้านการวางแผนครอบครัวมาก่อน โดยเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2522 ครั้งต่อมาในปี
2525 จึงได้รับความช่วยเหลือจาก FPIA ให้ดำเนินงานเป็นโครงการ Thailand-12 นอกจากการ
วางแผนครอบครัวแล้ว ยังดูแลงานด้านการอนามัยแม่และเด็กควบคู่กันไปด้วย กิจกรรมดังกล่าวได้รับการ
สนับสนุนด้านงบประมาณในด้านการสร้างอาคารที่ทำการจากองค์การสภาคริสตจักรในประเทศไทย และ
ทางสภาคริสตจักรฯ ยังให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์งานวางแผนครอบครัวภายในศูนย์ด้วย ใน
ส่วนของค่าจ้างบุคคลากรและการปฏิบัติการได้รับการสนับสนุนจาก FPIA

สำหรับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวนั้น เริ่มมีมาตั้งแต่เริ่มโครงการวางแผนครอบครัว ใน
ปี พ.ศ. 2522 ของสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ในศูนย์บ้านวินัย มีหน้าที่ในการเผยแพร่
การวางแผนครอบครัวไปตามอาคารต่างๆ การคัดเลือกอาสาสมัครเหล่านี้จะต้องเป็นผู้อพยพในศูนย์ และ
พูด, เขียน ภาษาไทยได้ ส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นหนุ่ม และเป็นเพศชายถึงร้อยละ 99 ค่าตอบแทนที่ให้กับ
อาสาสมัครฯ ปัจจุบัน เป็นสิ่งของมูลค่าไม่เกิน 100 บาทต่อคนต่อเดือน โดยในปี พ.ศ. 2530
ค่าตอบแทนคนละ 30 บาท/เดือน, ปี พ.ศ. 2531 คนละ 65 บาท/เดือน เดิมอาสาสมัครจะรับผิดชอบ
3-5 อาคารต่อคน แต่มีปัญหาอาสาสมัครมาลงชื่อแล้วไม่ไปทำงาน ไม่สนใจทำงาน ปัจจุบันมีอาสาสมัคร
อยู่เพียง 20 คน รับผิดชอบประมาณเขตละ 2 คน ซึ่งทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง จึงแก้ปัญหาด้วยการใช้รถ
ประชาสัมพันธ์วิ่งตาม เขตต่างๆ และเน้นที่เจ้าหน้าที่คนไทยมุ่งด้วยการ เพ็ญหาคนไทยมุ่งที่สำเร็จการศึกษา
เป็นพยาบาลหรือผู้ช่วยพยาบาล จ้างมาทำงานด้าน เผยแพร่และให้บริการวางแผนครอบครัวประจำศูนย์
อพยพ การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่อาสาสมัครชาวเมืองเหล่านี้ เป็นที่ปฏิบัติกันทั่วไปในองค์กรอาสาสมัครที่
ทำงานภายในศูนย์ผู้อพยพทุกศูนย์ โดยที่อัตราค่าตอบแทนดังกล่าวนี้จะต้อง เป็นอัตรามาตรฐานเดียวกันทั้ง
ศูนย์

กิจกรรมต่างๆ ของสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย (ส.ว.ท.) ในส่วนที่
เกี่ยวข้องกับงานด้านการวางแผนครอบครัว ที่ดำเนินการในศูนย์ผู้อพยพบ้านวินัย พอดีสรุปได้ดังนี้

1. การจัดนิทรรศการ ปีละ 4 ครั้ง
2. ฉายภาพยนตร์ปีละ 4 ครั้ง โดยเป็นภาพยนตร์ของกระทรวงสาธารณสุขและของ
ส.ว.ท. สำหรับภาพยนตร์ของ ส.ว.ท. นั้น มี 2 เรื่องที่เป็นภาษาม้ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องการ
วางแผนครอบครัวและวิธีคุมกำเนิดต่างๆ ภาพยนตร์นี้ฉายประกอบการอบรมวางแผนครอบครัวแก่ผู้อพยพ
ทุกกลุ่ม
3. การอบรมหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่สมรสแล้ว และหญิงหลังคลอดที่ยังไม่ได้มีการวางแผน
ครอบครัว เป็นประจำทุกปี อย่างไรก็ตาม สำหรับแผนงานในปัจจุบัน (ตั้งแต่ 1 กันยายน ถึง 31
สิงหาคม 2532) ทาง ส.ว.ท. ได้วางแผนที่จะจัดการอบรมดังกล่าว 24 ครั้ง โดยที่การอบรมแต่ละ
ครั้งจะมีหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่สมรสแล้ว และหญิงหลังคลอดที่ยังไม่ได้มีการวางแผนครอบครัว เข้ารับการ
อบรมครั้งละ 60 คน
4. จัดประชุมผู้นำของผู้อพยพ เช่น ประธานม้ง หัวหน้าเขต หัวหน้าคุ้ม หัวหน้าอาคาร
ในเรื่องเกี่ยวกับการขอความร่วมมือในการดำเนินงานวางแผนครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ
5. จัดทำโปสเตอร์ภาษาม้ง 1 ชุด โดยพิมพ์ประมาณ 3,000 แผ่น และแผ่นป้ายโฆษณา
งานด้านการวางแผนครอบครัวติดตั้งตามจุดที่สำคัญภายในศูนย์
6. ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยเผยแพร่จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย และหน่วยแพทย์
ของโรงพยาบาลปากชมที่เข้ามาช่วยสนับสนุนงานวางแผนครอบครัวในศูนย์บ้านวินัย เดือนละครั้ง รวมทั้ง
ให้บริการวางแผนครอบครัวแก่ประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านรอบศูนย์ผู้อพยพด้วย
7. ประชาสัมพันธ์ด้วยรถยนต์รอบๆ ศูนย์ โดยร่วมกิจกรรมดังกล่าวกับสภาคริสตจักรฯ
ทุกสัปดาห์

4. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

โครงการสำรวจการวางแผนครอบครัวของผู้อพยพลี้ภัยอินโดจีนในประเทศไทย พ.ศ.
2531 : เฉพาะศูนย์เขาอีด่าง จังหวัดปราจีนบุรี และศูนย์บ้านวินัย จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้
คือต้องการสำรวจข้อมูลด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนด้านการวางแผนครอบครัวของผู้อพยพลี้ภัย
อินโดจีนในศูนย์ดังกล่าว วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งก็คือ ต้องการศึกษาระดับภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่
เคยสมรส นับตั้งแต่ได้ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในศูนย์ผู้อพยพที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากในศูนย์ที่ทำการ

ศึกษาทั้งสองแห่งนี้ เป็นศูนย์ที่มีบริการด้านการวางแผนครอบครัวให้แก่ผู้พหุภักดิ์ นอกจากนี้ยังต้องการศึกษาถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมและสื่อที่ใช้ ศึกษานผู้พหุภักดิ์อินโดจีน ในการมารับบริการการวางแผนครอบครัววัตถุประสงค์ประการสุดท้ายก็คือ ต้องการศึกษาดังอิทธิพลของสามี หลักศาสนา ผู้นำทางการเมือง และบิดามารดา ในการตัดสินใจในการมีบุตรและการวางแผนครอบครัวของสตรีที่เคยสมรสในศูนย์ดังกล่าวด้วย

5. การเลือกตัวอย่าง

การสำรวจนี้ ได้ทำการเลือกตัวอย่างครัวเรือนที่จะศึกษาโดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบตามสัดส่วนของประชากร (systematic random sampling proportional to size of population) โดยได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะทำการศึกษาศรัวเรือนผู้พหุภักดิ์ในศูนย์ เขาคีต่างและศูนย์บ้านวินัย แห่งละ 350 ครัวเรือน การเลือกครัวเรือนตัวอย่างมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. กำหนดจำนวนครัวเรือนตัวอย่างในศูนย์บ้านวินัย และจำนวนประชากรตัวอย่างในศูนย์เขาคีต่าง ตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรทั้งสิ้นของแต่ละเขตการปกครองของศูนย์ การที่ต้องกำหนดแยกครัวเรือนตัวอย่าง และจำนวนประชากรตัวอย่าง เช่นนี้ เป็นด้วยเหตุผลที่ว่าในศูนย์เขาคีต่างไม่มีจำนวนครัวเรือนของแต่ละเขต การกำหนดครัวเรือนและจำนวนประชากรตัวอย่างนั้นใช้วิธีคำนวณสัดส่วนธรรมดา โดยมีจำนวนครัวเรือน 350 ครัวเรือนเป็นจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้นของแต่ละศูนย์
2. การเลือกครัวเรือนตัวอย่างในแต่ละเขตนั้นได้ใช้วิธีสุ่ม โดยถือเอาจำนวนตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณในข้อ 1. เป็นหลัก การสุ่มนี้คือเอาหลักการกระจายให้มากที่สุดภายในแต่ละเขต
3. ในครัวเรือนที่สุ่มมาแล้วนั้น ให้สุ่มเอาครัวเรือนที่มีสตรีที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี ออกศึกษา ในครัวเรือนใดที่ไม่มีสตรีที่มีคุณลักษณะดังกล่าวก็ให้สุ่มครัวเรือนในเขตนั้นใหม่
4. สัมภาษณ์สตรีที่สมรสแล้วอายุ 15-49 ปี ตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้มอบหมายไปกับ

พนักงานสัมภาษณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์เขาค้อต่าง				ศูนย์บ้านวินัย		
อ.รัฐประเศ จ.ปราจีนบุรี				อ.ปากชม จ.เลย		
สังกัด	จำนวนประชากร	จำนวนครัวเรือน	เขต	จำนวนครัวเรือน	จำนวนครัวเรือน	
	ก.ค. 2530	ตัวอย่าง		ก.ค. 2530	ตัวอย่าง	
1	1,189	28	1	976	79	
2	1,079	25	2	266	22	
3	3,196	74	3	535	42	
5	2,375	54	4	215	18	
9	2,017	46	5	785	61	
15	1,807	43	6	231	19	
17	999	23	7	311	26	
19	1,583	36	8	476	38	
21	1,358	33	9	687	55	

6. แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์

แบบสอบถามของโครงการสำรวจการวางแผนครอบครัวของผู้พลศึกษาอินโดจีนในประเทศไทย พ.ศ. 2531 นี้ ประกอบด้วยคำถามประมาณ 170 คำถาม โดยแบ่งออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ 6 ส่วน ดังต่อไปนี้คือ

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกเกี่ยวกับสมาชิกครัวเรือน แบบสอบถามส่วนนี้เป็นข้อมูลของครัวเรือน โดยบันทึกข้อมูลของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน ข้อมูลที่บันทึกคือ ชื่อ ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน เพศ อายุ ประเทศที่เกิด สถานภาพสมรส การอ่านออกเขียนได้ ภาษาที่สามารถอ่านและเขียนได้ การทำงาน เพื่อรายได้ สถานภาพของการทำงาน และลักษณะของงานที่ทำ

ส่วนที่ 2-6 เป็นข้อมูลของสตรีที่สมรสแล้วอายุ 15-49 ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของสตรีและสามี ส่วนนี้ประกอบด้วย

ข้อมูลเรื่อง อายุ เดือนปีเกิด เชื้อชาติ ศาสนา สถานภาพสมรส การอ่านออกเขียนได้ ภาษาที่สามารถอ่านและเขียนได้ การทำงานเพื่อรายได้ ลักษณะของงานที่ทำ รายได้ การได้รับเงินจากชาติที่น้องในต่างประเทศ จำนวนเงินที่ได้รับ จำนวนครั้งที่ได้รับในรอบปีที่แล้ว จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในศูนย์ผู้อพยพ ปีที่อพยพมาประเทศไทยและเหตุผล ประเทศที่ต้องการไปตั้งหลักแหล่ง ความต้องการกลับไปประเทศบ้านเกิด เมืองนอนและเหตุผล

ส่วนที่ 3 ประวัติการแต่งงานและการมีบุตร ส่วนนี้ประกอบด้วยข้อมูลของสตรีดังต่อไปนี้

คือ จำนวนครั้งของการสมรส อายุเมื่อแรกสมรส จำนวนบุตรชายบุตรสาวที่อาศัยอยู่ด้วย จำนวนบุตรชายบุตรสาวที่ไม่ได้อาศัยอยู่ด้วย จำนวนบุตรชายบุตรสาวที่เสียชีวิต สถานภาพการตั้งครรภ์ อายุบุตรคนสุดท้อง จำนวนบุตรที่มาคลอดในศูนย์ผู้อพยพปัจจุบัน ความต้องการมีบุตรเพิ่ม จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม และเหตุผล

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการวางแผนครอบครัวในศูนย์ ส่วนนี้ประกอบด้วยข้อมูล

ดังต่อไปนี้คือ ความรู้และความหมายของการวางแผนครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับองค์กรที่ทำหน้าที่ให้บริการการวางแผนครอบครัวและหน้าที่ขององค์กร การรู้จักกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวและความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของอาสาสมัครวางแผนครอบครัว หัวข้อสนทนากับอาสาสมัคร ความรู้และความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมในวันรณรงค์วางแผนครอบครัว ประสบการณ์ของสตรีและสามีในการรับการอบรมวางแผนครอบครัว และความรู้ที่ได้จากการอบรมวางแผนครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับสื่อที่ใช้รณรงค์การวางแผนครอบครัว (โปสเตอร์ วีดีโอ แผ่นพับ วิทยุตามสาย นิตรรศการ หนังสือกลางแปลง ใต้เวที) ความหมายของสื่อและภาษาที่ควรรู้สำหรับสื่อแต่ละประเภท

ส่วนที่ 5 การตัดสินใจเกี่ยวกับการมีบุตร และการคุมกำเนิด ส่วนนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ

จำนวนบุตรในอุดมคติของชาวม้งชาวเขมร ความนิยมในเพศของบุตร จำนวนบุตรที่ปรารถนาและความนิยมในเพศบุตรของสตรีที่ถูกสัมภาษณ์ จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาของสตรี ความเห็นของผู้นำทางการเมืองเกี่ยวกับเรื่องคุมกำเนิด ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเรื่องจำนวนบุตรที่สตรีควรมี ความนิยมในเพศบุตรของบิดามารดา ความเห็นของบิดามารดาในเรื่องการคุมกำเนิด สาเหตุและปฏิกิริยาต่อการใช้การคุมกำเนิด ความมุ่งหวังของสามีต่อจำนวนบุตรที่สตรีควรมี ความนิยมในเพศบุตรของสามี ความเห็นของสามีในเรื่องการคุมกำเนิด สาเหตุและปฏิกิริยาต่อการใช้การคุมกำเนิด ความคิดเห็นต่อหลักศาสนาในเรื่องการคุมกำเนิดและเหตุผล

ส่วนที่ 6 การวางแผนครอบครัว ส่วนนี้มีข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้ การเคยใช้วิธีคุมกำเนิด

และวิธีคุมกำเนิดที่กำลั้งใช้ สถานที่ที่จะไปรับบริการการคุมกำเนิด และความคิดเห็นต่อวิธีคุมกำเนิดแต่ละวิธี วิธีคุมกำเนิดที่ถามถึงแต่ละคำถามนี้มีทั้งหมด 8 วิธี คือ ยาเม็ดคุมกำเนิด การใส่ห่วง ยาฉีดคุมกำเนิด ถุงยาง การทำหมันหญิง การทำหมันชาย การนับวันไม่ปลอดภัย การพ่นน้ำเชื้อนอกช่องคลอด การสัมภาษณ์สตรีที่สมรสแล้วอายุ 15-49 ปีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2531

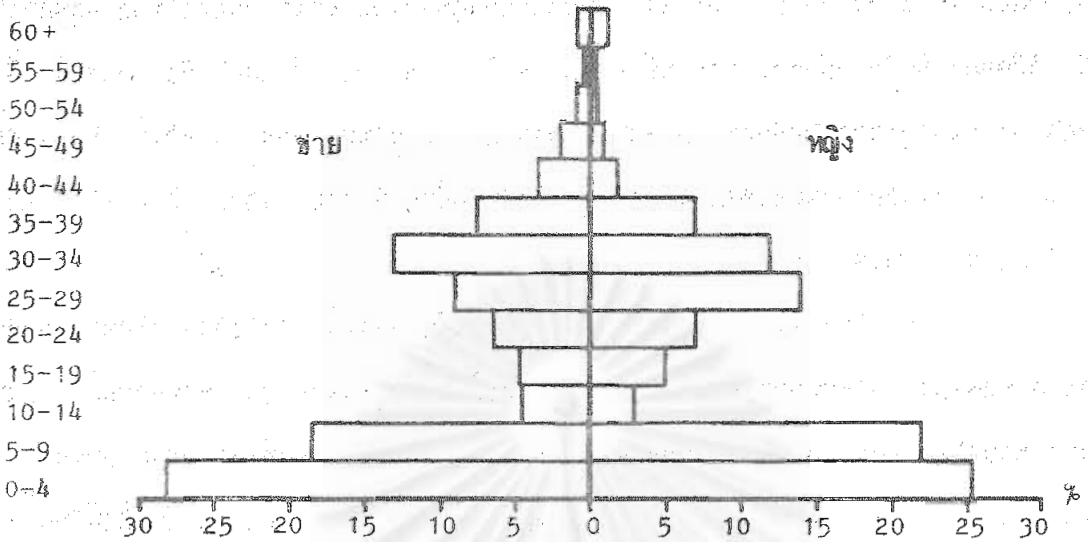
ในการสัมภาษณ์สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้นิสิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาสังคมศาสตร์ ที่ได้รับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของแบบสอบถามแล้ว เป็นพนักงานสัมภาษณ์ของโครงการ ทำงานร่วมกับล่ามชาว เขมรและชาวม้ง โดยใช้พนักงานสัมภาษณ์คนไทย 1 คน ทำงานร่วมกับล่าม 1 คน เสมอตลอดการสัมภาษณ์ ล่ามชาว เขมรและชาวม้ง เหล่านี้ได้รับการอบรมให้เข้าใจถึงแบบสอบถามอย่างละเอียดก่อนการทำงานด้วย อย่างไรก็ตามการสัมภาษณ์สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างชาว เขมรและชาวม้งซึ่งส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ได้เลย โดยผ่านล่ามชาว เขมรและชาวม้งนั้นอาจทำให้คำตอบบางส่วนคลาดเคลื่อนไปบ้าง

7. ประชากรและโครงสร้างประชากรในศูนย์ผู้อพยพ

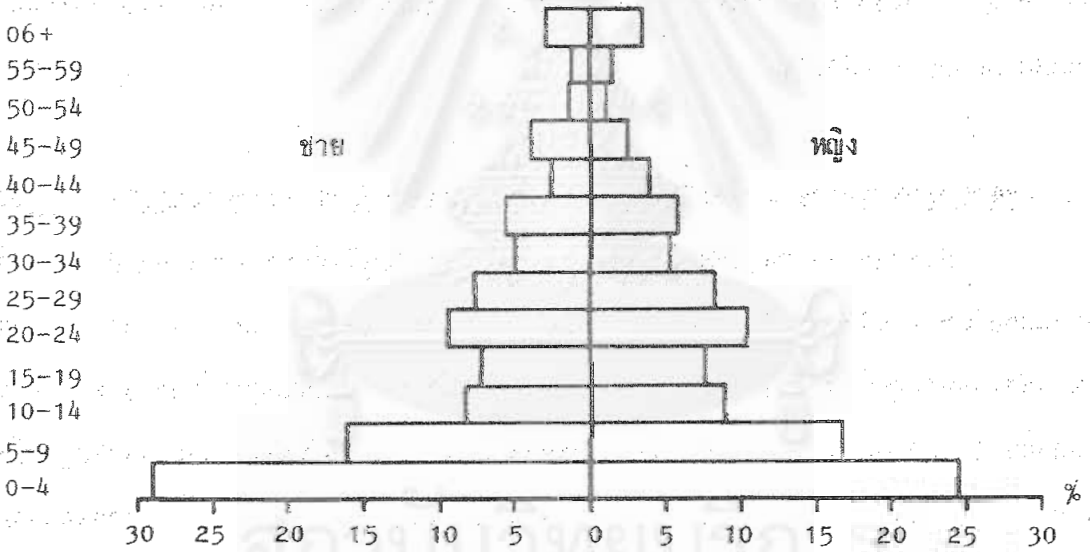
ประชากรส่วนใหญ่ในศูนย์ เขาค้อต่าง จังหวัดปราจีนบุรี เป็นชาวเขมร และประชากรส่วนใหญ่ในศูนย์บ้านวินัย จังหวัดเลย เป็นชาวม้งที่อพยพออกมาจากประเทศลาว จากการสำรวจครัวเรือนจำนวน 362 ครัวเรือนในศูนย์ เขาค้อต่าง และครัวเรือนจำนวน 360 ครัวเรือนในศูนย์บ้านวินัย พบว่ามีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,709 คน และ 2,216 คนตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างประชากรในศูนย์ผู้อพยพทั้งสองแห่ง (ตารางที่ 1) จะเห็นได้ว่าเป็นโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรเยาว์วัยอยู่มาก ในศูนย์ เขาค้อต่างประชากรอายุต่ำกว่า 10 ปีบริบูรณ์ มีอยู่ถึงร้อยละ 47-48 และในศูนย์บ้านวินัยมีอยู่ร้อยละ 41-45 กล่าวได้ว่าในศูนย์ทั้งสองแห่งมีประชากรเกือบครึ่งหนึ่งเป็นประชากรอายุต่ำกว่า 10 ปีบริบูรณ์ โครงสร้างประชากรของศูนย์ เขาค้อต่างมีลักษณะเห็นได้ชัดว่า เป็นโครงสร้างประชากรที่มีลักษณะมิดธรรมดา คือประชากรอายุ 10-24 ปีมีสัดส่วนต่ำมาก ส่วนประชากรอายุ 25-34 ปีซึ่งเป็นวัยหนุ่มสาวที่สามารถให้กำเนิดบุตรได้นั้นในศูนย์บ้านวินัยมีร้อยละ 13.1 แต่ในศูนย์ เขาค้อต่างนั้นมีถึงร้อยละ 24.1 และเป็นที่สังเกตว่าในศูนย์ เขาค้อต่างนี้ประชากรวัย 20-29 ปี ซึ่งเป็นวัยสาวหนุ่มเอกรรจนนั้นมีประชากรเพศชายน้อยกว่าเพศหญิงมาก สัดส่วนประชากรสูงอายุในศูนย์ทั้งสองศูนย์มีอยู่น้อยมาก โดยเฉพาะศูนย์ เขาค้อต่าง การที่โครงสร้างของประชากรในศูนย์ เขาค้อต่างมีลักษณะเช่นนี้อาจเป็นเพราะเนื่องมาจาก

รูปภาคที่ 1 รูปปิรามิดประชากรของศูนย์เขาค้าง ศูนย์บ้านวินัย และประเทศไทย

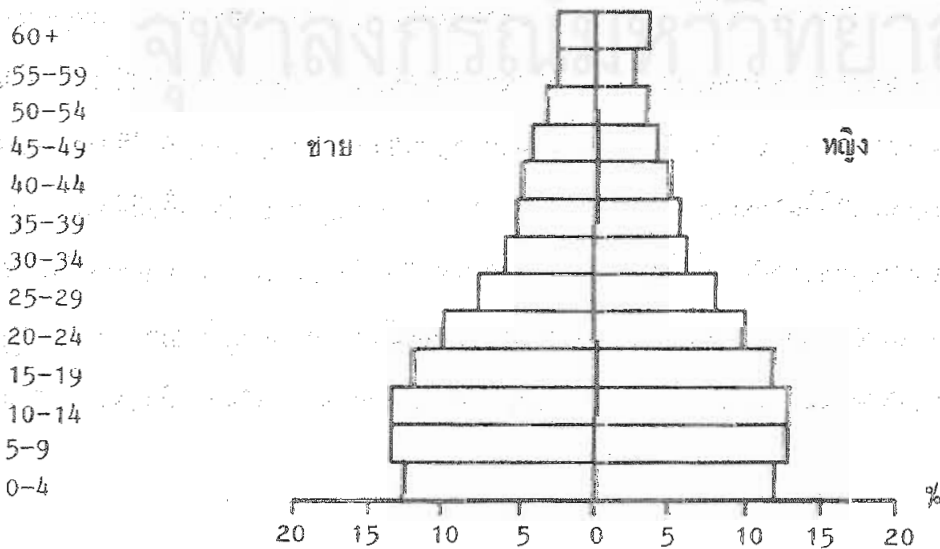
เขาค้าง พ.ศ. 2531

บ้านวินัย พ.ศ. 2531

ประเทศไทย พ.ศ. 2523

สภาพการรบในเขมร ทำให้คนหนุ่มสาวชาวเขมรที่มีร่างกายแข็งแรงเท่านั้น ที่จะสามารถอพยพเข้ามายังประเทศไทยได้ เมื่อเข้ามาอยู่ในศูนย์ผู้อพยพในประเทศไทยที่มีความสงบและปลอดภัย จึงเป็นโอกาสให้ตั้งครอบครัวและมีบุตร (คู่ตัวเลขประเทศที่เกิดในตารางที่ 2) หรือพิจารณาในอีกแง่หนึ่งประชากรหนุ่มสาววัย 10-24 ปี เป็นวัยเจริญวัยที่มีผู้อพยพเข้ามายังประเทศไทย เพราะยังทำหน้าที่เป็นทหารทำการรบอยู่ในประเทศของตนก็เป็นได้ ข้ออธิบายอีกแนวหนึ่งก็คือประชากรอายุ 25-34 ปี เป็นประชากรที่อพยพออกมานานแล้ว และไม่มีโอกาสได้ไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศที่สาม เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น พื้นฐานการศึกษาต่ำ ไม่ประสงค์จะไปเอง หาผู้อุปการะไม่ได้ ประกอบกับมีบุตรมากคือมีขนาดครอบครัวใหญ่ ทำให้ประเทศที่สามไม่ต้องการรับไปตั้งหลักแหล่ง ในขณะที่ประชากรอายุ 15-24 ปี นั้นมีโอกาสดำเนินไปตั้งหลักแหล่งมากกว่า เพราะเป็นประชากรที่อาจจะยังไม่ได้ตั้งครอบครัว และในขณะเดียวกันก็ได้มีโอกาสศึกษาภาษาต่างประเทศเพิ่มเติม ทำให้มีโอกาสในการไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สามได้มากกว่า สำหรับโครงสร้างประชากรของศูนย์บ้านวินัยมีลักษณะค่อนข้างปกติสำหรับประชากรกลุ่มที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงมาก ประชากรอายุ 10-24 ปี มีสัดส่วนสูงกว่าศูนย์เขาดินต่างมาก รวมทั้งประชากรสูงอายุที่อายุ 50 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปก็มีสูงกว่าศูนย์เขาดินต่างด้วย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการอพยพเข้ามายังประเทศไทยของชาวม้งต่างจากชาวเขมร คือชาวม้งอพยพเข้ามายังประเทศไทยเป็นกลุ่มใหญ่ในปี พ.ศ. 2518 ทำให้คนทุกอายุสามารถอพยพเข้ามาได้ ดังนั้นการกระจายตามอายุของประชากรในศูนย์บ้านวินัยจึงมีลักษณะค่อนข้างราบเรียบกว่าศูนย์เขาดินต่างเล็กน้อย มีขั้วนำลงเกิดที่ประชากรอายุ 15-19 ปี ในศูนย์บ้านวินัยคือ มีสัดส่วนค่ามาก ทั้งนี้อาจจะอธิบายได้ว่าประชากรกลุ่มนี้เป็นประชากรที่มีโอกาสไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศที่สามมากกว่ากลุ่มอื่น

โครงสร้างประชากรของผู้พยพในศูนย์บ้านวินัย และศูนย์เขาดินต่าง เป็นโครงสร้างประชากรที่แสดงให้เห็นว่าประชากรกลุ่มดังกล่าวทั้งสองกลุ่ม เป็นประชากรที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงมาก แม้ว่าประชากรทั้งสองกลุ่มจะเป็นประชากรที่ผิดปกติ คือมีการย้ายเข้าและย้ายออกจำนวนมากอยู่ตลอดเวลา เป็นระยะเวลานานกว่า 10 ปีมาแล้วก็ตาม แต่การย้ายออกหรือย้ายเข้าในส่วนใหญ่นั้นจะเป็นการย้ายในลักษณะครอบครัว ซึ่งมีทั้งบิดา มารดา และบุตร ดังนั้นจึงเป็นโครงสร้างประชากรที่น่าวิตกเป็นอย่างมาก หากประชากรผู้พยพกลุ่มนี้ยังคงอยู่ในประเทศไทยต่อไป ประชากรวัยเด็กก็จะเติบโตเป็นประชากรในวัยเจริญพันธุ์อีกในเวลาเพียง 5-10 ปีข้างหน้า ซึ่งจะเป็นภาระในการเลี้ยงดูของประเทศและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อไปไม่มีสิ้นสุด เพราะจำนวนประชากรผู้พยพ 2 กลุ่มนี้จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นจากภาวะเจริญพันธุ์และการอพยพเข้ามาในศูนย์ ประเทศที่สามก็รับผู้อพยพชาวอินโดจีนไปตั้งหลักแหล่งในประเทศของตนไม่ได้หมด การจะให้ผู้อพยพเหล่านี้กลับไปประเทศบ้านเกิดเมืองนอกของตนก็ต้องอาศัยเหตุการณ์

ทางการเมืองระหว่างประเทศเข้าแก้ไข ซึ่งจะใช้เวลาอีกนานเท่าใดก็ไม่มีผู้ใดทราบได้ ดังนั้นการแก้ไข
เหตุการณ์เฉพาะหน้าก็คือ การพยายามดำเนินการเรื่องการให้ความรู้ และบริการด้านการวางแผน
ครอบครัว ซึ่งมีองค์กรรับผิดชอบอยู่แล้วนั้นต่อไปอย่างจริงจัง โดยมีการครอบคลุมสตรีในวัยเจริญพันธุ์
อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตเกี่ยวกับประชากรวัยเด็กอยู่บ้างคือ มีการกล่าวกันในศูนย์ผู้อพยพ
บ้านวินัยว่าการที่มีประชากรวัยเด็กมากขึ้น ส่วนหนึ่ง เนื่องจากมีการลักลอบนำเด็กเข้ามาในศูนย์ รวมทั้ง
ทั้งมีการซื้อขายเด็กด้วย เพื่อนำเด็กเหล่านี้มาแจ้งเกิดโดยให้พ่อแม่ที่มีทะเบียนในศูนย์ผู้อพยพอยู่แล้ว
เนื่องจากต้องการส่วนแบ่งอาหารเพิ่ม ทั้งนี้เพราะเหตุวาระ เบียดการจัดสรรอาหารให้แก่ผู้อพยพนั้นจะ
จัดสรรให้ตามจำนวนสมาชิกครอบครัว อย่างไรก็ตามไม่มีหลักฐานยืนยันข้อกล่าวอ้างเหล่านี้

อัตราส่วนเพศของประชากรอายุ 0-4 ปีในศูนย์ผู้อพยพทั้งสองแห่งมีชายมากกว่าหญิง ซึ่งเป็น
เป็นอัตราส่วนเพศปกติทั่วไป คือในศูนย์เขาสีด่างเท่ากับ 107.6 คน แต่ในศูนย์บ้านวินัยเท่ากับ 118.5
คน ซึ่งค่อนข้างจะสูง อาจเป็นเพราะความเอาใจใส่ดูแลสุขภาพและความเป็นอยู่ของเด็กผู้ชายดีกว่าเด็ก
ผู้หญิง เนื่องจากชาวม้งมีความนิยมเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการตายของทารกเพศ
หญิงได้ นอกจากนี้บริการด้านการแพทย์การอนามัยในศูนย์ มีมาตรฐานอยู่ในระดับดีพอประมาณ อัตราส่วน
เพศของประชากรอายุ 5-9 ปีในศูนย์ทั้งสองแห่งจะต่ำลงอย่างเห็นได้ชัดคือ ในศูนย์เขาสีด่าง
เท่ากับ 83.7 และในศูนย์บ้านวินัยเท่ากับ 97.8 แสดงให้เห็นถึงการตายของเด็กเพศชายมีสูงจนเห็นได้
ชัด การที่สามารถกล่าวได้เช่นนี้เพราะเหตุว่าประชากร 0-9 ปีในศูนย์ทั้งสองแห่งนี้เป็นประชากร
ที่เกิดในประเทศเกือบทั้งสิ้น สำหรับอัตราส่วนเพศของประชากรที่อายุสูงกว่า 10 ปีขึ้นไป มีลักษณะไม่
เป็นไปตามลักษณะของอัตราส่วนเพศประชากรปกติ เพราะเป็นกลุ่มประชากรอพยพ

อัตราส่วนการเป็นภาวะของประชากรในศูนย์ผู้อพยพสูงมาก ในศูนย์เขาสีด่างเท่ากับ
121.8 และในศูนย์บ้านวินัยเท่ากับ 122.0 ซึ่งหมายถึงประชากรอายุ 15-59 ปีในศูนย์จำนวน 100 คน
จะต้องดูแลรับผิดชอบประชากรเยาว์วัย 0-14 ปี และผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 121.8 คน และ
122 คน ตามลำดับ ผู้เป็นภาวะนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้เยาว์วัยมากกว่าผู้สูงอายุ เพราะสัดส่วนของ
ประชากรเยาว์วัยในศูนย์เขาสีด่างมีประมาณร้อยละ 50 และในศูนย์บ้านวินัยมีร้อยละ 52

สำหรับลักษณะทางประชากรทั่วไปของประชากรในศูนย์ผู้อพยพทั้งสองแห่งนี้ (ตารางที่ 2)
อายุเฉลี่ยของประชากรทั้งศูนย์อพยพนั้น กล่าวได้ว่ามีอายุเฉลี่ยต่ำมากคือ ในศูนย์เขาสีด่างมีอายุเฉลี่ย
17.3 ปี และในศูนย์บ้านวินัยอายุเฉลี่ย 18.3 ปี อายุเฉลี่ยต่ำขนาดนี้แสดงให้เห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่
เป็นประชากรเยาว์วัยเสียเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบกับอายุเฉลี่ยของประชากรในประเทศด้อยพัฒนา

แล้วจะเห็นได้ว่ายิ่งต่ำมาก คืออายุเฉลี่ยของประชากรในประเทศด้อยพัฒนาในปี ค.ศ. 1985 เท่ากับ 21 ปี และของประเทศพัฒนาแล้วสูงถึง 32.5 ปี สำหรับขนาดครัวเรือนเฉลี่ยนั้น ปรากฏว่าขนาดครัวเรือนของประชากรในศูนย์เขาค้างมีขนาดเล็กกว่าประชากรในศูนย์บ้านวินัย คือ 5.3 คน และ 7.0 คน ตามลำดับ ขนาดครัวเรือนของประชากรในศูนย์เขาค้างนั้นนับได้ว่ามีขนาดปานกลาง คือเท่ากับขนาดครัวเรือนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเท่ากับ 5.4 คน (คำนวณจากข้อมูลทะเบียนราษฎร์ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2530) สำหรับขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ยของผู้อพยพชาววังในศูนย์บ้านวินัย เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2526 ซึ่งสำรวจครัวเรือนในศูนย์บ้านวินัยจำนวนประมาณ 500 ครัวเรือน ปรากฏว่าจำนวนครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 7.3 คน นับว่าจาก พ.ศ. 2526 จนถึงปี พ.ศ. 2532 ขนาดครัวเรือนเฉลี่ยของชาววังเปลี่ยนแปลงลดลงมาน้อยมาก (นพวรรณ จงวัฒนา 2527 : หน้า 48) ที่น่าสนใจคือตัวเลขประเทศที่เกิดของประชากรศูนย์ผู้อพยพนั้นคือกว่าร้อยละ 40 ของประชากรในศูนย์ผู้อพยพทั้งสองแห่งเกิดในประเทศไทย นอกนั้นเกิดในประเทศของตนเองคือ เขมร หรือลาว สำหรับสถานภาพสมรสของผู้อพยพที่น่าสนใจเช่นเดียวกัน นั่นคือประชากรที่อายุ 13 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปนั้น ร้อยละ 81.0 ของประชากรในศูนย์เขาค้าง และร้อยละ 76.6 ของประชากรในศูนย์บ้านวินัย เป็นประชากรที่สมรสแล้ว ประชากรกลุ่มนี้นับว่าเป็นประชากรกลุ่มที่ควรคอยเผ่าระวังในเรื่องของภาวะเจริญพันธุ์ จากโครงสร้างประชากรในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าภาวะเจริญพันธุ์ในอดีตของประชากรทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับที่สูงมากทีเดียว

ในเรื่องของการอ่านออกเขียนได้นั้น (ตารางที่ 3) ได้ตามถึงการอ่านหนังสือได้ และการเขียนหนังสือได้ การอ่านและเขียนในที่นี้หมายถึงการอ่านและเขียนภาษาใดก็ได้ทั้งสิ้น คืออาจจะเป็นภาษาเขมร ม้ง ลาว ไทย หรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพราะว่าระบบการศึกษาดั้งเดิมจากประเทศบ้านเกิดหรือระบบการศึกษาในศูนย์ผู้อพยพทั้งสองศูนย์ก็แตกต่างกัน ดังนั้นการอ่านหรือเขียนภาษาใดได้ก็ถือว่าเป็นเครื่องชี้ถึงความสามารถในการอ่านและเขียนของผู้อพยพได้ ความสามารถในการอ่านหนังสือของประชากรที่อายุ 7 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในศูนย์เขาค้าง มีสัดส่วนสูงกว่าผู้อพยพในศูนย์บ้านวินัยมาก คือเกือบร้อยละ 90 ของผู้อพยพชาวเขมรสามารถอ่านหนังสือได้ ในขณะที่ชาววังมีเพียงร้อยละ 46 เท่านั้น ในกลุ่มประชากรที่สามารถอ่านหนังสือได้ในทั้งสองศูนย์นั้น เกือบทั้งหมดคือ ร้อยละ 95 และ 98 ที่สามารถเขียนหนังสือภาษาใดภาษาหนึ่งได้ เมื่อเปรียบเทียบกับ การอ่านออกเขียนได้ของประชากรไทยแล้ว ปรากฏว่าการอ่านออกเขียนได้ของผู้อพยพพลัดถิ่นชาวเขมรอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน แต่สำหรับชาววังนั้น การอ่านออกเขียนได้อยู่ในระดับต่ำมาก สถิติจากสำมะโนประชากร พ.ศ. 2523 ของประเทศไทยแสดงให้เห็นว่า ประชากรไทยอายุ 10 ปีขึ้นไปสามารถอ่านและเขียนได้ถึงร้อยละ 89.5 สำหรับภาษาที่อ่าน

และเขียนได้นั้น ปรากฏว่าประชากรในศูนย์เขาดิ่ต่างซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเขมร พบว่ากว่าร้อยละ 50 สามารถอ่านและเขียนภาษาเขมรได้แค่เพียงภาษาเดียว นอกจากนั้นคือประมาณร้อยละ 40 สามารถอ่านและเขียนได้ 1 ภาษาขึ้นไปที่เป็นภาษาในเอเชีย และอีก 1 ภาษาเป็นภาษาตะวันตก ซึ่งคาดว่า เป็นภาษาเขมรและภาษาอังกฤษ คือภาษาฝรั่งเศสนั้นมีผู้ศึกษาอยู่บ้างแต่น้อยมาก เพราะประเทศที่รับผู้อพยพไปตั้งหลักแหล่งส่วนใหญ่แล้ว เป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ในศูนย์บ้านวินัยนั้นประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวม้ง มีร้อยละ 41 ที่สามารถอ่านและเขียนภาษาในทวีปเอเชียได้มากกว่า 1 ภาษาขึ้นไป คาดว่า คงจะเป็นภาษาม้ง ไทย และลาว มีร้อยละ 18-19 ที่สามารถอ่านและเขียนภาษาในทวีปเอเชียและภาษาตะวันตกได้มากกว่า 1 ภาษาขึ้นไป ซึ่งคาดว่ากลุ่มนี้คงจะเป็นภาษาม้งและอังกฤษ หรือลาวและอังกฤษ นอกจากนั้นมียุทธะ 22-23 ที่สามารถอ่านและเขียนภาษาม้งได้แค่เพียงภาษาเดียว และร้อยละ 12-13 ที่สามารถอ่านและเขียนภาษาลาวได้แค่เพียงภาษาเดียว

ตารางที่ 4 แสดงสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชากรผู้อพยพที่อายุ 13 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในศูนย์ผู้อพยพทั้งสองแห่ง ในศูนย์เขาดิ่ต่างนั้นมีร้อยละประมาณ 40 ที่เป็นผู้กำลังทำงานเพื่อรายได้เป็นเงินหรือสิ่งของ ตามนโยบายในศูนย์ผู้อพยพทุกแห่ง เกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนการทำงานตามองค์การอาสาสมัครภายในศูนย์นั้น มีนโยบายให้จ่ายเป็นสิ่งของ เครื่องใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันมากกว่าจะจ่ายเงินสด สำหรับการค้าขายซึ่งผู้อพยพทำกันเองเล็กน้อย ภายในศูนย์ เช่น ขายอาหาร ขายของชำในตลาดภายในศูนย์นั้นจะใช้เงินสด ในศูนย์บ้านวินัยนั้นผู้ที่ทำงานเพื่อรายได้เป็นเงินหรือสิ่งของอยู่ประมาณร้อยละ 40 ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับกับในศูนย์เขาดิ่ต่าง แต่สถานภาพการทำงานของผู้อพยพชาวเขมรและผู้อพยพชาวม้งจะแตกต่างกันมาก คือ ผู้อพยพชาวเขมรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74) จะทำงานเป็นลูกจ้างขององค์กรอาสาสมัครภายในศูนย์ ซึ่งมีองค์กรอาสาสมัครอยู่หลายองค์กร และองค์กรในศูนย์นี้ก็ทำหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ แก่ผู้อพยพภายในศูนย์เขาดิ่ต่างและศูนย์ผู้อพยพอื่นบริเวณชายแดนไทยและกัมพูชาด้วย ดังนั้นองค์กรอาสาสมัครเหล่านี้จึงต้องมีผู้อพยพทำงานอยู่ด้วยจำนวนมาก นอกเหนือจากบุคคลากรประจำองค์กรซึ่งมิใช่ผู้อพยพ ในศูนย์เขาดิ่ต่างมีผู้ประกอบการอาชีพซึ่งเป็นกิจการของตนเองน้อย คือร้อยละ 26.1 งานเหล่านี้ได้แก่ ค้าขายเล็กน้อย แต่ผู้อพยพชาวม้งในศูนย์บ้านวินัยนั้นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86) จะทำงานของตนเอง งานส่วนใหญ่ที่ชาวม้งทำก็คือ งานเย็บผ้าซึ่งเป็นศิลปการเย็บผ้าของชาวม้งที่นำเอาผ้าต่างสีมาต่อกันเป็นลวดลายที่สวยงาม งานศิลปของชาวม้งเหล่านี้สามารถหารายได้ให้แก่ชาวม้งเป็นจำนวนมากไม่น้อยทีเดียว ลักษณะงานที่ผู้อพยพในศูนย์ทั้งสองแห่งทำนั้น เห็นได้จากส่วนล่างของตารางที่ 4 จะเห็นว่าชาวม้งส่วนใหญ่จะทำงานผ้า เย็บ ปัก ฯลฯ เป็นต้น ส่วนชาวเขมรนั้นลักษณะงานที่ทำงานจะเป็น

ผู้ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ ผู้ช่วยแพทย์ ครู พยาบาล ประกอบอาหาร ทำความสะอาด ตำรวจ ยาม แจก
จ่ายอาหาร ฯลฯ งานดังกล่าวเหล่านี้เป็นงานขององค์กรอาสาสมัครที่ดำเนินการอยู่ในศูนย์ เขาด้าง
นั่นเอง

8. ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของ สตรีที่สมรสแล้วและสามี

ในส่วนต่อไปนี้จะ เป็นการ เสนอผลการศึกษาสตรีในวัยเจริญพันธุ์ที่สมรสแล้ว อายุ 15-49 ปี
ในศูนย์ทั้ง 2 แห่ง ตารางที่ 5 แสดงลักษณะทางประชากรของสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างในศูนย์ เขาด้าง
จำนวน 362 คน และในศูนย์บ้านวินัยจำนวน 360 คน สตรีที่ตก เป็นตัวอย่างได้แก่ สตรีที่สมรสแล้วอายุ
ระหว่าง 15-49 ปี ในศูนย์ เขาด้างสตรีในวัยมีอายุเฉลี่ย 29.9 ปี ส่วนในศูนย์บ้านวินัยนั้นมีอายุเฉลี่ย
ต่ำกว่าเล็กน้อยคือ 28.6 ปี สตรีที่สมรสแล้วในศูนย์ เขาด้างซึ่งเป็นศูนย์ที่ชาว เขมรอาศัยอยู่เกิดใน
ประเทศเขมรทั้งสิ้น และสตรีในศูนย์บ้านวินัยซึ่งเป็นศูนย์ที่ชาว ม้งและชาว เขมรเผ่าอื่นจากประเทศลาว
อาศัยอยู่เกิดในประเทศลาวทั้งสิ้น เช่นเดียวกัน ในศูนย์ เขาด้างสตรีที่สมรสแล้วร้อยละ 92.8 เป็นผู้
มีสถานภาพสมรสและอาศัยอยู่กับสามี มีผู้ที่ เป็นหม้ายซึ่งหมายถึงสามีได้เสียชีวิตแล้ว ร้อยละ 3 ส่วนที่มี
สถานภาพหย่าและแยกกันอยู่กับสามีมีร้อยละ 3.4 ในศูนย์บ้านวินัยนั้นสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างมีสถานภาพ
สมรสและอยู่กับสามีถึงร้อยละ 96.4 ส่วนผู้ที่สมรสแต่สามีไม่ได้อยู่ด้วย โดยอาจจะจากไปชั่วคราวหรือ
เดินทางไปประเทศที่สามแล้ว กำลังรอภรรยาเดินทางไปสมทบด้วย เป็นต้น มีร้อยละ 2.8 ส่วนผู้ที่มี
สถานภาพ เป็นหม้ายและแยกกันอยู่มีน้อยมาก และเป็นที่น่าสนใจคือว่าสตรี ม้งที่ตก เป็นตัวอย่างไม่มีผู้ใดหย่า
จากสามีเลย ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะสังคม ม้งซึ่งนับถือสามี เป็นใหญ่ สตรี ม้งมักจะยอมสามีในทุกกรณีไม่ว่า
จะในเหตุการณ์ใดก็ตาม สตรีในศูนย์ เขาด้างส่วนใหญ่คือร้อยละ 96.7 นับถือศาสนาพุทธ มีเพียงร้อยละ
2.8 เท่านั้นที่ตอบว่านับถือศาสนาคริสต์ ซึ่งอาจจะ เป็นคาทอลิก คริสเตียน เซเวนเดย์แอดเวนติส หรือ
อื่นๆ ก็ได้ ส่วนในศูนย์บ้านวินัยนั้นความ เชื่อถือแตกต่างไปจากชาว เขมรมาก คือร้อยละ 38.1 ตอบว่าตน
นับถือผี ร้อยละ 35.6 นับถือศาสนาพุทธ ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์มีถึงร้อยละ 5.8 ซึ่งสูงกว่าชาว เขมร
อาจ เป็นเพราะมีมิชชันนารีสอนศาสนาคริสต์ เข้าไป เผยแพร่ศาสนาแก่ชาว เขมรเหล่านี้ตั้งแต่อยู่ในประเทศ
ลาวหรือเผยแพร่ในศูนย์ผู้อพยพบ้านวินัยนี้ สตรีที่ตอบว่าตนนับถือมากกว่า 1 ศาสนาขึ้นไปมีร้อยละ 20.6
การนับถือมากกว่า 1 ศาสนาขึ้นไปนี้ อาจจะเป็นการนับถือผีกับศาสนาคริสต์ หรือนับถือผีกับศาสนาพุทธ
ก็ได้ เมื่อถามถึงอายุของสามี ปรากฏว่าสามีของสตรี เหล่านี้มีอายุสูงกว่าตนเองโดยเฉลี่ยประมาณ 4-5
ปี คืออายุเฉลี่ยของสามีทั้งในศูนย์ เขาด้าง และศูนย์บ้านวินัยเท่ากับ 33 ปี

การรู้หนังสือหรือการอ่านออกเขียนได้ของสตรีชาว เขมรและชาวม้ง มีความแตกต่างกันมาก (ตารางที่ 6) การอ่านออกเขียนได้ในที่นี้หมายถึงความสามารถในการอ่านหรือเขียนภาษาใดก็ได้ คือจะเป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาเขมร หรือภาษาเขมร ก็ได้ทั้งสิ้น สตรีชาว เขมรมีการอ่านออกเขียนได้สูงกว่าสตรีชาวม้งมาก คือในศูนย์เขาคีค่าง สตรีที่อ่านและเขียนหนังสือได้มีประมาณร้อยละ 80 ในขณะที่สตรีชาวม้งมีความสามารถดังกล่าวเพียงร้อยละ 32 เท่านั้น และสตรีชาว เขมรที่อ่านไม่ได้และเขียนไม่ได้เลยมีเพียงร้อยละ 15.5 ในขณะที่สตรีชาวม้งมีสูงถึงร้อยละ 67 ในบรรดาสตรีที่สามารถเขียนหนังสือได้นั้นก็ปรากฏว่าสตรีชาว เขมรมีความสามารถในการเขียนภาษาต่างประเทศได้ดีกว่า นั่นคือมีสตรีชาว เขมรร้อยละ 21.3 ที่สามารถเขียนภาษาในทวีปเอเชียและภาษาตะวันตกได้ ซึ่งก็คงจะหมายถึงภาษาของตนเองคือภาษาเขมรและภาษาตะวันตกอีก 1 ภาษา ส่วนภาษาตะวันตกนี้คงจะเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากในศูนย์เขาคีค่างมีผู้นิยมเรียนภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาตะวันตกภาษาอื่น เพราะต้องการไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม ส่วนผู้ที่เรียนภาษาฝรั่งเศสมีน้อยมาก เนื่องจากประเทศที่สามส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษทั้งสิ้น ส่วนสตรีชาวม้งที่สามารถเขียนภาษาตะวันตกได้นั้นมีจำนวนน้อยมาก โดยทั่วไปแล้วสตรีเขมรและสตรีม้งประมาณร้อยละ 75.77 สามารถเขียนภาษาของตนเองได้ คือสตรีเขมรสามารถเขียนภาษาเขมรและสตรีม้งสามารถเขียนภาษาเขมร จะมีสตรีในศูนย์บ้านวินัยประมาณร้อยละ 6 ที่สามารถเขียนภาษาลาวได้ มีสตรีม้งร้อยละ 13.9 ที่สามารถเขียนภาษาในเอเชียได้มากกว่า 1 ภาษา คือ ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาเขมรและภาษาลาว ความสามารถในการเขียนหนังสือของสามีมีมากกว่าสตรีมาก คือในศูนย์เขาคีค่าง ร้อยละ 40 ของสามีสามารถเขียนภาษาเขมรได้แต่เพียงภาษาเดียว นอกจากนั้นเขียนได้มากกว่า 1 ภาษา นั่นคือมีร้อยละ 57.2 ที่สามารถเขียนภาษาเอเชียและภาษาตะวันตก ซึ่งได้แก่ภาษาเขมรและอังกฤษ ส่วนอีกร้อยละ 2.4 นั้นเขียนภาษาเอเชียได้มากกว่า 1 ภาษา ซึ่งได้แก่ภาษาเขมรและภาษาไทย สำหรับสามีของสตรีม้งในศูนย์บ้านวินัยนั้นมีความสามารถในการเขียนภาษาตะวันตกคือภาษาอังกฤษได้ต่ำกว่าชาวเขมรมาก สามีของสตรีในศูนย์บ้านวินัยนี้มีร้อยละ 11.2 และร้อยละ 20.4 ที่สามารถเขียนภาษาเขมรและภาษาลาวได้แค่เพียงภาษาเดียว อีกร้อยละ 38.5 เขียนภาษาเอเชียได้มากกว่า 1 ภาษา ซึ่งคงจะเป็นภาษาเขมรและลาว หรือเขมรและไทย มีร้อยละ 28.8 ที่สามารถเขียนภาษาเอเชียและภาษาตะวันตกได้ ซึ่งได้แก่ภาษาเขมรและภาษาอังกฤษ หรือภาษาลาวและภาษาอังกฤษ

ลักษณะทางเศรษฐกิจของสตรีที่สมรสแล้วและสามี ในศูนย์ เขาคีค่างและศูนย์บ้านวินัยมีสภาพเป็นไปเพื่อความอยู่รอดประกอบกับการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ตามความสามารถของบุคคลแต่ละคนมากกว่าจะเป็นไปเพื่อการสร้างความร่ำรวยให้แก่ตนเองและครอบครัว ซึ่งหากจะมีก็คงจะเป็นกรณีน้อยมาก เพราะรัฐบาลไทยมีนโยบายให้จ่ายค่าตอบแทนการจ้างแรงงานในศูนย์ เป็นสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ใน

ชีวิตประจำวัน เพื่อมิให้มีเงินหมุนเวียนอยู่ในศูนย์มากเกินไป เพราะจะเป็นการสร้างความสุขสบายให้แก่ผู้พหุพจนเกินสมควร อันจะเป็นสาเหตุทำให้ผู้พหุพจนไม่ต้องการไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศที่สาม หรือไม่ต้องการเดินทางกลับบ้านเกิด เมืองนอนของตน การค้าขายที่ใช้เงินสดภายในศูนย์มีอยู่เล็กน้อยมาก เช่น การซื้อขายในตลาดสดภายในศูนย์ ข้อมูลในตารางที่ 7 แสดงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างและสามี สตรีในเขาคีต่างมีอัตราร้อยละของการทำงานเพื่อเงินหรือสิ่งของต่ำกว่าสตรีในศูนย์บ้านวินัย คือในศูนย์เขาคีต่าง สตรีร้อยละ 23.2 ทำงานเพื่อเงินหรือสิ่งของ ในขณะที่ในศูนย์บ้านวินัยมีถึงร้อยละ 81.4 สตรีในศูนย์เขาคีต่างส่วนใหญ่จะทำการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เช่น ขายผัก ขายอาหาร ขายขนม ฯลฯ เป็นต้น มีบางส่วนที่ประกอบอาชีพเป็นครู (ร้อยละ 7.1) คือเป็นครูสอนหนังสือในโรงเรียนหรือสอนภาษาซึ่งเป็นการสอนส่วนตัวที่บ้าน เนื่องจากในศูนย์เขาคีต่างมีโรงเรียนอยู่ประมาณ 6 โรงเรียน กระจายอยู่ตามสังกัดต่างๆ และมีบางส่วนที่ประกอบอาชีพเป็นแม่บ้าน แม่บ้านคนเลี้ยงเด็ก หรือผดุงครรภ์ขององค์กรอาสาสมัคร (ร้อยละ 7.1) นอกจากนี้ประกอบอาชีพอื่นกระจายอยู่แต่มีจำนวนตัวอย่งน้อยมากในแต่ละอาชีพ ในศูนย์บ้านวินัยนั้นสตรีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.9) จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเย็บปักผ้า ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวม้งคือการเอาผ้ามาต่อกันเป็นสวดลายอันสวยงาม หรือการปักไขว้ลงบนผ้า (crossstitch) สตรีชาวม้งส่วนใหญ่เมื่อเติบโตพอจะเป็นผ้าได้แล้วทุกคนก็จะถูกฝึกให้รู้จักการเย็บปักผ้าดังกล่าว ปัจจุบันได้มีองค์กรอาสาสมัครเข้าไปช่วยแนะนำให้ดัดแปลงงานฝีมือดังกล่าว เป็นรูปแบบที่สามารถใช้ได้กับชีวิตปัจจุบันมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถขายเพื่อเป็นรายได้สำหรับครอบครัวได้อีกด้วย สตรีนอกจากนั้นประกอบการค้าขาย (ร้อยละ 5.8) การค้าขายเป็นลักษณะเดียวกับการค้าขายในศูนย์เขาคีต่างคือ ขายอาหาร ขายของในตลาดสด หรือค้าขายอย่างอื่นขนาดเล็ก

สำหรับการประกอบอาชีพของสามีนั้นปรากฏว่าผู้ชายในศูนย์เขาคีต่างประกอบอาชีพในอัตรา ร้อยละที่สูงกว่าผู้ชายในศูนย์บ้านวินัย คือในศูนย์เขาคีต่างสามีของสตรีร้อยละ 65.7 ประกอบอาชีพอยู่ แต่ในศูนย์บ้านวินัยมีเพียงร้อยละ 14.3 เท่านั้น ตัวเลขดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าการทำงานของสตรีและสามีในศูนย์ผู้พหุพจนทั้งสองแห่งมีลักษณะตรงกันข้าม นั่นคือในศูนย์เขาคีต่างสามีทำงานเพื่อเงินหรือสิ่งของมากกว่าสตรีมาก แต่ในศูนย์บ้านวินัยกลับเป็นสตรีที่ทำงานเพื่อเงินหรือสิ่งของในขณะที่สามีทำงานน้อยมาก ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับการสังเกตการณ์สภาพความเป็นอยู่ภายในศูนย์แห่งนี้ นั่นคือสตรีและสตรีวัยรุ่นส่วนใหญ่จะนั่งปักเย็บผ้าหรือเลี้ยงเด็ก ส่วนสามีก็จะนั่งเฉยๆ คุยกันเสียเป็นส่วนใหญ่ อาจเป็นเพราะค่านิยมดั้งเดิมของชาวม้งที่ผู้ชายซึ่งเป็นใหญ่ในบ้าน และมีหน้าที่ประกอบการเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว แต่เมื่ออาศัยอยู่ในศูนย์ผู้พหุพจนแล้วไม่มีที่ดินจะทำการเพาะปลูก จึงมิได้มีโอกาสที่จะทำงานดังกล่าว

ลักษณะงานที่ผู้ชายในศูนย์ เขาคิดว่าทำนั้นส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็น ช่าง ตำรวจ ยาม พนักงาน
ดับเพลิง แจกอาหาร แจกสิ่งของแก่ผู้อพยพ ครู ฯลฯ เป็นต้น ส่วนผู้ชายในศูนย์บ้านวินัยนั้นส่วนใหญ่จะ
ประกอบอาชีพเป็นครู ผู้ช่วยแพทย์ พยาบาล และงานเย็บปัก

เมื่อกล่าวถึงรายได้ของผู้อพยพ แบ่งออกเป็นกลุ่มได้ดังนี้คือ กลุ่มที่ไม่มีรายได้เลยคือการกิน
อยู่ในชีวิตประจำวันขึ้นกับอาหารที่ได้รับแจกจากทางสำนักงานข้าหลวงใหญ่แต่เพียงอย่างเดียว กลุ่มที่สามมี
หรือภรรยาประกอบอาชีพด้วยการค้าขายหรือ เป็นลูกจ้างองค์กรอาสาสมัครภายในศูนย์ผู้อพยพ และกลุ่มอีก
กลุ่มหนึ่งคือผู้ที่ได้รับ เงินจากญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศส่งมาให้

สตรีที่ประกอบอาชีพ เพื่อรายได้ที่เป็น เงินหรือสิ่งของในศูนย์ทั้ง 2 แห่งนี้ มีรายได้เฉลี่ยต่อ
เดือนประมาณ 400-530 บาท คือในศูนย์ เขาคิดังสตรีมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 537 บาท และในศูนย์
บ้านวินัยมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 406 บาท รายได้ในที่มีค่าดังกล่าวนี้หมายรวมถึงการได้รับ เป็นเงิน
และการได้รับ เป็นสิ่งของและตีค่ามาเป็นจำนวนเงินแล้ว เพราะผู้ที่ทำงาน เป็นลูกจ้างขององค์กรอาสา
สมัครทั้งหลายจะได้รับค่าจ้าง เป็นสิ่งของ และผู้อพยพส่วนใหญ่จะทราบว่าสิ่งของ เหล่านั้นมีราคาเป็น
จำนวนเงินเท่าใด รายได้เฉลี่ยของสตรีในศูนย์ทั้งสองแห่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของสามี ทั้งนี้ เนื่องจาก
สตรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการค้าอิสระ ส่วนผู้ชายมักจะเป็นลูกจ้างขององค์กรอาสาสมัครซึ่งมีรายได้ต่ำ
กว่าและตายตัว สามีของสตรีในศูนย์ เขาคิดังมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 330 บาท ส่วนสามีของ
สตรีในศูนย์บ้านวินัยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 150 บาท (ตารางที่ 7)

รายได้อีกทางหนึ่งของผู้อพยพลี้ภัยในศูนย์ก็คือ รายได้จากญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในประเทศที่
สามซึ่งไปตั้งหลักแหล่งอยู่ ปรากฏว่าประมาณร้อยละ 20 สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างมีญาติพี่น้องส่งเงินมาให้
จากต่างประเทศ ส่วนใหญ่ได้รับ เป็นครั้งคราวคือการส่งเงินมาให้จะไม่สม่ำเสมอ แต่โดยเฉลี่ยแล้วผู้
อพยพจะได้รับปีละประมาณ 2 ครั้ง ผู้อพยพในศูนย์ เขาคิดังจะได้รับน้อยกว่าผู้อพยพในศูนย์บ้านวินัย เล็ก
น้อย การตามข้อมูลย้อนหลังภายใน 1 ปีก่อนหน้าการสัมภาษณ์ถึงจำนวนเงินที่ได้รับ ปรากฏว่าผู้อพยพใน
ศูนย์เขาคิดังได้รับเงินจากญาติพี่น้องประมาณ 3,167 บาท และผู้อพยพในศูนย์บ้านวินัยได้รับประมาณ
3,493 บาทภายในปีที่แล้วทั้งปี (ตารางที่ 7)

9. การอพยพ เข้าประเทศไทยและการตั้งหลักแหล่ง ในประเทศไทยสาม

หลังจากคอมมิวนิสต์เข้าครอบครองอินโดจีนในปี พ.ศ. 2518 แล้ว ผู้อพยพชาวอินโดจีนอัน ได้แก่ ชาวลาว ชาวเวียดนาม และชาวเขมร ก็เริ่มอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2518 และหลังจากนั้นผู้อพยพชาวอินโดจีนก็ยังทยอยกันอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยอยู่ตลอดเวลา การอพยพของผู้อพยพชาวเขมรนั้นการอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยขึ้นกับเหตุการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยเขมรมาก คือนับแต่การอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมากในปี พ.ศ. 2518 แล้ว ในปี พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นช่วงที่เฮง ซิมริน เข้าปกครองประเทศเขมรแทนรัฐบาลพลพรรค ซึ่งเป็นรัฐบาลของกลุ่มเขมรแดง ก็มีชาวเขมรซึ่งเป็นกลุ่มเขมรแดงจำนวนมากอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง สำหรับผู้อพยพในศูนย์บ้านวินัยนั้นส่วนใหญ่อพยพเข้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 และมีอพยพตามออกมาประมาณอยู่ตลอดเวลา ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลการอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทย และการตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยของสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์เขาดิ่ต่าง และศูนย์บ้านวินัย สตรีที่สมรสแล้วในศูนย์บ้านวินัย อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยเฉลี่ยประมาณ 10 ปีมาแล้ว มีน้อยมากที่อาศัยอยู่ไม่นานกว่า 7 ปี ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่มานานระหว่าง 7-10 ปี มีถึงร้อยละ 30 ที่อาศัยอยู่มาเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป แต่สตรีในศูนย์เขาดิ่ต่างอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาโดยเฉลี่ยประมาณ 7.7 ปี มีบางส่วนที่เพิ่งจะอพยพเข้ามาเพียง 1-2 ปี หรือ 3-4 ปี แต่ส่วนใหญ่แล้วคือร้อยละ 72.9 อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาประมาณ 9-10 ปี

สตรีเหล่านี้เมื่ออพยพเข้ามาในประเทศไทย บางส่วนอาจจะอพยพเข้ามาอยู่ถึงศูนย์บ้านวินัยหรือศูนย์เขาดิ่ต่างเลย แต่บางส่วนจะเข้ามาอยู่ที่ศูนย์อพยพแห่งอื่นก่อน เช่น ศูนย์เชียงคำ ศูนย์บ้านน้ำยาว ศูนย์บ้านสระแก้ว ฯลฯ เป็นต้น แล้วจึงถูกส่งตัวมายังศูนย์บ้านวินัยหรือศูนย์เขาดิ่ต่างภายหลัง ในศูนย์เขาดิ่ต่างสตรีที่สมรสแล้วอาศัยอยู่ในศูนย์แห่งนี้มาเป็นระยะเวลาโดยเฉลี่ย 5.8 ปี และในศูนย์บ้านวินัยสตรีดังกล่าวอาศัยอยู่มาประมาณ 7.9 ปี ในศูนย์เขาดิ่ต่างนั้นสตรีร้อยละ 13.0 อาศัยอยู่ในศูนย์นี้มา 0-2 ปี ร้อยละ 14.4 อาศัยอยู่มา 3-4 ปี มีร้อยละ 16.3 อาศัยอยู่มา 7-8 ปี และร้อยละ 19.6 อาศัยอยู่มาประมาณ 9-10 ปี ไม่มีใครที่อาศัยอยู่มาเกิน 10 ปีขึ้นไป นอกจากนั้นคือร้อยละ 36.7 อาศัยอยู่มา 5-6 ปี ในศูนย์บ้านวินัยนั้นไม่มีใครเลยที่อาศัยอยู่ในศูนย์แห่งนี้้นน้อยกว่า 2 ปี มีสตรีที่สมรสแล้วร้อยละ 17.6 อาศัยอยู่มา 3-4 ปี ร้อยละ 10.9 อาศัยอยู่มา 5-6 ปี ร้อยละ 25.1 อาศัยอยู่มา 9-10 ปี และนอกจากนั้นคือร้อยละ 10.6 อาศัยอยู่มาเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป

สาเหตุที่สตรีเหล่านี้อพยพเข้ามาในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุเดียวกันทั้งสตรีในศูนย์เขาดิ่ต่างและสตรีในศูนย์บ้านวินัย เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ว่าสตรีเหล่านี้จะอพยพออกจากประเทศบ้านเกิด

เมืองนอกของตนเองต่างเวลากันก็ตาม แต่สาเหตุที่อ้างถึงการอพยพมาประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่จะอ้างถึงสาเหตุว่ากลัวสงครามหรือกลัวถูกฆ่า คือในศูนย์เขาอีค่างมีสตรีร้อยละ 65.7 และในศูนย์บ้านวินัยมีถึงร้อยละ 76.5 ที่อพยพออกมายังประเทศไทยด้วยสาเหตุดังกล่าว ในศูนย์เขาอีค่างมีร้อยละ 13.8 และในศูนย์บ้านวินัยมีร้อยละ 5.9 ที่อพยพมาเพราะกลัวหรือไม่ชอบคอมมิวนิสต์ เหตุผลอื่นนอกจากนั้นก็มักคือไม่มีที่ทำกิน ตามครอบครัวหรือตามคนอื่นเข้ามา หรือต้องการไปประเทศที่สาม เหตุผลดังกล่าวนี้มีน้อยมาก

ผู้อพยพเหล่านี้ เมื่ออพยพออกมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยตามศูนย์ผู้อพยพต่างๆ แล้ว ก็มักจะแสวงหาหนทางไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศที่สาม เนื่องจากประเทศไทยไม่มีนโยบายรับผู้อพยพเหล่านี้ เข้ามาตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร ประเทศที่สามที่รับผู้อพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศของตน มีอยู่ 4 ประเทศที่รับเข้าไปเป็นจำนวนมาก คือ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ฝรั่งเศส และออสเตรเลีย ในศูนย์เขาอีค่างสตรีส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 38.4 ร้อยละ 37.3 และร้อยละ 10.2 ตอบว่าต้องการไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา ตามลำดับ นอกนั้นเป็นประเทศอื่นๆ และมีส่วนน้อยที่บอกว่าจะไปตั้งหลักแหล่งประเทศใดก็ได้แล้วแต่ครอบครัวและสามี ในศูนย์บ้านวินัยนั้นเป็นที่น่าสังเกตว่า มีสตรีร้อยละ 21.1 ที่ตอบว่าต้องการตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย และอีกร้อยละ 26.1 ที่ตอบว่าไม่ต้องการไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศใดเลย หรืออาจกล่าวได้ว่าคงจะต้องการตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทยหรือกลับบ้าน เกิดเมืองนอนของตน หมายความว่าเกือบครึ่งหนึ่งของสตรีในศูนย์บ้านวินัยยังไม่มีความต้องการไปตั้งหลักแหล่งในประเทศที่สาม

ในปี พ.ศ. 2523 รัฐบาลไทยได้ริเริ่มให้มีโครงการอพยพกลับบ้านเกิดเมืองนอนด้วยความสมัครใจ โดยรับสมัครผู้อพยพที่อยู่ตามศูนย์ผู้อพยพในประเทศไทย ที่สมัครใจจะกลับไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง โดยทางสำนักงานข้าหลวงใหญ่เป็นผู้ดำเนินการ ผู้ที่สมัครใจจะได้รับอุปการะและค่าใช้จ่ายที่เป็นแก่การดำรงชีพ จากการสัมภาษณ์สตรีที่สมรสแล้วในศูนย์เขาอีค่าง และศูนย์บ้านวินัยถึงความสมัครใจจะกลับไปประเทศบ้านเกิดเมืองนอนของตน ในศูนย์เขาอีค่างไม่มีผู้ต้องการกลับไปประเทศบ้านเกิดเมืองนอนของตนเองเลย มีเพียงร้อยละ 8.8 ที่ตอบว่าจะกลับไปโดยมีเงื่อนไขว่าหากประเทศเขมรมีความสงบเรียบร้อยดี นอกนั้นมีเพียงเล็กน้อยที่ตอบว่าจะกลับไปถ้าประเทศเขมรไม่มีทหารเวียดนาม หรือมีการปกครองระบบเสรี หรือหากครอบครัวกลับไปด้วย สตรีชาวเขมรส่วนใหญ่คือร้อยละ 88.7 ตอบว่าไม่ต้องการกลับไป ส่วนใหญ่อ้างเหตุผลว่ากลัวสงคราม กลัวคอมมิวนิสต์ และกลัวตาย มีส่วนน้อยที่อ้างเหตุผลว่า เศรษฐกิจไม่ดี กลัวลำบาก ต้องการเสรีภาพ ต้องการไปประเทศที่สาม สำหรับในศูนย์บ้านวินัย ซึ่งสตรีส่วนใหญ่เป็นชาวม้ง และประเทศบ้านเกิดเมืองนอกคือประเทศลาว มีสตรี

น้อยมากคือร้อยละ 20 ที่ตอบว่าต้องการกลับไปประเทศลาวโดยกล่าวเหตุผลว่า เป็นบ้านเกิด เมืองนอน หรือมีบ้านหรือไม่มีบ้าน หรือครอบครัวยังอยู่ที่ประเทศลาว หรือประเทศไทยไม่ยอมรับ เป็นต้น ส่วนผู้ที่ตอบว่าไม่ต้องการกลับไปมีกว่าร้อยละ 40 ส่วนใหญ่อ้างเหตุผลคล้ายๆ กับสตรีในศูนย์เขาค้อคือ กลัวสงคราม กลัวคอมมิวนิสต์ เศรษฐกิจไม่ดี ยากลำบาก ไม่มีญาติพี่น้องครอบครัว ฯลฯ เป็นต้น ส่วนผู้ที่ตอบว่าต้องการกลับไป โดยมีเงื่อนไขเหตุการณ์ต่างๆ มีกว่าร้อยละ 30 ส่วนใหญ่แล้วกล่าวว่าต้องการอพยพกลับหากไม่มีทหาร เวียดนาม มีส่วนน้อยที่ตอบว่าจะกลับไปหากมีความสงบ หรือครอบครัวกลับไปด้วย (ตารางที่ 8)

10. ประวัติการแต่งงาน ภาวะเจริญพันธุ์ และ ความต้องการบุตรเพิ่ม

วัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการศึกษาในครั้งนี้คือ ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์เขาค้อ และศูนย์บ้านวินัย จากการสัมภาษณ์สตรีที่สมรสแล้วอายุ 15-49 ปี ในศูนย์เขาค้อจำนวน 362 คน และในศูนย์บ้านวินัยจำนวน 360 คน พบว่าสตรีในศูนย์บ้านวินัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าม้งจากประเทศลาว มีอายุแรกสมรสค่าคือ 17.0 ปี ส่วนสตรีในศูนย์เขาค้อซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเขมร สมรสเมื่ออายุมากกว่าสตรีชาวเผ่าม้งประมาณ 3 ปี คือมีอายุแรกสมรสเท่ากับ 20 ปี สตรีดังกล่าวส่วนใหญ่ว่าเคยสมรสมาเพียงครั้งเดียว มีส่วนน้อยที่สมรสเกิน 1 ครั้งขึ้นไป ส่วนใหญ่คือร้อยละ 95 จะเคยมีบุตรมาแล้ว มีประมาณร้อยละ 3.6-3.9 ที่ยังไม่เคยมีบุตรเลย และมีร้อยละ 1.4-1.9 ไม่เคยมีบุตรมาก่อนและกำลังตั้งครรภ์อยู่ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ในเดือนสิงหาคม 2531 (ตารางที่ 9)

สำหรับจำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีที่สมรสแล้ว ซึ่งเป็นตัวชี้ให้เห็นระดับภาวะเจริญพันธุ์ได้ดีตัวหนึ่งนั้น พบว่าในศูนย์บ้านวินัยสตรีมีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยสูงกว่าสตรีในศูนย์เขาค้อคือ ในศูนย์เขาค้อสตรีมีบุตรเกิดรอดเฉลี่ย 3.04 คน และในศูนย์บ้านวินัยมีบุตรเกิดรอดเฉลี่ยสูงกว่า 1.02 คน คือมี 4.02 คน เมื่อพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยของสตรีในแต่ละกลุ่มอายุ ปรากฏว่าจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยของสตรีในศูนย์บ้านวินัยมีสูงกว่าสตรีในศูนย์เขาค้อทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นวัยเกือบจะสิ้นสุดภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่าสตรีในศูนย์เขาค้อมีบุตรเกิดรอดเฉลี่ย 5.0 คน และในศูนย์บ้านวินัยสตรีกลุ่มดังกล่าวมีบุตรเกิดรอดเฉลี่ย 6.75 คน เมื่อเปรียบเทียบผลของการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีชาวเผ่าม้งในปี พ.ศ. 2526 นั้น ปรากฏว่าสตรีชาวเผ่าม้งมีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 3.0 คนในปี 2526 เป็น 4.02 คน ในปี พ.ศ.

2531. (นพวรรณ จงวัฒนา 2527 : หน้า 76) ส่วนจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของสตรีในศูนย์ เขาคีค่างนั้น ปรากฏว่ามีเท่ากับ 2.78 คน ซึ่งแตกต่างจากบุตรเกิดรอดเฉลี่ยเท่ากับ 0.26 ส่วนจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เฉลี่ยของสตรีในศูนย์บ้านวินัยนั้นเท่ากับ 3.44 คน แตกต่างจากจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยเท่ากับ 0.58 ค่าความแตกต่างระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอด กับจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่นี้แสดงให้เห็นถึงภาวะการตายของเด็ก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ภาวะการตายของบุตรของสตรีชาวมังมีสูงกว่าสตรีชาวเขมร

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนบุตรที่สตรีคลอดในศูนย์ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันนี้ ปรากฏว่า สตรีในศูนย์ เขาคีค่างมีบุตรที่เกิดอยู่ในศูนย์นี้โดยเฉลี่ย 1.99 คน ส่วนสตรีในศูนย์บ้านวินัยมีจำนวนมากกว่า คือมี 2.51 คน ในศูนย์เขาคีค่างนั้นสตรีส่วนใหญ่คือร้อยละ 69.6 มีบุตรในศูนย์นี้ 1-2 คน นอกจากนั้นมี 3-4 คน มีน้อยมากที่สุดถึง 5 คน ส่วนในศูนย์บ้านวินัยนั้นร้อยละ 54.9 สตรีคลอดบุตรในศูนย์นี้ 1-2 คน ร้อยละ 36.2 มีบุตรในศูนย์นี้ 3-4 คน นอกนั้นคือร้อยละ 9.1 มีบุตรในศูนย์นี้จำนวน 5 คนขึ้นไป

ข้อมูลที่จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงระดับภาวะเจริญพันธุ์ในอนาคตได้คืออีกประการหนึ่งก็คือ สัดส่วนของสตรีที่สมรสแล้วและกำลังตั้งครรภ์ สตรีที่สมรสแล้วในศูนย์ผู้อพยพทั้งสองแห่งนี้มีร้อยละของการตั้งครรภ์สูง นั่นคือในศูนย์เขาคีค่างสตรีที่กำลังตั้งครรภ์มีร้อยละ 14.1 และในศูนย์บ้านวินัยมีร้อยละ 14.4

อายุของบุตรคนสุดท้ายเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงช่วงห่างของการมีบุตรของสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์ผู้อพยพด้วย โดยเฉพาะในศูนย์ผู้อพยพที่มีการณรงค์ เรื่องการวางแผนครอบครัวอย่างกว้างขวาง ข้อมูลในตารางที่ 9 แสดงให้เห็นถึงอัตราร้อยละของอายุบุตรคนสุดท้ายของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ในศูนย์บ้านวินัย อายุของบุตรคนสุดท้ายน้อยกว่าของสตรีในศูนย์เขาคีค่าง คือ อายุของบุตรคนสุดท้ายของสตรีในศูนย์บ้านวินัยโดยเฉลี่ยเท่ากับ 28 เดือน หรือ 2 ปี 4 เดือน และอายุของบุตรคนสุดท้ายของสตรีในศูนย์เขาคีค่างโดยเฉลี่ยเท่ากับ 32 เดือน หรือ 2 ปี 8 เดือน

แม้ว่าสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์ผู้อพยพ เขาคีค่าง และศูนย์บ้านวินัยจะมีบุตรที่กำลังมีชีวิตอยู่ 2.78 คนและ 3.44 คน แล้วก็ตาม เมื่อถามถึงความต้องการมีบุตรเพิ่มก็ปรากฏว่าสตรีเหล่านี้ยังต้องการบุตรเพิ่มอีก โดยเฉพาะสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์บ้านวินัย คือมีสูงถึงร้อยละ 66.7 ส่วนในศูนย์เขาคีค่างนั้นมีสตรีเพียงร้อยละ 23.5 ที่ตอบว่าต้องการบุตรเพิ่ม (ตารางที่ 10) สตรีชาวมังในศูนย์บ้านวินัยต้องการบุตรเพิ่มในจำนวนที่มากกว่าสตรีชาวเขมรในศูนย์เขาคีค่างมาก คือในศูนย์เขาคีค่างสตรีชาวเขมรต้องการมีบุตรเพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่แล้วยังอีก 1.58 คน ส่วนในศูนย์บ้านวินัยนั้นสตรีชาวมังต้องการบุตรเพิ่มขึ้นอีกถึง 3.62 คน ส่วนเพศของบุตรที่ต้องการเพิ่มคือต้องการบุตรชายหรือบุตรสาวนั้น สตรีชาวมังแสดงให้เห็นว่าต้องการบุตรชายเพิ่มมากกว่าบุตรสาว ส่วนสตรีชาวเขมรนั้นคำตอบเกี่ยวกับความต้องการ

บุตรชายหรือบุตรสาว ไม่ได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่านิยมในเพศใด เพศหนึ่ง คือ สตรีชาวเขมรต้องการบุตรชาย
เพิ่ม 0.84 คน และต้องการบุตรสาวเพิ่ม 0.76 คน ส่วนสตรีชาวม้งนั้นต้องการบุตรชายเพิ่มถึง 2.07
คน ในขณะที่ต้องการบุตรสาวเพิ่ม 1.52 คน

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับความนิยมในเพศของบุตรของชาวม้งในครั้งนี้เป็น
ที่น่าควรจะกล่าวถึงไว้ คือโดยข้อเท็จจริงทั่วไปที่เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักวิชาการทางด้านสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยาว่าชาวม้งนั้นมีความนิยมบุตรชายมากกว่าบุตรสาวมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมประเพณี
ดั้งเดิมของชาวม้งที่ถือว่าเพศชายเป็นผู้นำ การสืบทอดเชื้อสายสกุลก็สืบทอดทางฝ่ายเพศชายหรือบิดา อีก
ประการหนึ่งในสังคมม้งสมัยก่อนอาชีพหลักคือการเกษตรกรรม เพศชายมีบทบาทสำคัญในการประกอบ
การเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องความนิยมในเพศของบุตรของสตรีชาวม้งที่อาศัยอยู่ในศูนย์
ผู้อพยพบ้านวินัยในครั้ง นี้ กลับพบว่าสตรีมีความนิยมในเพศของบุตรระหว่างบุตรชายและบุตรสาวไม่แตก
ต่างกันมากนัก คือมีความนิยมบุตรชายมากกว่าบุตรสาวเล็กน้อย (ตารางที่ 17) แต่การศึกษาในเรื่อง
ของความต้องการบุตรเพิ่มนั้น สตรีชาวม้งก็ยังคงมีความต้องการบุตรเพศชายเพิ่มมากกว่าเพศหญิง (ตาราง
ที่ 10) แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวม้งก็ยังคงอยู่ โดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาจากคำถามที่ใช้
ในการศึกษาถึงความต้องการบุตรเพิ่มว่าต้องการบุตรเพศชายหรือ เพศหญิงมากกว่ากันนั้น เป็นคำถามที่
เกี่ยวข้องกับตัวของสตรีโดยตรงกระทบกับตัวสตรีโดยตรง วัฒนธรรมประเพณีในความนิยมบุตรชายจึง
สะท้อนออกมาใน คำตอบของสตรีที่ศึกษา แต่คำถามในเรื่องของความนิยมในบุตรเพศชายหรือบุตรเพศ
หญิงนั้น เป็นคำถามลอยๆ ถึงความคิดเห็นทั่วไปของสตรีผู้นั้นมากกว่าจะกระทบหรือเกี่ยวข้องกับตัวสตรี
ผู้นั้นโดยตรง

สำหรับเหตุผลที่ต้องการบุตรเพิ่มนั้น สตรีชาวม้งจะแสดงความต้องการในการพึ่งพาบุตรของ
ตนเองยามแก่เฒ่า และต้องการมีบุตรมาก ๆ ไว้ก่อน ส่วนเหตุผลของสตรีชาวเขมรในการต้องการบุตร
เพิ่มขึ้นแตกต่างจากชาวม้ง นั่นคือเหตุผลของชาวเขมรจะแสดงความประสงค์ในความต้องการมีบุตร
เพราะพึ่งสมรสได้ไม่นานและยังไม่มีบุตรเท่าจำนวนที่ต้องการ กับเหตุผลในเรื่องของการมีบุตรเอาไว้
ช่วยทำงาน ในศูนย์เขาอีค่างบั้นร้อยละ 31.3 ของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างไม่ให้เหตุผลว่าต้องการมีบุตร และ
ร้อยละ 21.7 ให้เหตุผลว่าต้องการมีบุตรไว้ช่วยทำงาน นอกจากนั้นก็ให้เหตุผลว่าให้ลูกดูแลยามแก่เฒ่า
(ร้อยละ 14.5) กับเหตุผลที่ว่ายังไม่มียุตรเสียหรือมีลูกน้อยเกินไป (ร้อยละ 14.5) สำหรับในศูนย์บ้าน
วินัยนั้น ร้อยละ 29.3 ของสตรีให้เหตุผลว่าอยากมีบุตรเพิ่ม เพราะว่าต้องการให้บุตรดูแลตนเองยามแก่
เฒ่า ร้อยละ 24.1 ให้เหตุผลว่ายังไม่มียุตรหรือมีบุตรน้อยเกินไป นอกจากนั้นก็ให้เหตุผลว่าอยากได้บุตร
(ร้อยละ 19.4) และนิยมการมีบุตรหลาย ๆ คน (ร้อยละ 19.0)

11. ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการวางแผนครอบครัว ในศูนย์

ในศูนย์ผู้พหุทั้งสองแห่งมีองค์กรที่ทำหน้าที่ให้ความรู้และบริการด้านการวางแผนครอบครัว อยู่ คือ ในศูนย์บ้านวินัยมีสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย เข้าไปดำเนินงานดูแลกิจการดังกล่าว ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 และในศูนย์เขาค้างมีสำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชน (CBERS) ดูแลรับผิดชอบ งานนี้ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา องค์กรดังกล่าวมีหน้าที่หลักคือ เผยแพร่ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวและให้บริการด้านการคุมกำเนิด ในการ เผยแพร่ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวนั้น องค์กรดังกล่าวได้ใช้สื่อการประชาสัมพันธ์หลายแบบ อาทิ เช่น เสียงตามสาย เผยแพร่ความรู้ด้านการอนามัยแม่และเด็กควบคู่ไปกับการรู้ด้านการวางแผนครอบครัว รวมทั้งชักชวนผู้พหุให้มารับบริการคุมกำเนิด ได้พิมพ์โปสเตอร์หรือ เอกสาร เผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวแจกจ่ายแก่ผู้พหุ นอกจากนี้ได้จัดอบรมระยะสั้นๆ แก่สตรีที่สมรสแล้วในเรื่องของการอนามัยแม่และเด็ก รวมทั้งการวางแผนครอบครัว เป็นครั้งคราวอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการฉายวิดีโอ เรื่องการวางแผนครอบครัว ในศูนย์บ้านวินัย ยังได้จัดให้มีนิทรรศการและการโต้วาทีอีกด้วย การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจของสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์ทั้งสองแห่งที่มีต่อกิจกรรมการวางแผนครอบครัวที่มีในศูนย์ด้วย

ในเรื่องเกี่ยวกับความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวของสตรีที่สมรสแล้วที่ตก เป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้ถามด้วยคำถามกว้างๆ ว่า "รู้จักการวางแผนครอบครัวหรือไม่?" ปรากฏว่าสตรีที่สมรสแล้วชาวเขมรตอบว่ารู้จักถึงร้อยละ 83.7 ในขณะที่สตรีชาววังตอบว่ารู้จักเพียงร้อยละ 63.1 (ตารางที่ 11) และเมื่อถามถึงความหมายของการวางแผนครอบครัว สตรีที่ตอบว่ารู้จักการวางแผนครอบครัวส่วนใหญ่จะทราบความหมายของการวางแผนครอบครัว คือ ความหมายที่ตอบมาจะเป็นความหมายในเรื่องของการมีบุตรน้อย หรือการใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีใดวิธีหนึ่ง มีส่วนน้อยที่ให้ความหมายไปในเรื่องของการเว้นระยะการมีบุตร สรุปแล้วส่วนใหญ่ทราบความหมายของการวางแผนครอบครัว

ในส่วนของการรู้จักหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวนั้น สตรีที่สมรสแล้วในศูนย์ทั้งสองแห่งส่วนใหญ่จะรู้จักองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวในศูนย์ของตนดี อย่างไรก็ตาม อัตราร้อยละของสตรีที่ตอบว่ารู้จักของศูนย์บ้านวินัยมีต่ำกว่าศูนย์เขาค้างเล็กน้อย คือมีร้อยละ 85 ในขณะที่ในศูนย์เขาค้างมีร้อยละ 95 สตรีที่รู้จักหน่วยงานวางแผนครอบครัว เหล่านี้ทราบดีว่าหน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร ส่วนใหญ่ตอบไปในทำนองที่ว่าหน้าที่ของหน่วยงาน เหล่านี้มีหน้าที่ให้บริการด้านการคุมกำเนิดวิธีต่างๆ มีบางส่วนที่ตอบไปในลักษณะที่ว่าหน่วยงาน เหล่านี้มีหน้าที่อบรมแนะนำ ชักชวนให้ผู้พหุมีบุตรน้อย และมีหน้าที่ด้านการวางแผนครอบครัว (ตารางที่ 11)

เรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสตรีที่สมรสแล้วกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวนั้น (ตารางที่ 12) ผลจากการสัมภาษณ์สตรีเหล่านี้ปรากฏว่าสตรีในศูนย์เขาอีค่างรู้จักกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวมากกว่าสตรีในศูนย์บ้านวินัย คือสตรีในศูนย์เขาอีค่างมีอัตราร้อยละของการรู้จักกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวถึงร้อยละ 71.3 แต่ในศูนย์บ้านวินัยมีเพียงร้อยละ 13.3 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม สตรีเหล่านี้ทราบดีว่าอาสาสมัครวางแผนครอบครัวมีหน้าที่อย่างไร ส่วนใหญ่ตอบว่ามีหน้าที่แจกอุปกรณ์คุมกำเนิด และให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องการคุมกำเนิด อนึ่งคำว่า "รู้จัก" กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวในที่นี้มีความหมายกว้าง ถึงการรู้จักในทุกๆ เรื่อง เช่น รู้จักกันในเรื่องส่วนตัว เห็นหน้ากัน พูดคุยสนทนาในเรื่องทั่วไป เป็นเพื่อนบ้านกันหรือเคยรับบริการจากอาสาสมัครวางแผนครอบครัว ฯลฯ ดังนั้นคำว่า "รู้จัก" ในที่นี้จึงหมายรวมถึงความสัมพันธ์ทั้งที่ผิวเผินหรือสนิทกันได้ทั้งสิ้น จึงเห็นได้ว่าสตรีที่ตอบว่ารู้จักกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวในทั้งสองศูนย์นั้น มีประมาณครึ่งหนึ่งที่เคยพูดคุยกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัว และอีกครึ่งหนึ่งตอบว่าไม่เคยพูดคุยกันเลย และในกลุ่มสตรีที่เคยพูดคุยกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัวนั้น สตรีที่สมรสแล้วเกือบทุกคนในศูนย์เขาอีค่าง และศูนย์บ้านวินัย พูดคุยกับอาสาสมัครในเรื่องการวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด และความเป็นอยู่ทั่วไป มีส่วนน้อยที่พูดคุยกันในเรื่องอื่นนอกเหนือจากเรื่องการวางแผนครอบครัว

ในส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางด้านการวางแผนครอบครัว ซึ่งองค์กรที่มีหน้าที่ดังกล่าวได้จัดขึ้นภายในศูนย์นั้น มีกิจกรรม 2 ประการที่ควรกล่าวถึงคือ กิจกรรมวันรณรงค์วางแผนครอบครัว และการอบรมระยะสั้น เรื่องการวางแผนครอบครัว สำหรับกิจกรรมวันรณรงค์การวางแผนครอบครัวนั้น มีจัดขึ้นเฉพาะในศูนย์บ้านวินัยซึ่งเป็นศูนย์ที่ผู้อพยพชาวมาเลเซียอยู่ ผลการศึกษาปรากฏว่าสตรีชาวมาเลเซียที่ตกเป็นตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งที่ทราบหรือจำได้ว่าการจัดวันรณรงค์วางแผนครอบครัวขึ้นในศูนย์บ้านวินัย และประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ที่ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมวันรณรงค์วางแผนครอบครัวนี้เข้าร่วมกิจกรรมในวันดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การที่สตรีที่สมรสแล้วชาวมาเลเซียตอบว่าเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมในวันดังกล่าวนั้น ไม่อาจจะบ่งชี้ของการเข้าร่วมกิจกรรมได้ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมในวันดังกล่าวมีหลายประเภท เช่น การโต้วาที การแสดงนิทรรศการ การฉายวิดีโอ การอบรมแนะนำการวางแผนครอบครัว ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้น สตรีที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างแท้จริง เช่น เข้าร่วมโต้วาที เข้าร่วมการอบรม หรือสตรีที่เพียงแต่ไปเป็นผู้เข้าฟัง เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ก็อาจจะเข้าใจคำว่า "เข้าร่วมกิจกรรม" ไม่ชัดเจนเป็นอย่างเดียวกัน อย่างไรก็ตามสตรีที่ตอบว่าทราบว่าการจัดวันรณรงค์วางแผนครอบครัว แต่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในวันดังกล่าวนี้ อย่างน้อยก็เป็นสตรีที่ทราบความเป็นไปเกี่ยวกับเรื่องของการวางแผนครอบครัวภายในศูนย์ แม้จะไม่ได้เข้าร่วมงานก็ตาม สำหรับ

สตรีที่เข้าร่วมกิจกรรมในวันอังคารว่างแผนครอบครัวนั้น เกือบทุกคนทราบว่ามีการมอบหมายน้อย 1
กิจกรรมในเรื่องเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวในวันดังกล่าว เช่น การฉายภาพยนตร์ การอบรมแนะนำ
การให้บริการคุมกำเนิดแนะนำเรื่องการสาธารณสุข และการแจ้งการเกิดการตาย เป็นต้น
(ตารางที่ 13)

ในเรื่องของการอบรมการวางแผนครอบครัวซึ่งองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการวางแผน
ครอบครัวในศูนย์ทั้งสองแห่ง จัดขึ้นเป็นครั้งคราวตลอดมานับตั้งแต่เริ่มงานในศูนย์ผู้พบนั้น นับเป็น
กิจกรรมที่สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้าอบรมและผู้อบรม เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผน
ครอบครัว มากกว่ากิจกรรมอื่นๆ เพราะกิจกรรมการอบรมนี้ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องมารวมกันที่สถานที่
เดียวกัน มีการพูดคุยกัน ดังนั้น การเข้ารับการอบรมเรื่องการวางแผนครอบครัวน่าจะมีอิทธิพลทำให้มี
ทัศนคติในทางบวกต่อการวางแผนครอบครัวมากขึ้น ข้อมูลจากตารางที่ 14 ซึ่งให้เห็นว่า ในศูนย์เขาค้อต่าง
นั้นอัตราร้อยละของสตรีที่มีสามีเคยเข้ารับการอบรมการวางแผนครอบครัวนั้น (ร้อยละ 37.8) มีสูงกว่า
ในศูนย์เขาค้อต่างมาก (ร้อยละ 14.0) ตัวเลขดังกล่าวนี้สามารถอธิบายพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมชุมชน
ของประชากรได้ดี คือตัวเลขนี้แสดงให้เห็นว่าในสังคมชาวม้งนั้น ผู้ชายจะเข้าร่วมในกิจกรรมชุมชนมาก
กว่าเพศหญิง อีกประการหนึ่งก็คือ เป็นกลวิธีที่ทราบวัฒนธรรมของชาวม้งว่า เพศชาย เป็นผู้มีสิทธิอ่านงานใน
ครัวเรือน ดังนั้นเมื่อสามีเข้ารับการอบรมการวางแผนครอบครัว ก็อาจจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับการคุม
กำเนิดมากขึ้นก็เป็นได้ สำหรับสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในศูนย์ทั้งสองแห่งนั้น มีประมาณร้อยละ 40 ที่เคย
เข้ารับการอบรมการวางแผนครอบครัวที่องค์กรวางแผนครอบครัวภายในศูนย์จัดขึ้น สตรีเหล่านี้ยังมีความ
จำกัดที่ได้เคยรับการอบรมในเรื่องใดมา ส่วนใหญ่จะตอบไปในเรื่องของการคุมกำเนิดวิธีต่างๆ และการ
วางแผนครอบครัวเพื่อให้มีบุตรน้อย บุตรห่าง มีสุขภาพดี และฐานะดีมีกินมีใช้ (ตารางที่ 14) เมื่อ
ศึกษาวิเคราะห์หลังไปถึงอิทธิพลของการอบรมการวางแผนครอบครัวต่อการใช่วิธีการป้องกันการปฏิสนธิ
(ตารางที่ 15) ปรากฏว่า ในศูนย์เขาค้อต่างนั้น ทั้งสตรีที่เคยเข้ารับการอบรมและไม่เคยเข้ารับการ
อบรม มีอัตราร้อยละของการใช่วิธีการป้องกันการปฏิสนธิสูงกว่าสตรีที่ไม่คุมกำเนิด แต่ในศูนย์บ้านวินัยนั้น
สตรีที่เคยและไม่เคยเข้ารับการอบรมการวางแผนครอบครัว กลับมีอัตราร้อยละของการใช่วิธีการป้องกัน
การปฏิสนธิต่ำกว่าผู้ที่ไม่ใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิเสียอีก อาจกล่าวได้ว่าสตรีที่ต้องการจะใช่วิธีป้องกันการ
ปฏิสนธินั้นไม่ว่าจะได้รับการอบรมหรือไม่ได้รับการอบรม หากต้องการจะคุมกำเนิดก็จะคุม หากไม่
ต้องการคุมก็จะไม่คุม ไม่ว่าจะได้เข้ารับการอบรมวางแผนครอบครัวมาหรือไม่ นอกจากนี้ อัตราร้อยละ
ของผู้ที่กำลังตั้งครรภ์ในกลุ่มสตรีที่เคยและไม่เคยเข้ารับการอบรมวางแผนครอบครัวนั้น มีอัตราร้อยละ
13.8-15.7 ซึ่งไม่แตกต่างกันมากนัก แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ต้องการจะมีบุตรแม้ว่าจะเคยเข้ารับการอบรม

วางแผนครอบครัวก็ได้เปลี่ยนใจระงับการมีบุตรลง อย่างไรก็ตาม ผู้ที่กำลังคุมกำเนิดอยู่นั้นแม้จะไม่เคยเข้ารับการอบรมวางแผนครอบครัวก็อาจจะเคยได้รับอิทธิพลจากสื่อการวางแผนครอบครัวประเภทอื่นได้ เช่น วิทยุเสียงตามสาย หรืออาสาสมัครวางแผนครอบครัว

นอกจากการอบรมเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแล้ว องค์การที่รับผิดชอบกิจกรรมการวางแผนครอบครัวภายในศูนย์ทั้งสองแห่งนี้ได้จัดให้มีสื่อชนิดต่างๆ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผนครอบครัวแก่ผู้พหุภายในศูนย์อยู่หลายชนิด เช่น โปสเตอร์ วิทยุเสียงตามสาย นิตยสาร หนังสือกลางแปลง และโถ้วาติ สื่อประเภทต่างๆ เหล่านี้ โปสเตอร์ดูจะเป็นที่คุ้นเคยแก่สตรีผู้พหุที่สมรสแล้วในศูนย์ทั้งสองแห่งมากที่สุด (ร้อยละ 83-84) สำหรับวิทยุตามสายนั้นสตรีชาวเขมรเกือบทุกคนเคยได้รับฟังรายการวางแผนครอบครัว หรือรายการสุขภาพที่ส่งมาจากวิทยุตามสายภายในศูนย์ แต่ในศูนย์บ้านวินัยนั้นอัตราร้อยละของสตรีที่เคยฟังรายการดังกล่าวทางวิทยุตามสายนั้น มีอัตราต่ำกว่ามาก คือร้อยละ 56.7 การที่มีร้อยละต่ำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเครื่องวิทยุกระจายเสียงตามสายในศูนย์บ้านวินัยนั้นเสียมาได้ประมาณ 1-2 ปีแล้ว จึงมิได้มีการกระจายเสียงในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น สำหรับหนังสือกลางแปลงในเรื่องการวางแผนครอบครัวนั้นมีสตรีในศูนย์เขาค้าง (ร้อยละ 37.8) และในศูนย์บ้านวินัย (ร้อยละ 29.2) ที่เคยดู ลักษณะของหนังสือกลางแปลงนั้นเป็นสื่อประเภทที่นานา จึงจะฉายสักครั้ง โอกาสที่สตรีแต่ละคนจะได้ดูก็น้อยลง นอกจากนี้การดูภาพยนตร์นั้นจะต้องตั้งใจมาดูในเวลาว่าง สตรีบางคนอาจไม่สะดวกในเรื่องการเดินทางในเวลาว่าง โดยเฉพาะในเรื่องความปลอดภัย หรือการเลี้ยงดูบุตรเล็ก ซึ่งผิดกับวิทยุตามสายเพียงแค่นั่งอยู่บ้านก็สามารถจะรับฟัง สำหรับการใช้นิตยสารเป็นสื่อในการเผยแพร่ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวนั้น ปรากฏว่ามีสตรีที่เคยสมรสเพียงร้อยละ 31-35 เท่านั้นที่เคยได้อ่านนิตยสารเรื่องเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว นิตยสารนี้มีข้อจำกัดตรงที่ว่าผู้พหุจะต้องสามารถอ่านหนังสือเป็น หากไม่สามารถอ่านหนังสือได้นิตยสารก็จะเป็นความหมาย ใจๆ ทั้งสิ้น (ตารางที่ 16)

สำหรับความเข้าใจในความหมายของสื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวประเภทต่างๆ นั้น ปรากฏว่าสตรีชาวเขมรในศูนย์เขาค้างส่วนใหญ่มีความเข้าใจในสื่อแต่ละประเภทได้ดี โดยพิจารณาจากคำตอบถึงความหมายของสื่อแต่ละประเภท อัตราร้อยละของสตรีที่ไม่เข้าใจความหมายของนิตยสารมีสูงที่สุดคือร้อยละ 14.2 ทั้งนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นคือผู้ที่เข้าใจความหมายของคำอธิบายในนิตยสารที่เผยแพร่ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวได้ จะต้องเป็นผู้ที่สามารถอ่านหนังสือได้เท่านั้น และมีสตรีประมาณร้อยละ 10 ในศูนย์เขาค้างที่ไม่เข้าใจความหมายของโปสเตอร์ในศูนย์เขาค้างนั้นโปสเตอร์วางแผนครอบครัวที่ใช้มีทั้งโปสเตอร์ภาษาเขมร และโปสเตอร์ภาษาไทย

ซึ่งใช้สำหรับประชาสัมพันธ์การวางแผนครอบครัวในกลุ่มประชากรชาวไทย ดังนั้นสตรีชาวเขมรซึ่งตอบว่าไม่เข้าใจความหมายของโปสเตอร์ อาจจะเข้าใจความหมายของภาพ หรืออาจไม่เข้าใจภาษาเพราะอ่านภาษาเขมรหรือภาษาไทยในโปสเตอร์ไม่ออก ในศูนย์บ้านวินัยนั้นมีร้อยละของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างไม่เข้าใจความหมายของสื่อการวางแผนครอบครัวสูงกว่าในศูนย์เขาค้ออย่างมาก ความไม่เข้าใจในความหมายของสื่อนี้มีทั้งสื่อประเภทที่ใช้หูฟังหรือใช้ความสามารถในการอ่าน หรือการดูภาพแค่เพียงอย่างเดียว ความเข้าใจในความหมายของวิดีโอ เรื่องเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมีสูงที่สุด ความเข้าใจในสื่อวิทยุตามสาย นิทรรศการ และหนังสือกลางแปลงมีใกล้เคียงกัน ส่วนความเข้าใจในความหมายของโปสเตอร์แผ่นพับ และไต้หวันมีค่าที่สุด ที่เป็นทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการฉายวิดีโอในศูนย์ทั้งสองแห่งนั้น ทำไปพร้อมกับการอบรมซึ่งมีวิทยากรอธิบายให้ฟัง สตรีที่เข้ารับการอบรมจึงสามารถเข้าใจในเนื้อหาของวิดีโอได้ดี ส่วนความเข้าใจในความหมายของรายการวางแผนครอบครัวผ่านทางวิทยุตามสายของศูนย์บ้านวินัยนั้น สอดคล้องกับการเคยได้ยินรายการดังกล่าวจากวิทยุตามสาย คือมีอัตราร้อยละของการเคยฟังและการเข้าใจค่า ทั้งนี้อาจเป็นด้วยความกว้างขวางของบริเวณศูนย์ ทำให้ผู้อพยพที่อาศัยอยู่ใกล้รัศมีการได้ยินวิทยุตามสาย ไม่ได้ยินและไม่เข้าใจความหมายของรายการดังกล่าว สำหรับนิทรรศการและหนังสือกลางแปลงก็เช่นกัน คือการที่นานครั้งจึงจะมีนิทรรศการหรือหนังสือกลางแปลง เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนครอบครัวเสียครั้งหนึ่ง ทำให้โอกาสที่จะดูหรือเข้าใจความหมายของสื่อต่ำกว่าสื่อที่เผยแพร่บ่อยครั้งกว่า สำหรับโปสเตอร์ การไต้หวัน และแผ่นพับนั้น จัดว่าเป็นสื่อที่ต้องการความรู้พื้นฐานพอสมควร เช่น การอ่านหนังสือออก หรือการดูโปสเตอร์ จะให้เข้าใจความหมายของภาพก็จะต้องมีแนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวพอสมควร เพราะหากอ่านหนังสือไม่ออก รูปภาพในโปสเตอร์ก็เป็นเพียงภาพถ่ายธรรมดาเท่านั้น

สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนครอบครัวที่ใช้อยู่ในศูนย์ผู้อพยพนั้น มีทั้งที่ผลิตขึ้นสำหรับผู้อพยพโดยตรง คือใช้ภาพและภาษาของผู้อพยพชาตินั้นๆ และสื่อที่ใช้ภาพและภาษาไทย ซึ่งผลิตสำหรับชาวไทย ดังนั้นสื่อที่ใช้ในศูนย์จึงมีทั้งสองประเภทปนกัน จึงได้สัมภาษณ์สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างว่า สื่อสำหรับการวางแผนครอบครัวดังกล่าวข้างต้นนั้น ต้องการให้พิมพ์หรือผลิตเป็นภาษาใดคำตอบที่ได้ในตารางที่ 16 ยืนยันว่า ผู้อพยพเกือบทุกคนต้องการให้ผลิตโดยใช้ภาษาของตนเองทั้งสิ้น ซึ่งก็เป็นข้อเท็จจริงที่ควรจะเป็น เพราะทุกคนย่อมต้องการ อ่าน ฟัง ดู ในสิ่งที่ตนสามารถเข้าใจได้แจ่มชัด อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเห็นใจว่าการผลิตสื่อหลายประเภทสำหรับผู้อพยพต่างชาติต่างภาษาถึง 4 ภาษา หากจะพิจารณาถึงผู้อพยพชาวอินโดจีนทั้งหมด ซึ่งใช้ภาษาลาว เขมร เวียดนาม และม้ง ย่อมต้องใช้งบประมาณและความพยายามอย่างมาก

12. จำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีและทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา และการคุมกำเนิดในแง่ของหลักศาสนา ผู้นำการเมือง บิดามารดา และสามี

ในส่วนนี้กล่าวถึงจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีและทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ปรารถนา รวมทั้งทัศนคติเกี่ยวกับการคุมกำเนิดที่สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างคิดว่า สามีของตน หลักศาสนาที่ตนเองนับถืออยู่ บิดามารดาของตน และผู้นำทางการเมืองของตนคาดว่าจะ เป็น ยกตัวอย่างเช่น สตรีคิดว่าผู้นำทางการเมืองของตนต้องการให้ตนมีบุตรสักกี่คน หรือสตรีคิดว่าผู้นำทางการเมืองของตนจะยินยอมให้ตนคุมกำเนิดหรือไม่ เป็นต้น วัตถุประสงค์ในการศึกษาส่วนนี้ก็คือ ต้องการที่จะทราบถึงความคิดเห็นของสตรีในเรื่องจำนวนบุตรและการคุมกำเนิด อันได้รับอิทธิพลจากผู้นำทางการเมือง สามี หลักศาสนา และบิดามารดา หรืออีกนัยหนึ่งต้องการทราบว่าผู้นำทางการเมือง สามี แนวคิดความเชื่อในศาสนาและบิดามารดา มีอิทธิพลต่อความคิดของสตรีในเรื่องของการคุมกำเนิดและการกำหนดจำนวนบุตรที่ปรารถนาเพียงใด

ตารางที่ 17 แสดงถึงทัศนคติของสตรีต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนาของชาวเขมรและชาวม้งและของตนเอง รวมทั้งความนิยมในเพศของบุตรของตน สตรีเขมรในศูนย์เขาอีต่างคิดว่าชาวเขมรโดยทั่วไปต้องการมีบุตรจำนวนน้อยกว่าสตรีม้งในศูนย์บ้านวินัย นั่นคือสตรีชาวเขมรคิดว่าชาวเขมรโดยทั่วไปมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาเฉลี่ยเท่ากับ 3.6 คน ส่วนสตรีชาวม้งคิดว่าชาวม้งโดยทั่วไปมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาเท่ากับ 7.9 คน สำหรับความนิยมในเพศของบุตรของชาวเขมรและชาวม้งนั้น ได้ถามคำถามว่า "คนม้ง/คนเขมรทั่วไปนั้นชอบลูกชายหรือลูกสาว?" ปรากฏว่าสตรีชาวเขมรร้อยละ 91 และสตรีชาวม้งร้อยละ 87 ตอบว่าชอบทั้งสองเพศ คำตอบดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมแล้ว สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างคิดว่าสตรีเขมรและสตรีม้งอื่นๆ ต้องการบุตรทั้งสองเพศในอัตราร้อยละสูงที่สุด แต่โดยส่วนตัวของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างชาวม้งนั้นยังมีความต้องการบุตรชายเพิ่มมากกว่าบุตรสาว แต่สำหรับสตรีชาวเขมรแล้วคำตอบในเรื่องเพศของบุตรที่ต้องการ ผนวกกับความคิดเห็นต่อสตรีเขมรทั่วไปว่า นิยมบุตรเพศใดมีแนวโน้มในทิศทางเดียวกันคือ นิยมที่จะมีบุตรทั้งสองเพศเป็นส่วนมาก

สำหรับทัศนคติของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนานั้น ปรากฏว่าสตรีชาวเขมรมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาค่ากว่าสตรีชาวม้งมาก คือสตรีชาวเขมรต้องการมีบุตรเฉลี่ยจำนวน 2.8 คน ส่วนสตรีชาวม้งต้องการมีบุตรเฉลี่ย 5.6 คน ในส่วนของความนิยมในเพศของบุตรนั้น สตรีชาวเขมรมีความนิยมในบุตรชายและบุตรสาวเท่าเทียมกัน คือ จำนวนบุตรชายและจำนวนบุตรสาวที่ปรารถนาเฉลี่ย

เท่ากับ 1.4 คนเท่ากัน สำหรับสตรีชาวเมืองนั้นมีความนิยมในบุตรชายสูงกว่าบุตรสาวเล็กน้อย คือมีจำนวนบุตรชายที่ปรารถนาเท่ากับ 2.9 คน ซึ่งสูงกว่าจำนวนบุตรสาวที่ปรารถนาคือ 2.6 คน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนบุตรที่ปรารถนาของคนในเชื้อชาติตนเองกับของสตรีเองแล้ว ปรากฏว่าสตรีทั้งชาวเขมรและชาวเมืองมีความต้องการบุตรจำนวนน้อยกว่าที่ตนเองคิดว่าคนในเชื้อชาติของตนเองปรารถนาจะมี

อย่างไรก็ตาม เมื่อถามถึงจำนวนพี่น้องร่วมมารดาของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง เพื่อเป็นการเปรียบเทียบจำนวนพี่น้องร่วมมารดากับจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรีแล้ว ปรากฏว่าสำหรับสตรีชาวเขมรนั้นจำนวนบุตรที่ปรารถนาของตนเองต่ำกว่าจำนวนพี่น้องร่วมมารดาของตนเองมาก คือสตรีชาวเขมรมีพี่น้องร่วมมารดาจำนวน 5.2 คน และมีจำนวนบุตรที่ปรารถนา 2.8 คน สำหรับสตรีชาวเมืองนั้นจำนวนบุตรที่ปรารถนากับจำนวนพี่น้องร่วมมารดามีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ 5.6 คนและ 5.7 คน ตามลำดับตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สตรีชาวเขมรได้เปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่ปรารถนาจากจำนวนที่ตนเคยประสบมาในครอบครัวของตนให้เหลือขนาดเล็กลง สำหรับสตรีชาวเมืองนั้นยังยึดมั่นกับจำนวนขนาดครอบครัวซึ่งตนเคยประสบมาในครอบครัวของตน อนึ่งในการสัมภาษณ์ถึงจำนวนพี่น้องร่วมมารดาของสตรีนั้น ตัวเลขที่ได้อาจจะต่ำกว่าความเป็นจริงได้ เนื่องจากสตรีผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกถามถึงจำนวนพี่น้องร่วมมารดาของตน สตรีนั้นก็อาจจะตอบตามข้อเท็จจริง ซึ่งตนเคยประสบมาในช่วงเวลาของตนที่อยู่กับมารดา ซึ่งอาจจะลืมพี่หรือน้องซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว หรือพี่น้องบางคนอาจจะเสียชีวิตไปก่อนที่สตรีนี้จะเกิดก็ได้ ดังนั้นจำนวนพี่น้องร่วมมารดาของสตรีที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จึงมิใช่จำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยของมารดาสตรี แต่เป็นจำนวนพี่น้องร่วมมารดาของสตรีที่สตรีผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถจำได้ (ตารางที่ 17)

การศึกษาถึงทัศนคติของสตรีต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา ความนิยมในเพศของบุตร และการคุมกำเนิดที่คาดว่ามีคามารดาของตนจะพึงมีต่อตนเองคือสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างนั้น ได้ศึกษาโดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นของสตรีในเรื่องแต่ละเรื่องดังกล่าว ในเรื่องของจำนวนบุตรที่ปรารถนา ได้ถามว่า "ท่านคิดว่าบิดามารดาของท่านอยากที่ท่านมีลูกกี่คน?" ข้อมูลจากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างชาวเขมรในศูนย์เขาค้างนั้น คาดว่าบิดามารดาของตนต้องการให้สตรีมีบุตรโดยเฉลี่ย 3.28 คน ในขณะที่สตรีชาวเมืองในศูนย์บ้านวินัยนั้นคาดว่าบิดามารดาของตนต้องการให้ตนมีบุตรเฉลี่ย 5.81 คน สำหรับความนิยมในเพศของบุตรนั้น สตรีชาวเขมรคาดว่าบิดามารดาของตนไม่มีความนิยมในเพศของบุตรเพศใดเพศหนึ่งเป็นพิเศษ สตรีชาวเขมรนั้นมีความคิดเห็นว่ามีคามารดาของตนคงจะต้องการให้ตนมีบุตรชายและบุตรสาวจำนวนเท่ากับ 1.67 และ 1.64 คน ตามลำดับ สำหรับสตรีชาวเมืองในศูนย์บ้านวินัยนั้น

คาดว่าบิดามารดาของคนต้องการให้คนมีบุตรชายมากกว่าบุตรสาว คือ คาดว่าบิดามารดาของคนต้องการให้ มีบุตรชายเท่ากับ 3.12 คน และมีบุตรสาว 2.68 คน

สำหรับการใช้วิธีการคุมกำเนิดที่สตรีคาดว่าบิดามารดาของตนจะยินยอมให้ตนใช้หรือไม่นั้น ได้สัมภาษณ์สตรีที่ตก เป็นตัวอย่างว่า "ท่านคิดว่าบิดามารดาของท่านจะยอมให้ท่านใช้วิธีการคุมกำเนิดหรือไม่?" คำตอบที่ได้จากสตรีชาว เขมรนั้น มีลักษณะที่ไม่ถูกกีดกันจากบิดามารดาในเรื่องการคุมกำเนิดเท่ากับสตรีชาว ม้ง คือ สตรีชาว เขมรร้อยละ 91.2 มีความเห็นว่าบิดามารดาของตนยอมให้ตนเองใช้วิธีการคุมกำเนิด ในขณะที่สตรีชาว ม้งมีเพียงร้อยละ 64.1 เมื่อสัมภาษณ์ต่อไปว่า "สมมติว่าบิดามารดาบอกว่าไม่ให้คุมกำเนิด ท่านจะคุมกำเนิดหรือไม่?" คำตอบที่ได้แสดงให้เห็นว่าสตรีชาว ม้งมีความ เชื่อกับคำของบิดามารดาของตนมากกว่าสตรีชาว เขมร หรืออีกนัยหนึ่งก็คือสตรีชาว เขมรมีความคิดอิสระในการตัดสินใจเรื่อง การคุมกำเนิดมากกว่าสตรีชาว ม้ง (ตารางที่ 18)

การศึกษาถึงจำนวนบุตรที่ปรารถนา ความนิยมในเพศของบุตร และการยินยอมในการคุมกำเนิดที่สตรีคาดว่าสามีของสตรีจะพึงมี โดยศึกษาจากทัศนคติของสตรีนั้นมีข้อมูลแสดงอยู่ในตารางที่ 19 ในส่วนของจำนวนบุตรนั้นสตรีที่ตก เป็นตัวอย่าง คาดว่าสามีและบิดามารดาต้องการให้คนมีนั้นไม่ได้แตกต่างกันนัก คือสตรี เขมรในศูนย์ เขาก็ต่างคิดว่าสามีของตนต้องการให้คนมีบุตร 3.05 คน และสตรี ม้งในศูนย์บ้านวินัยคิดว่าสามีของตนต้องการให้คนมีบุตร 5.89 คน สำหรับความนิยมในเพศของบุตรนั้น สตรีในศูนย์ทั้ง 2 แห่งคิดว่าสามีของตนนิยมในบุตรชายมากกว่าบุตรสาว คือในศูนย์ เขาก็ต่างนั้นสตรี เขมรคิดว่าสามีของตนต้องการมีบุตรชาย 1.60 คน และมีบุตรสาวจำนวน 1.46 คน ส่วนในศูนย์บ้านวินัยนั้นสตรี ม้งคิดว่าสามีของตนต้องการให้คนมีบุตรชายจำนวน 3.13 คน และมีบุตรสาวจำนวน 2.70 คน ในเรื่องของการยินยอมให้ใช้วิธีการคุมกำเนิดนั้น สตรี เขมรส่วนใหญ่คือร้อยละ 95.6 คิดว่าสามีของตนยินยอมให้ใช้วิธีการคุมกำเนิด สำหรับสตรีชาว ม้งนั้นม้งร้อยละ 70 ที่คิดว่าสามีของตนยินยอม นอกจากนั้นคือประมาณร้อยละ 30 ที่ตอบว่าไม่ยอม หรือไม่แน่ใจว่าสามีจะยินยอมให้ตนเองใช้วิธีการคุมกำเนิด ในกรณีสมมติที่สามีไม่ยินยอมให้คุมกำเนิด สตรี เขมรในศูนย์ เขาก็ต่างมีการตัดสินใจที่จะใช้วิธีการคุมกำเนิดด้วยตนเองมากกว่าสตรีชาว ม้งในศูนย์บ้านวินัย คือร้อยละ 84 ของสตรีชาว เขมรในศูนย์ เขาก็ต่างคิดว่าหากสามีไม่ยอมให้ใช้วิธีการคุมกำเนิดตนก็จะคุมกำเนิดอยู่ดี แต่สตรี ม้งร้อยละ 45.6 เท่านั้น ที่ตอบว่าจะคุมกำเนิดหากสามีไม่ยอมให้คุม

สำหรับความคิดเห็นของสตรีที่คาดว่าผู้นำทางการเมือง และหลักศาสนาที่ตนนับถืออยู่มีต่อการคุมกำเนิดนั้น ได้สัมภาษณ์สตรีด้วยคำถามดังนี้คือ "ท่านคิดว่าท่านประธาน ม้ง/ผู้นำ เขมรของท่านเห็นด้วยกับการคุมกำเนิดหรือไม่?" และคำถาม "ท่านคิดว่าตามหลักศาสนาหรือความ เชื่อของท่านนั้น

ห้ามการคุมกำเนิดหรือไม่?" ในส่วนของผู้นำทางการ เมืองนั้น สำหรับชาวม้งได้ระบุว่า เป็นประธาน ม้ง เพราะในสังคมของชาวม้ง เคารพนับถือและ เชื่อฟังประธานม้ง เป็นผู้นำของตน การกระทำใดๆ หาก ท่านประธานม้งไม่เห็นด้วยแล้ว ชาวม้งทั่วไปก็มักจะ ไม่เห็นด้วยและไม่ปฏิบัติตาม สำหรับชาวเขมรแล้วใช้ คำว่า "ผู้นำของท่าน" เนื่องจากชาว เขมรแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มต่างมีผู้นำของตนเอง ดังนั้น ในที่นี้จึงหมายถึงความเห็นที่สตรีคิดว่าผู้นำของตนจะมีต่อการคุมกำเนิด ผลการศึกษาปรากฏว่า (ตาราง ที่ 20) สตรีในศูนย์ เขาคีต่าง ร้อยละ 56 คิดว่าผู้นำของตนเห็นด้วยกับการคุมกำเนิด สตรีนอกจากนั้น คิดว่าผู้นำไม่เห็นด้วย ส่วนสตรีม้งนั้นมีถึงร้อยละ 86.8 ที่คิดว่าผู้นำของตนเห็นด้วยกับการคุมกำเนิด มี สตรีชาวม้งน้อยมากที่คิดว่าผู้นำของตนหรือท่านประธานม้งไม่เห็นด้วย (ตารางที่ 20)

สำหรับความคิดเห็นของสตรีเกี่ยวกับหลักศาสนากับการคุมกำเนิดนั้น สตรีส่วนใหญ่ทั้งในศูนย์ เขาคีต่างและศูนย์บ้านวินัย คือ ประมาณร้อยละ 90 คิดว่าหลักศาสนาที่ตนเองนับถืออยู่นั้นไม่ห้ามการคุม กำเนิด (ตารางที่ 20)

กล่าวโดยสรุปในเรื่องของจำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรี และทัศนคติของสตรีในแง่ของ ความคิดเห็นต่อหลักศาสนา บิดามารดา สามเณร และผู้นำทางการเมือง กับการคุมกำเนิดนั้น ปรากฏ ว่า สตรีชาวม้งในศูนย์บ้านวินัยมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาสูงกว่าสตรี เขมรในศูนย์ เขาคีต่าง สำหรับความ นิยมในเพศของบุตรนั้น สตรีชาวเขมรมีความนิยมในบุตรชายและบุตรสาวไม่ต่างกันมากนัก แต่สตรีชาวม้ง มีความนิยมในบุตรชายมากกว่าบุตรสาวเล็กน้อย สำหรับความคิดเห็นของสตรีนั้นอาจกล่าวได้ว่า หากจะ ตัดสินใจที่จะใช้วิธีคุมกำเนิดหรือไม่นั้นไม่ปรากฏว่าได้รับอิทธิพลจากบิดามารดา หลักศาสนาและสามเณร ใด อย่างไร สำหรับอิทธิพลจากผู้นำของแต่ละ เชื้อชาตินั้นกลับปรากฏว่าสตรีที่ตก เป็นตัวอย่างก็มีได้รู้สึกว่าผู้นำ ของคนข้างวาง สตรีชาวเขมรมีร้อยละสูงที่คิดว่าผู้นำของตนเองไม่เห็นด้วยกับการคุมกำเนิด แต่สตรีชาว เขมรเองก็ เป็นผู้ที่มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำอยู่แล้ว

13. ความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการคุมกำเนิด ของสตรี

ในส่วนนี้ เสนอผลการศึกษา เรื่องของความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการคุมกำเนิด รวมทั้ง ปัญหาเกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดวิธีต่างๆ และเหตุผลที่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิดของสตรี เขมรในศูนย์ เขาคีต่างและ สตรีม้งในศูนย์บ้านวินัย

ข้อมูลในตารางที่ 21 แสดงถึงอัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ทั้งสองแห่งจำแนกตามวิธีคุมกำเนิดที่รู้จัก และวิธีคุมกำเนิดที่เคยใช้ ปรากฏว่าสตรีผู้อพยพชาว เขมรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดวิธีต่างๆ ดีกว่าสตรีชาวเมืองทุกวิธี สตรีชาวเขมรส่วนใหญ่คือร้อยละ 90-98 รู้จักวิธีคุมกำเนิดโดยใช้ยาเม็ด ห่วง ยาฉีด และถุงยางอนามัย วิธีดังกล่าวนี้เป็นวิธีที่ CBERS เผยแพร่ความรู้และให้บริการอยู่ในศูนย์เขาดังนั้น สตรีร้อยละ 81-87 รู้จักวิธีทำหมันชายและทำหมันหญิง ส่วนวิธีนับวันและวิธีหลังน้ำเชื่อนอกช่องคลอดนั้น เป็นวิธีที่สตรีชาวเขมรส่วนน้อยรู้จัก วิธีดังกล่าวนี้เป็นวิธีที่ CBERS มิได้เน้นในการเผยแพร่ ในศูนย์บ้านวินัยนั้นความรู้ของสตรีเกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดมีลักษณะคล้ายๆ กับศูนย์เขาดังนั้น คือรู้จักวิธีคุมกำเนิดโดยวิธีใช้ยาเม็ด ห่วง ยาฉีด และถุงยางอนามัยมากที่สุด (ร้อยละ 65-78) วิธีที่รู้จักรองลงมาคือ วิธีทำหมันหญิงและหมันชาย (ร้อยละ 53-60) วิธีที่รู้จักน้อยคือ วิธีนับวันและวิธีหลังน้ำเชื่อนอกช่องคลอด (ร้อยละ 9-12) กล่าวโดยรวมแล้วสตรีในศูนย์เขาดังร้อยละ 98.6 และสตรีในศูนย์บ้านวินัยร้อยละ 88.6 รู้จักวิธีคุมกำเนิดวิธีใดวิธีหนึ่ง

สำหรับวิธีคุมกำเนิดที่สตรีในศูนย์ทั้งสองแห่งเคยใช้มาก่อนนั้น แสดงอยู่ในตารางที่ 21 วิธีการสัมภาษณ์นั้นได้สัมภาษณ์ว่ารู้จักวิธีคุมกำเนิดนั้นแต่ละวิธีหรือไม่ หากรู้จักก็จะสัมภาษณ์ต่อไปว่าเคยใช้วิธีใดแต่ละวิธีนั้นหรือไม่ ผลปรากฏว่าสตรีชาวเขมรมีอัตราร้อยละของการเคยใช้วิธีคุมกำเนิดแต่ละวิธี สูงกว่าสตรีชาวเมืองเกือบทุกวิธี ยกเว้นถุงยางอนามัย และการหลังน้ำเชื่อนอกช่องคลอด เป็นที่น่าสังเกตว่าวิธีคุมกำเนิดเหล่านี้เป็นวิธีที่ผู้ชายเป็นผู้ใช้ทั้งสิ้น ในศูนย์เขาดังนั้นสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง เคยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด และยาฉีดมากที่สุดคือร้อยละ 59.7 และ 47.8 ตามลำดับ วิธีคุมกำเนิดโดยใช้ห่วงคุมกำเนิด และถุงยางอนามัยนั้น มีอัตราร้อยละของการเคยใช้ต่ำมาก เป็นที่น่าสังเกตว่าสตรีในศูนย์เขาดังเคยใช้วิธีนับวันถึงร้อยละ 25.7 ซึ่งแสดงถึงความรู้ในวิธีดังกล่าว และวิธีนี้ก็เป็นที่คู่สมรสอาจจะยังคงปฏิบัติอยู่เมื่อสตรีไม่ต้องการตั้งครรภ์ เพราะเป็นวิธีที่ไม่ต้องการอุปกรณ์ใดๆ ทั้งสิ้น สำหรับสตรีที่ทำหมันแล้วนั้นปรากฏว่า ในศูนย์เขาดังและศูนย์บ้านวินัยมีเท่ากัน คือร้อยละ 2.5 ในศูนย์บ้านวินัยนั้นสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง เคยใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดมากกว่าวิธีอื่นๆ คือ ร้อยละ 23.6 รองลงมาคือ สามิใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 13.6 และ เคยใช้ยาฉีดคุมกำเนิดมากเป็นอันดับที่สามคือ ร้อยละ 10.6

เมื่อสัมภาษณ์สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างทุกคน ทั้งที่ เคยใช้และไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิดถึงปัญหาที่ตนเองประสบ หรือเคยได้ยินได้ฟังมาถึงปัญหาเกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดแต่ละวิธี วิธีที่สตรีคิดว่ามีปัญหามากกว่าวิธีอื่นๆ คือ ยาเม็ดคุมกำเนิด และยาฉีดคุมกำเนิด หรืออีกประการหนึ่งก็คือ เป็นวิธีที่สตรีเคยใช้มากกว่าวิธีอื่นจึงทราบปัญหาดีกว่า ส่วนห่วงคุมกำเนิดนั้นมีสตรีส่วนน้อยตอบว่ามีปัญหา ซึ่งก็อาจจะ เป็นกรณีดังที่กล่าวมาแล้ว คือสตรีที่ เคยใช้ห่วงคุมกำเนิดมีน้อย จึงมีส่วนน้อยที่ทราบปัญหาของวิธีนี้ สำหรับวิธีอื่นๆ นั้น

มีสตรีน้อยมากที่ตอบว่ามีปัญหา (ตารางที่ 22) สำหรับปัญหาของวิธีคุมกำเนิดโดยใช่ยาเม็ดนั้น สตรีในศูนย์เขาอีต่างตอบว่า ทำให้มีไข่ มีประจำเดือนมาก บางคนอ้วนขึ้น บางคนผอมลง และทำให้ตกขาว ส่วนสตรีในศูนย์บ้านวินัยนั้นก็กลับตอบว่า ทำให้มีประจำเดือนน้อยหรือไม่มาเลย สำหรับปัญหาของวิธีคุมกำเนิดโดยใช่ยาฉีดนั้น สตรีในศูนย์เขาอีต่างตอบว่า ทำให้เลือดออก มีประจำเดือนมาก มีไข่ และบางคนผอมลง บางคนอ้วนขึ้น สำหรับสตรีในศูนย์บ้านวินัยตอบอย่างเดียวกับวิธีคุมกำเนิดด้วยยาเม็ดคือ ยาฉีดคุมกำเนิด ทำให้ไม่มีประจำเดือน หรือมีประจำเดือนน้อย สำหรับห่วงคุมกำเนิดนั้นมีสตรีในศูนย์เขาอีต่าง 59 คน และในศูนย์บ้านวินัยเพียง 19 คนเท่านั้นที่ตอบว่ามีปัญหา ในศูนย์เขาอีต่างนั้นสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างรายงานว่ามีปัญหาเลือดออก หรือประจำเดือนมาก

ในเรื่องของสถานการณ์การใช้วิธีการคุมกำเนิดของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่าง ในศูนย์ทั้งสองศูนย์นั้น (ตารางที่ 23) ปรากฏว่าในศูนย์เขาอีต่างนั้นสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างร้อยละ 50 กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีใดวิธีหนึ่งอยู่ ส่วนในศูนย์บ้านวินัยนั้นมีเพียงร้อยละ 23.8 ส่วนวิธีคุมกำเนิดที่กำลังใช้อยู่นั้น สตรีเกือบครึ่งหนึ่งของสตรีที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดใช้วิธีคุมกำเนิดด้วยยาเม็ดมากที่สุด รองลงมาคือยาฉีด (ร้อยละ 24.3) วิธีที่ใช้มากเป็นอันดับสามได้แก่วิธีนับวัน มีร้อยละ 11.8 นอกจากนั้นก็ยังมีห่วงคุมกำเนิด หมันหญิง และหมันชาย ซึ่งมีใช้วิธีละประมาณร้อยละ 3.0-4.1 ในศูนย์บ้านวินัยนั้น มีสตรีที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดน้อยมาก วิธีที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่งก็คือ ยาเม็ดคุมกำเนิดคือมีร้อยละ 34.1 รองลงมาคือสามมีใช้ถุงยาง มีร้อยละ 18.8 และวิธีที่ใช้มากเป็นอันดับสามได้แก่ยาฉีด มีร้อยละ 11.8 เป็นที่น่าสังเกตว่าในศูนย์บ้านวินัยวิธีคุมกำเนิดที่นิยมใช้ เป็นวิธีที่ผู้ชายใช้ ในขณะที่ในศูนย์เขาอีต่างนั้นวิธีที่ผู้ชายใช้จะไม่เป็นที่นิยมเท่าไรนัก

สำหรับระยะเวลาที่สตรีในศูนย์ทั้งสองแห่งได้ใช้วิธีคุมกำเนิดมาแล้วนั้น ปรากฏว่าสตรีเหล่านี้ได้ใช้วิธีคุมกำเนิดที่ตนกำลังใช้อยู่นั้นมาเป็นระยะเวลาเพียง 1 ปีเศษเท่านั้น คือในศูนย์เขาอีต่างสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างได้ใช้มา 15 เดือน ส่วนในศูนย์บ้านวินัยนั้นได้ใช้มานานกว่าคือ 17 เดือน (ตารางที่ 23) เมื่อสัมภาษณ์ต่อไปว่าจะใช้วิธีคุมกำเนิดที่กำลังใช้อยู่นี้ไป เป็นระยะเวลาอีกนานเท่าไร สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในศูนย์ทั้ง 2 แห่ง หวังจะใช้วิธีคุมกำเนิดต่อไปอีกในระยะเวลาเท่ากันคือ ประมาณ 32-33 เดือน หรือประมาณ 2 ปีครึ่ง อาจกล่าวได้ว่าสตรีเหล่านี้ใช้วิธีคุมกำเนิดเพื่อเว้นระยะการมีบุตรเท่านั้น แต่ไม่ได้หวังจะใช้วิธีคุมกำเนิดเรื่อยไปเพื่อหยุดการมีบุตร เนื่องจากสตรีเหล่านี้โดยเฉพาะสตรีในศูนย์บ้านวินัยกว่าครึ่งหนึ่ง ยังมีความต้องการบุตรเพิ่ม (ตารางที่ 10) และจำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่มนั้นมีสูงถึง 3.62 คน อีกประการหนึ่งก็คือสตรีเหล่านี้มีอายุเฉลี่ยปัจจุบันต่ำ คือมีอายุปัจจุบันระหว่าง 28-29 ปี ซึ่งยังเหลือเวลาอีก 10 กว่าปีจึงจะหมดวัยเจริญพันธุ์ หากผู้แพทย์เหล่านี้ไม่เกิดความรู้สึกบั่นทอนในทาง

เศรษฐกิจ และการกินการอยู่ เพราะมีที่อยู่อาศัย และได้รับความช่วยเหลือในเรื่องอาหารการกินอยู่ ความรู้สึกที่จะหยุดการมีบุตรลงด้วยสาเหตุดังกล่าวมา ก็คงยังไม่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นกับประชากรของประเทศไทยที่ไม่ต้องการจะมีบุตรเพิ่มอีก เพราะไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรให้ได้รับการศึกษาและมีการกินอยู่ที่ดีได้ แม้ว่าอายุจะยังน้อยและยังมีเวลาเหลืออีกนานกว่าจะสิ้นสุควัยเจริญพันธุ์

สำหรับสตรีที่ไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีใดวิธีหนึ่งอยู่ในขณะทำการสัมภาษณ์ในศูนย์ทั้ง 2 ศูนย์ ซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ 35 และร้อยละ 60 ในศูนย์เขาด่าง และศูนย์บ้านวินัย ตามลำดับนั้น ได้ศึกษาถึงเหตุผลที่สตรีเหล่านี้ไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิดดังปรากฏในตารางที่ 24 ผลของการศึกษาเห็นได้ชัดว่า เหตุที่สตรีชาวเมืองส่วนใหญ่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด เพราะต้องการมีบุตร (ร้อยละ 55.5) นอกจากนั้นให้เหตุผลว่า อายุมากคงจะไม่มีการมีบุตรแล้ว หรือเพิ่งคลอดบุตร หรือกลัวไม่สบาย กลัวอันตราย สำหรับสตรีเขมรในศูนย์เขาด่างนั้น มีร้อยละ 20 ที่ตอบว่าไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด เพราะต้องการมีบุตร มีร้อยละ 25.2 ที่ตอบว่าเพิ่งคลอดบุตร นอกจากนั้นตอบว่ากลัวไม่สบาย กลัวอันตราย และเคยใช้แล้ว เจ็บป่วย สุขภาพไม่ดี หรือใช้แล้ว อ้วนหรือผอม กล่าวได้ว่าเหตุผลสำคัญของการไม่ใช้วิธีคุมกำเนิดของสตรีชาวเมืองก็คือ ต้องการมีบุตรเพิ่มอีก มีน้อยมากที่ทำให้คำตอบในเชิงกังวลถึงอันตราย หรือสุขภาพอื่น เนื่องมาจากใช้วิธีคุมกำเนิด ส่วนสตรีชาวเขมนั้น เหตุผลที่ว่าต้องการมีบุตรเพิ่ม และเพิ่งคลอดบุตรใหม่ มีพอๆ กัน และสตรีเขมรที่ให้เหตุผลโดยกังวลถึงอันตรายและผลต่อสุขภาพอื่น เนื่องมาจากการใช้วิธีคุมกำเนิดนั้น มีสัดส่วนสูงทีเดียว เมื่อเทียบกับสตรีเมือง

ในการศึกษาการใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิของสตรีในศูนย์ผู้อพยพลี้ภัยนี้ ได้ศึกษาถึงความรู้ของสตรีเกี่ยวกับสถานที่ที่ให้บริการวิธีคุมกำเนิดแต่ละวิธีด้วย (ตารางที่ 25) ผลปรากฏว่าสตรีส่วนใหญ่ทราบว่าจะไปรับบริการวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใด สตรีเขมรในศูนย์เขาด่างมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ให้บริการวิธีป้องกันการปฏิสนธิมากกว่าสตรีเมืองมาก วิธีที่สตรีผู้อพยพไม่ค่อยจะทราบว่าจะไปรับบริการได้ที่ใดก็คือ หมันหญิง หมันชาย วิธีนี้บวัน และการหลั่งน้ำเชื้อนอกช่องคลอด เหตุผลก็คือวิธีดังกล่าวเป็นวิธีที่ใช้กันไม่แพร่หลาย โดยเฉพาะวิธีนี้บวันและการหลั่งน้ำเชื้อนอกช่องคลอดนั้น เป็นวิธีที่ไม่ค่อยจะได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์มากนัก คือในศูนย์เขาด่างนั้นสตรีร้อยละ 19-25 ไม่ทราบว่าจะไปรับบริการหมันหญิงและหมันชายได้ที่ใด ส่วนในศูนย์บ้านวินัยนั้น สตรีเมืองร้อยละ 30-33 ไม่ทราบว่าจะไปหาหมันหญิงและหมันชายได้จากที่ไหน สำหรับวิธีนี้บวันและวิธีหลั่งน้ำเชื้อนอกช่องคลอดนั้น สตรีเมืองถึงร้อยละ 74-75 ไม่ทราบว่าจะไปขอรับคำแนะนำจากที่ใด ในขณะที่สตรีเขมรในศูนย์เขาด่างนั้นมีเพียงร้อยละ 18-32 เท่านั้นที่ไม่ทราบ

เมื่อศึกษาถึงสิ่งล่อใจในการคุมกำเนิดของสตรีผู้อพยพในศูนย์ทั้งสองแห่ง โดยการสัมภาษณ์ ว่า "สมมติว่าเขาแจกเงินหรือของอื่น ๆ เช่น อาหาร เสื้อผ้า วิทยุ ของใช้อื่น ๆ ท่านจะไปคุมกำเนิดหรือไม่?" (ตารางที่ 26) ปรากฏว่าสตรีเขมรถึงร้อยละ 76.2 ที่ตอบว่าจะคุมกำเนิดหากมีสิ่งล่อใจ แต่สตรีม้งนั้นมีเพียงร้อยละ 40.6 ที่จะคุมกำเนิดเพราะเหตุผลดังกล่าว เมื่อศึกษาเฉพาะกลุ่มสตรีที่ไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีใดวิธีหนึ่งอยู่เลย ก็ยังปรากฏว่าสตรีเขมรถึงร้อยละ 62.6 ที่ตอบว่าจะคุมกำเนิดหากมีสิ่งล่อใจ แต่สำหรับสตรีม้งนั้นมีเพียงร้อยละ 33.5 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าสตรีเขมรมีแนวโน้มที่จะโอนอ่อนยอมใช้วิธีคุมกำเนิดเมื่อมีสิ่งล่อใจมากกว่าสตรีม้ง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ก็ยังแสดงให้เห็นว่า สตรีม้งบางส่วนที่มีได้ใช้วิธีคุมกำเนิดใด ๆ ยินดีจะคุมกำเนิดหากมีสิ่งล่อใจแลกเปลี่ยนให้

เป็นที่ทราบกันดีว่า ในศูนย์ผู้อพยพทั้งสองแห่งที่ศึกษาในครั้งนี้มีพื้นที่กว้างขวางมาก และในศูนย์บ้านวินัยนั้นมีศูนย์ให้บริการคุมกำเนิดอยู่เพียงแห่งเดียว ส่วนในศูนย์เขาอีค่างนั้นมีศูนย์ให้บริการอยู่ถึง 4 แห่ง ดังนั้นการศึกษานี้จึงต้องการทราบว่า สตรีที่สมรสแล้วซึ่งอยู่ในชายที่จะเป็นผู้รับบริการวิธีคุมกำเนิดวิธีต่างๆ นั้น มีความรู้สักอย่างไรกับระยะทางระหว่างบ้านที่อยู่อาศัยของตนเองกับคลินิกให้บริการวิธีคุมกำเนิดในศูนย์ของตนเอง ปรากฏว่าสตรีเขมรส่วนใหญ่คือร้อยละ 90.2 ตอบว่าระยะทางระหว่างบ้านและคลินิกวางแผนครอบครัวนั้นไม่ไกลจากกันนัก แต่สตรีม้งในศูนย์บ้านวินัยซึ่งมีคลินิกให้บริการวางแผนครอบครัวเพียงแห่งเดียวนั้น มีสตรีร้อยละ 23.4 ที่ตอบว่าระยะทางระหว่างบ้านของตนเองและคลินิกให้บริการวางแผนครอบครัวมีระยะทางไกลเกินไป ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานี้เป็นสิ่งที่น่าจะนำไปพิจารณาขยายจำนวนคลินิกวางแผนครอบครัวในศูนย์บ้านวินัย

14. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

โครงสร้างประชากรในศูนย์เขาอีค่าง จังหวัดปราจีนบุรีที่ผู้อพยพส่วนใหญ่เป็นชาว เขมร และศูนย์บ้านวินัย จังหวัดเลยที่ผู้อพยพส่วนใหญ่เป็นชาวม้ง มีลักษณะเป็นโครงสร้างประชากรที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงมาก คือสัดส่วนของประชากรอายุต่ำกว่า 10 ปีมีเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด และเป็นประชากรที่เกิดในศูนย์ผู้อพยพในประเทศไทย เกือบทั้งสิ้น โดยทั่วไปผู้อพยพชาว เขมรมีการอ่านออกเขียนได้สูงกว่าผู้อพยพชาวม้งมาก นอกจากนี้การอ่านออกเขียนได้ภาษาตะวันตกของชาว เขมรก็ดีกว่าชาวม้งด้วย เพราะผู้อพยพมักจะ เตรียมตัว เรียนภาษาอังกฤษ เพื่อจะได้มีคุณสมบัติให้ประเทศที่สามรับพิจารณาไปตั้งหลักแหล่งได้ ประชากรผู้อพยพเหล่านี้ประกอบกิจกรรมทาง เศรษฐกิจ เพื่อหารายได้ที่เป็นรูปเงินหรือสิ่งของตอบแทนบ้างเล็กน้อย ในศูนย์เขาอีค่างนั้นส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้างขององค์กรอาสาสมัคร

สำหรับในศูนย์บ้านวินัยนั้นมักจะประกอบอาชีพอิสระด้วยการเย็บผ้า ผู้อพยพเหล่านี้บางส่วนยังได้รับเงินจากญาติพี่น้องที่ไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศไทยที่สามแล้วบ้าง เป็นครั้งคราว ปีละประมาณ 2 ครั้งโดยเป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณปีละ 3,100-3,500 บาท

กิจกรรมการวางแผนครอบครัวนั้น ในศูนย์เขาอีต่างมีสำนักงานบรรเทาสาธารณภัยชุมชน (CBERS) และในศูนย์บ้านวินัยนั้นมีสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ดำเนินการเผยแพร่ความรู้และให้บริการทางคลินิกแก่ผู้อพยพอยู่ วิธีการเผยแพร่ความรู้ขององค์กรดังกล่าวได้ดำเนินการโดยอาสาสมัครวางแผนครอบครัว วิทยุเสียงตามสาย ไปสเตอร์ แผ่นพับ หนังสือกลางแปลง การอบรม เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ ในศูนย์บ้านวินัยนั้นยังใช้วิธีการนอกเหนือไปจากนั้นอีกคือ มีการฉายวิดีโอ การจัดนิทรรศการ และการได้วาที เรื่องการวางแผนครอบครัว สำหรับการให้บริการวิธีการคุมกำเนิดนั้นดำเนินการให้บริการโดยผ่านอาสาสมัครวางแผนครอบครัว คลินิกวางแผนครอบครัว หรือโรงพยาบาลในบางกรณี วิธีการคุมกำเนิดที่ให้บริการในศูนย์คือ ยาเม็ดคุมกำเนิด ยาฉีดคุมกำเนิด ถุงยางอนามัย ห่วงอนามัย สำหรับการทำหมันหญิง และหมันชายนั้นหากมีผู้ขอรับบริการก็จะให้บริการในโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้กับศูนย์ที่สุด โดยทั่วไปแล้วในเรื่องของความรู้และการปฏิบัติวิธีการคุมกำเนิดนั้นชาวเขมรมีการรับรู้ และยอมรับการปฏิบัติดังกล่าวมากกว่าชาวม้งมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการอ่านออกเขียนได้สูงกว่า จึงทำให้มีทัศนคติยอมรับต่อสิ่งใหม่ได้มากกว่า หรืออีกประการหนึ่งอาจเป็นด้วยลักษณะทางวัฒนธรรมประเพณีของชาวม้งที่ยังยึดถือผู้ชายหรือสามี เป็นใหญ่ ดังนั้น เมื่อสตรีมั่งคิดว่าสามียังต้องการให้ตนมีบุตรจำนวนมาก การปฏิบัติตนในเรื่องการคุมกำเนิดก็ยังคงต้องเชื่อฟังสามีอยู่ ประการสุดท้ายคือ เรื่องของการตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย สตรีมั่งบางส่วนไม่ต้องการไปตั้งหลักแหล่งยังประเทศไทยและยังไม่ต้องการอพยพกลับบ้านเกิด เมื่องนอนของตนด้วย เนื่องจากการอยู่อาศัยในศูนย์ผู้อพยพตามมาตรฐานของผู้อพยพนั้นก็อยู่ในระดับดีพอประมาณ และยังได้รับการช่วยเหลือในเรื่องอาหาร ที่อยู่ ไม่ว่าจะมิบุตรสักกี่คนก็ตาม จึงทำให้ไม่รู้สึกรว่าจะต้องจำกัดจำนวนบุตรแต่อย่างใด

ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างประชากรในศูนย์ทั้งสองแห่งชี้ให้เห็นว่าภาวะเจริญพันธุ์ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับสูงมาก โดยเฉพาะ เมื่อพิจารณาถึงสตรีที่กำลังตั้งครรรภ์ในศูนย์ทั้งสองแห่งนั้นก็เห็นได้ว่ามีสัดส่วนสูงทีเดียว เป็นที่น่าวิตกว่าภาวะเจริญพันธุ์ในอนาคตจะคงอยู่ในระดับสูงต่อไป เมื่อเปรียบเทียบระหว่างชาวเขมรและชาวม้งแล้ว กลุ่มที่น่าเป็นห่วงน่าจะเป็นชาวม้ง ทั้งนี้โดยพิจารณาจากอัตราการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ต่ำ เหตุผลที่ไม่ใช้วิธีการคุมกำเนิดเพราะต้องการมีบุตร ทัศนคติเกี่ยวกับบุตรที่ปรารถนาก็มีจำนวนสูงถึง 5.6 คน การดำเนินการเพื่อลดภาวะเจริญพันธุ์ของผู้อพยพลี้ภัยเหล่านี้เป็นงานที่ยากและท้าทาย เนื่องจากผู้อพยพเหล่านี้มีความรู้สึกของมนุษยบุุณชนทั่วไปที่ต้องการสืบทอดชาติ

พันธฺ์ของคณตํอไป . โดย เจเพาะ เมือชนกลุ่มนึ้ เป็นกลุ่มนึ้ได้ประสมกัการสฤเสียประชากรร่วมนึ้ เฝ่าพันธฺ์ เนือง จากสงครามในระยะกอนหนึ้มาไม้นานนัก อยางไรก็ตามการดาเนินงานกิจกรรมการวางแผนครอบครวั เเท้ที่ผ่านมากัได้ลดจนวนเด็กที่ จะ เกิดขึ้นมาได้แล้วส่วหนึ้ง การดาเนินการรณรงค้ให้ใช้วิธึคุมก่า เนิดที่มี ระยะ เวลาการควบคุมได้ยาวนานกว่าหรือวิธึที่กว่ารกว่า . นึ้จะชวย เลือนระยะ เวลาที่จะมีบุตรคณตํอไป หรือระงับการมีบุตรคณตํอไปได้ดี . นอกจากนึ้ในศูนยัที่มีคลินึควางแผนครอบครวัเพียงเท้างเดียว และศูนยัที่มี อาณาบริ เวณกว่างขวาง . การเดินพางด้วย เเท้มาคลินึคค่อนขางจะ เป็นระยะทางไกลพอสมควรที เดียว ดังนั้นการ เพิ่มจนวนคลินึคให้บริการวางแผนครอบครวัในศูนยัจะชวยให้ความสะดวกในการมาคลินึควางแผน ครอบครวัมากขึ้ . การเพิ่มจนวนครังการอบรมวางแผนครอบครวั . จะให้มีกิจกรรมการวางแผน ครอบครวัที่มีผู้อพยพ เข้ามาร่วมกิจกรรมด้วยตัว เองมากขึ้ . เพราะการอบรมการวางแผนครอบครวัให้มี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อบรม . ซึ่ง เป็น เจ้าหน้าทีวางแผนครอบครวัและผู้นับการอบรมซึ่ง เป็นผู้อพยพมากขึ้ . เกิดการแลก เปลี่ยนความคิดและการ เผยแพร่ความรู้การวางแผนครอบครวัที่ น่าสนใจกว่าสื่อประ เภทอื่น . อยางไรก็ตามสื่อประ เภทอื่นก็คงจะยังคงจ่า เป็น จะต้งใช้อยู่ตํอไป

วิธึการรณรงค้ เรืองการวางแผนครอบครวั เพื่อให้ผู้อพยพปฏิบัติการคุมก่า เนิดมากขึ้ . เป็นแต่ เพียงวิธึชวยแก้อัชฎาการ เพิ่มประชากรผู้อพยพทางหนึ้ง การก่าจัดปัญหาประชากรผู้อพยพลี้ภัยอินโดจีน เป็น อัชฎาการ เมืองระหว่างประ เเทศ . หากประ เเทศที่สามสามารถรับผู้อพยพลี้ภัยชาวอินโดจีนไปตั้งหลักแหล่งใน ประ เเทศของตนได้หมดก็ไม้อาจจัดปัญหาผู้อพยพลี้ภัยอินโดจีนในประ เเทศไทยได้ . เนืองจากยังมีชาวอินโดจีน อพยพออกมายังประ เเทศไทยอยู่ตลอดเวลา . เนืองจากไม้อพอใจสภาพความเป็นอยู่ในประ เเทศของตน เพราะ ยังมี ความ เกรงกลัวอัันตราอยู่ . หากการ เมืองระหว่างประ เเทศสามารถแก้อัชฎาการนี้ทาง การ เมืองใน อินโดจีนอยู่ในสภาวะที่ปลอดภัยต่อความ เป็นอยู่ . และการประกอบอาชีพได้แล้ว . การอพยพผู้อพยพลี้ภัย อินโดจีนกลับไปยังประ เเทศของตนได้ทั้งหมด . นึ้จะ เป็นวิธึการแก้อัชฎาการผู้อพยพลี้ภัยอินโดจีนให้ เรียบร้อย ลงได้

หนังสืออ้างอิง

Amara Pongsapich and Noppavan Chongvatana. "The Refugee Situation in Thailand." In Indochinese Refugees : Asylum and Resettlement, pp. 12-47. Edited by Supang Chantavanich and E. Bruce Reynolds. Bangkok : The Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University, 1988.

Official Report, Ban Vinai Refugee Holding Center, Pak Chom District, Loie, 1987. (n.p., n.d.) (in Thai) .

"Refugee and Displaced Persons from Indochina in Under-assisted Camps in Thailand." UNHCR Monthly Statistics (November 1986 - December 1988).

Ten Years .. Refugee Relief Activities of Social Development and Service Division, The Church of Thailand. Bangkok : The Church of Thailand (n.d.) (in Thai).

Thai Demographic Health Survey : Preliminary Report 1988. Bangkok : Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1988.

กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กองการทะเบียน. "บัญชีแสดงจำนวนประชากรประเทศไทย พ.ศ. 2530." (2531) เอกสารโรเนียว.

บวรธรรม จงวัฒนา. รายงานการวิจัย เรื่องผู้อพยพลี้ภัยชาวอินโดจีนในประเทศไทย พ.ศ. 2526 : ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และการวางแผนครอบครัว. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 อัตราร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุและ เพศ และอัตราส่วนเพศของประชากรในศูนย์เขาด่าง และศูนย์บ้านวินัย

อายุ	เขาด่าง				บ้านวินัย				รวม				อัตราส่วนเพศ*		
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง		ชาย		หญิง		เขาด่าง	บ้านวินัย	รวม
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N			
0-4	28.6	(241)	25.9	(224)	28.8	(321)	24.6	(271)	28.7	(562)	25.2	(495)	107.6	118.5	113.5
5-9	18.8	(159)	22.0	(190)	16.2	(181)	16.8	(185)	17.3	(340)	19.1	(375)	83.7	97.8	90.7
10-14	4.5	(38)	2.8	(24)	8.2	(92)	9.0	(99)	6.6	(130)	6.3	(123)	158.3	92.9	105.7
15-19	4.7	(40)	5.0	(43)	7.2	(80)	7.6	(84)	6.1	(120)	6.5	(127)	93.0	95.2	94.5
20-24	6.5	(55)	7.1	(61)	9.3	(104)	10.5	(116)	8.1	(159)	9.0	(177)	90.2	89.7	89.8
25-29	8.9	(75)	14.2	(123)	7.7	(86)	8.2	(90)	8.2	(161)	10.8	(213)	61.0	95.2	75.6
30-34	13.2	(111)	11.9	(103)	5.0	(56)	5.2	(57)	8.5	(167)	8.1	(160)	107.8	98.2	104.4
35-39	7.3	(62)	6.8	(59)	5.4	(60)	5.7	(63)	6.2	(122)	6.2	(122)	105.1	95.2	100.0
40-44	3.3	(28)	1.8	(16)	2.7	(30)	4.1	(45)	3.0	(58)	3.1	(61)	175.0	66.7	95.1
45-49	1.9	(16)	0.8	(7)	3.9	(44)	2.5	(27)	3.1	(60)	1.7	(34)	228.6	163.0	176.5
50-54	0.9	(8)	0.3	(3)*	1.4	(16)	1.1	(12)	1.2	(24)	0.8	(15)	266.7	133.3	160.0
55-59	0.5	(4)	0.2	(2)*	1.2	(13)	1.4	(15)	0.9	(17)	0.9	(17)	200.0	86.7	100.0
60+	0.8	(7)	1.2	(10)	3.0	(33)	3.3	(36)	2.0	(40)	2.3	(46)	70.0	91.7	87.0
รวม	100.0	(844)	100.0	(865)	100.0	(1,116)	100.0	(1,100)	100.0	(1,960)	100.0	(1,965)	97.6	101.4	99.7
อัตราส่วนการ เป็นภาระ**		121.8				122.0							116.4		
จำนวนครัวเรือน		362				360							722		

* หมายถึงจำนวนประชากรชายต่อจำนวนประชากรหญิง 100 คน

** หมายถึงจำนวนเด็กอายุ 0-14 ปี และคนชราอายุ 60 ปีขึ้นไปต่อประชากรอายุ 15-59 ปี จำนวน 100 คน

ตารางที่ 2 ลักษณะทางประชากรของผู้ป่วยลึกลับในศูนย์เขาด้าง และศูนย์บ้านวินัย

ลักษณะทางประชากรของผู้ป่วย	ศูนย์เขาด้าง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
อายุเฉลี่ยของประชากร (ปี)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	17.3	18.3	17.8
(N)	(1,709)	(2,216)	(3,925)
จำนวนประชากรเฉลี่ยตลอดชั่วชีวิต (คน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	5.3	7.0	6.2
(N)	(1,709)	(2,223)	(3,932)
เพศ	%	%	%
ชาย	49.4	50.3	49.9
หญิง	50.6	49.7	50.1
(N)	(1,709)	(2,223)	(3,932)
ประเทศที่เกิด	%	%	%
ลาว	-	57.6	32.6
เขมร	57.0	-	24.8
ไทย	43.0	42.4	42.7
(N)	(1,709)	(2,223)	(3,932)
สถานภาพสมรส	%	%	%
โสด	14.8	18.7	17.0
สมรส	81.0	76.6	78.5
หม้าย	2.6	4.2	3.5
หย่า, แยกกันอยู่	1.6	0.5	1.0
(N) ไม่รวม เด็กอายุต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์	(853)	(1,153)	(2,006)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 อัตราร้อยละของประชากรจำแนกตามการอ่านออกเขียนได้ และภาษาที่อ่านออกเขียนได้ใน
ศูนย์เขาด้าง และศูนย์บ้านวินัย

การอ่านออกเขียนได้	ศูนย์เขาด้าง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
ความสามารถในการอ่าน	%	%	%
ได้	87.8	46.8	64.3
ไม่ได้	12.2	53.2	35.7
(N) ไม่รวมเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปีบริบูรณ์	(1,075)	(1,448)	(2,523)
ความสามารถในการเขียน	%	%	%
ได้	94.8	97.8	96.1
ไม่ได้	5.2	2.2	3.9
(N) ไม่รวมเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปีและผู้อ่านไม่ได้	(944)	(678)	(1,622)
ภาษาที่อ่านได้	%	%	%
ม้ง	-	23.3	9.7
ลาว	-	12.7	5.3
เขมร	56.7	*	33.0
ถิ่น เมี่ยน เย้า ข่า	-	*	*
จีน	*	-	*
ไทย	*	2.9	1.4
อังกฤษ	-	*	*
ภาษาเอเชียคือ ไทย ลาว เขมร ม้ง หรือจีน มากกว่า 1 ภาษา	2.2	41.6	18.7
ภาษาเอเชียและภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศส.... มากกว่า 1 ภาษา	40.6	18.7	31.4
(N)	(944)	(678)	(1,622)
ภาษาที่เขียนได้	%	%	%
ม้ง	-	22.9	9.8
ลาว	-	13.0	5.5
เขมร	58.4	-	33.6
ถิ่น เมี่ยน เย้า ข่า	-	*	*
จีน	*	-	*
ไทย	*	2.9	1.3
อังกฤษ	-	*	*
ภาษาเอเชียคือ ไทย ลาว เขมร ม้ง หรือจีน มากกว่า 1 ภาษา	1.8	41.6	18.7
ภาษาเอเชียและภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศส.... มากกว่า 1 ภาษา	39.3	19.0	30.7
(N)	(895)	(663)	(1,558)

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ตารางที่ 4 อัตราร้อยละของประชากรจำแนกตามการทำงาน สถานภาพการทำงาน และลักษณะของงานที่ทำ ในศูนย์เขาด่างและศูนย์บ้านวินัย

ลักษณะทางเศรษฐกิจ	ศูนย์เขาด่าง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
การทำงาน เพื่อ เงินหรือสิ่งของ	%	%	%
ทำ	39.5	40.0	39.8
ไม่ทำ	60.5	60.0	60.2
(N) ไม่รวม เด็กอายุต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์	(853)	(1,153)	(2,006)
สถานภาพการทำงาน	%	%	%
ทำงานกิจการของตนเอง	26.1	85.9	60.7
ลูกจ้างองค์กรอาสาสมัคร	73.9	14.1	39.3
(N) ไม่รวม เด็กอายุต่ำกว่า 13 ปีบริบูรณ์และผู้ไม่ทำงาน	(337)	(461)	(798)
ลักษณะของงานที่ทำ	%	%	%
เกษตร	2.1	-	0.9
ค้าขาย	18.2	1.7	8.7
งานผ้า, เย็บ, ปัก	*	84.2	49.1
ช่าง	10.7	*	4.8
แพทย์แผนโบราณ	1.8	*	0.9
ครู	9.2	4.8	6.6
แพทย์ พยาบาล ผู้ช่วยแพทย์	6.3	3.5	4.6
อาสาสมัครวางแผนครอบครัว	*	*	*
นักดนตรี นักนาฏศิลป์	2.1	-	0.9
ทำอาหาร	5.7	-	2.4
ทำความสะอาด	6.8	*	3.3
แจกจ่ายอาหาร และสิ่งของ	6.5	-	2.8
สำรวจ ยาม ดับเพลิง	9.2	*	4.1
ล่าม	1.5	-	0.6
ตรวจสอบน้ำใช้	1.8	*	1.0
เก็บเอกสาร งานห้องสมุด	1.8	-	0.8
แม่นม แม่บ้าน คนเลี้ยงเด็ก ผดุงครรภ์	3.9	*	1.8
กรรมกร คนงานทั่วไป	3.9	1.7	2.6
หัวหน้าสังกัด, หัวหน้าเขต	4.2	*	2.0
อื่นๆ	3.0	*	*
(N)	(336)	(461)	(797)

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ตารางที่ 5 ลักษณะทางประชากรของสตรีที่สมรสแล้วและสามี : อายุปัจจุบัน, อายุเฉลี่ย, ประเทศที่เกิด, ศาสนา, ในศูนย์เขาค้างและศูนย์บ้านวินัย

ลักษณะทางประชากรของสตรีและสามี	ศูนย์เขาค้าง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
อายุปัจจุบันของสตรี (ปี)	%	%	%
15-19	2.8	11.7	7.2
20-24	13.8	24.7	19.3
25-29	33.1	22.5	27.8
30-34	28.2	13.6	20.9
35-39	16.0	15.3	15.7
40-44	4.1	8.9	6.5
45-49	1.9	3.3	2.6
(N)	(362)	(360)	(722)
อายุเฉลี่ยภรรยา (ปี)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	29.9	28.6	29.3
(N)	(362)	(360)	(722)
ประเทศที่เกิดของสตรี	%	%	%
ลาว	-	100.0	49.9
เขมร	100.0	-	50.1
(N)	(362)	(360)	(722)
สถานภาพสมรสของสตรี	%	%	%
สมรสและอยู่กับสามี	92.8	96.4	94.6
สมรสและไม่อยู่กับสามี	*	2.8	1.8
หม้าย	3.0	*	1.7
หย่า	1.7	-	0.8
แยกกันอยู่	1.7	*	1.1
(N)	(362)	(360)	(722)
ศาสนาของสตรี	%	%	%
นับถือผี	-	38.1	19.0
พุทธ	96.7	35.6	66.2
คริสต์	2.8	5.8	4.3
นับถือผี พุทธ คริสต์	*	20.6	10.5
(N)	(362)	(360)	(722)

(ต่อ) ตารางที่ 5

ลักษณะทางประชากรของสตรีและสามี	ศูนย์ เขาค้อ	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
อายุสามี (ปี)	%	%	%
15-19	-	4.2	2.2
20-24	9.4	18.5	14.1
25-29	22.1	21.6	21.8
30-34	33.0	15.1	23.9
35-39	18.6	16.0	17.2
40-44	8.3	8.4	8.3
45-49	8.6	16.2	12.5
(N)	(339)	(357)	(696)
อายุเฉลี่ยของสามี (ปี)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	33.2	33.0	33.1
(N)	(339)	(357)	(696)

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 การอ่านออกเขียนได้ของสตรีที่สมรสแล้วและสามี : การอ่านออกเขียนได้, ภาษาที่เขียนได้ ในศูนย์เขาดิ่ดงและศูนย์บ้านวินัย

การอ่านออกเขียนได้ของสตรีและสามี	ศูนย์เขาดิ่ดง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
การอ่านออกเขียนได้ของสตรี	%	%	%
อ่านได้ เขียนได้	79.0	31.9	55.5
อ่านได้ เขียนไม่ได้	5.5	*	3.3
อ่านไม่ได้ เขียนไม่ได้	15.5	66.9	41.1
(N)	(362)	(360)	(722)
การอ่านออกเขียนได้ของสามี	%	%	%
อ่านได้ เขียนได้	94.2	72.2	83.2
อ่านได้ เขียนไม่ได้	1.9	1.4	1.7
อ่านไม่ได้ เขียนไม่ได้	3.9	26.4	15.1
(N)	(362)	(360)	(722)
ภาษาที่สตรีสามารถเขียนได้	%	%	%
ม้ง	-	75.6	21.7
ลาว	-	6.1	1.7
เขมร	77.6	-	55.4
ถิ่น เมี่ยน เข่า ขมุ	-	*	*
ภาษาในทวีปเอเชีย 1 ภาษาขึ้นไป	*	13.9	4.7
ภาษาในทวีปเอเชียและภาษาตะวันตก	21.3	*	16.2
(N)	(286)	(115)	(401)
ภาษาที่สามีสามารถเขียนได้	%	%	%
ม้ง	-	11.2	4.8
ลาว	-	20.4	8.8
เขมร	40.5	*	23.1
ถิ่น เมี่ยน เข่า ขมุ	-	*	*
อังกฤษ	-	*	*
ภาษาในทวีปเอเชีย 1 ภาษาขึ้นไป	2.4	38.5	18.0
ภาษาในทวีปเอเชียและภาษาตะวันตก	57.2	28.8	44.9
(N)	(341)	(260)	(601)

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ตารางที่ 7 ลักษณะทางเศรษฐกิจของสตรีที่สมรสแล้วและสามี : การทำงาน, ลักษณะงานที่ทำ, รายได้ต่อเดือน, รายได้ที่ได้รับจากญาติพี่น้องในต่างประเทศ ในศูนย์เขาค้อต่างและศูนย์บ้านวินัย

ลักษณะทางเศรษฐกิจของสตรีและสามี	ศูนย์		รวม
	เขาค้อต่าง	บ้านวินัย	
การทำงาน เพื่อเงินหรือสิ่งของของสตรี	%	%	%
ทำ	23.2	81.4	52.2
ไม่ทำ	76.8	18.6	47.8
(N)	(362)	(360)	(722)
การทำงาน เพื่อเงินหรือสิ่งของของสามี	%	%	%
ทำ	65.7	14.3	39.3
ไม่ทำ	34.4	85.7	60.7
(N)	(338)	(357)	(695)

ลักษณะของงานที่ทำ	ลักษณะงานของสตรี (%)			ลักษณะงานของสามี (%)		
	ศูนย์	ศูนย์	รวม	ศูนย์	ศูนย์	รวม
	เขาค้อต่าง	บ้านวินัย		เขาค้อต่าง	บ้านวินัย	
เกษตรกรรม	*	-	*	2.3	-	1.8
ค้าขาย	59.5	5.8	17.8	4.5	*	4.8
งานเย็บ ปัก ถักผ้า	*	93.9	93.9	-	9.8	1.8
ช่าง	*	-	*	14.0	*	12.5
แพทย์แผนโบราณ	*	-	*	2.3	-	1.8
ครู	7.1	-	1.6	8.6	29.4	12.5
แพทย์, พยาบาล, ผู้ช่วยแพทย์	*	-	*	5.4	19.6	8.1
อาสาสมัครวางแผนครอบครัว	-	*	*	*	-	*
นาฏศิลป์ ดนตรี	*	-	*	*	-	*
ทำครัว	*	-	*	7.2	-	5.9
ทำความสะอาด	*	-	*	9.5	*	8.5
แจกอาหาร สิ่งของ	*	-	*	10.0	-	8.1
ตำรวจ ยาม ดับเพลิง	*	-	*	12.7	*	11.0
แม่นม แม่บ้าน คนเลี้ยงเด็ก ผดุงครรภ์	7.1	-	1.6	-	-	-
ล่าม	-	-	-	*	-	*
ตรวจสอบน้ำ	-	-	-	2.7	*	2.6
เก็บเอกสาร, ห้องสมุด	-	-	-	2.3	-	1.8

(ต่อ) ตารางที่ 7

ลักษณะของงานที่ทำ	ลักษณะงานของสตรี (%)			ลักษณะงานของสามี (%)		
	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
กรรมกร	*	-	*	5.4	*	5.9
หัวหน้าสังกัด	*	-	*	5.0	*	4.4
อื่น ๆ	*	-	*	4.5	9.8	5.5
(N)	(84)	(293)	(377)	(221)	(51)	(272)
ลักษณะทางเศรษฐกิจของสตรีและสามี				ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
รายได้ต่อเดือนของสตรี (บาท)				%	%	%
0-199				15.5	31.7	28.1
200-399				45.2	38.9	40.3
400-599				7.1	11.3	10.3
600-799				14.3	5.8	7.7
800 บาทขึ้นไป				17.9	12.3	13.5
(N)				(84)	(293)	(377)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสตรี (บาท)				\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}				537.6	406.8	436.0
(N)				(84)	(293)	(377)
รายได้ต่อเดือนของสามี (บาท)				%	%	%
0-199				4.1	85.4	18.5
200-399				87.8	*	73.3
400-599				*	*	2.2
600-799				2.7	-	2.2
800 บาทขึ้นไป				3.6	*	3.7
(N)				(222)	(48)	(270)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสามี (บาท)				\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}				331.0	152.7	299.3
(N)				(222)	(48)	(270)

(ต่อ) ตารางที่ 7

ลักษณะทางเศรษฐกิจของสตรีและสามี	ศูนย์	ศูนย์	รวม
	เขาค้อ	บ้านวินัย	
จำนวนเงินที่ได้รับจากญาติพี่น้องต่อ 1 ครั้ง (บาท)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1246.0	2181.2	1697.9
(N)	(77)	(72)	(149)
จำนวนครั้งที่ได้รับเงินจากญาติพี่น้องปีที่แล้ว (ครั้ง)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	2.6	2.1	2.4
(N)	(75)	(71)	(146)
จำนวนเงินที่ได้รับจากญาติพี่น้องในปีที่แล้ว (บาท)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	3167.1	3491.8	3324.1
(N)	(76)	(71)	(147)

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 การอพยพเข้ามาประเทศไทยและการตั้งหลักแหล่งในประเทศที่สามของสตรีที่สมรสแล้ว : จำนวนปีที่อยู่ในประเทศไทย, จำนวนปีที่อยู่ในศูนย์ผู้อพยพ, เหตุผลที่อพยพมาประเทศไทย ประเทศที่ต้องการตั้งหลักแหล่ง และความต้องการกลับไปประเทศบ้านเกิด เมืองนอนใน ศูนย์ เขาค้อต่างและศูนย์บ้านวินัย

การอพยพเข้าประเทศไทยและการตั้งหลักแหล่ง	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
จำนวนปีที่อยู่ในประเทศไทยของสตรี (ปี)	%	%	%
0-2	3.9	-	2.0
3-4	15.7	*	8.5
5-6	2.8	4.6	3.7
7-8	4.7	26.0	15.1
9-10	72.9	38.7	56.2
11-13	-	29.8	14.5
(N)	(362)	(346)	(708)
จำนวนปีเฉลี่ยที่อยู่ในประเทศไทยของสตรี (ปี)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	7.7	9.6	8.7
(N)	(362)	(346)	(708)
จำนวนปีที่อยู่ในศูนย์ผู้อพยพในปัจจุบัน (ปี)	%	%	%
0-2	13.0	*	6.7
3-4	14.4	17.6	16.0
5-6	26.7	10.9	23.9
7-8	16.3	25.1	20.7
9-10	19.6	35.5	27.5
11-13	-	10.6	5.3
(N)	(362)	(358)	(720)
จำนวนปีเฉลี่ยที่อยู่ในประเทศไทยของสตรี (ปี)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	5.8	7.9	6.8
(N)	(362)	(358)	(720)

(ต่อ) ตารางที่ 8

การอพยพเข้าประเทศไทยและการตั้งหลักแหล่ง ศูนย์เขาอีด้าง ศูนย์บ้านวินัย รวม

เหตุผลที่อพยพมาประเทศไทย	%	%	%
กลัวสงคราม, กลัวถูกฆ่า	65.7	76.5	71.0
ไม่ชอบคอมมิวนิสต์	13.8	5.9	9.9
ต้องการเสรีภาพ	*	-	*
ไม่มีที่ทำงาน, ไม่มีอาหาร	6.1	*	3.6
ตามเขามา, มาหาครอบครัว	6.7	13.0	9.8
ไปประเทศที่สาม	2.8	-	1.4
องค์การสหประชาชาติรับมา	*	-	*
แสวงหาอนาคต	*	-	*
ประเทศไทยไม่มีสงคราม, มีความสุข	*	-	*
มากกว่า 1 เหตุผล	3.6	3.4	3.5
(N)	(361)	(353)	(714)

ประเทศที่ต้องการไปตั้งหลักแหล่งของสตรี	%	%	%
สหรัฐอเมริกา	38.4	32.8	35.6
แคนาดา	10.2	*	5.4
ฝรั่งเศส	1.7	1.4	1.5
ออสเตรเลีย	37.3	3.3	20.4
ไทย	*	21.1	10.7
อื่น ๆ	9.7	3.3	6.5
แล้วแต่ครอบครัวสามี	2.2	11.1	6.6
ไม่ต้องการไปตั้งหลักแหล่ง	*	26.1	13.2
มากกว่า 1 ประเทศ	-	*	*
(N)	(362)	(360)	(722)

ความต้องการเดินทางกลับประเทศบ้านเกิดของสตรี	%	%	%
ต้องการเพราะ			
เป็นบ้านเกิด	-	11.7	5.8
มีบ้าน, ไร่ นา	-	6.1	3.1
ครอบครัวอยู่ที่นั่น	-	*	*
ประเทศไทยไม่ยอมรับ	-	*	*
มากกว่า 1 เหตุผล	-	2.0	1.0

(ต่อ) ตารางที่ 8

การอพยพเข้าประเทศไทยและการตั้งหลักแหล่ง	ศูนย์เขาดินแดง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
ไม่ต้องการเพราะ			
กลัวสงคราม, คอมมิวนิสต์, ตาย	76.5	34.1	55.4
เศรษฐกิจไม่ดี, ยากลำบาก	3.3	3.9	3.6
ต้องการเสรีภาพ	1.9	*	1.3
ไม่มีครอบครัว ญาติพี่น้อง	*	5.3	3.2
ต้องการไปประเทศที่สาม มีอนาคตใหม่	4.7	*	2.8
มากกว่า 1 เหตุผล	2.3	*	1.3
แล้วแต่เหตุการณ์			
ถ้ามีความสงบ	8.8	3.1	6.0
ถ้าไม่มีทหารทหารเวียดนาม	*	26.5	13.6
ถ้าเปลี่ยนการปกครองเป็นระบบเสรี	*	*	*
ถ้าครอบครัวกลับด้วย	*	3.4	1.8
มากกว่า 1 เหตุผล	-	*	*
(N)	(362)	(358)	(720)

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 ประวัติการแต่งงานและภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี : อายุแรกสมรส จำนวนครั้งการสมรส ประวัติการมีบุตร บุตรเกิดรอด บุตรที่กำลังมีชีวิต สถานภาพการตั้งครรภ์ จำนวนบุตรที่คลอดในศูนย์ผู้พหุปัจจุบัน และอายุของบุตรคนสุดท้าย ในศูนย์เขาคีต่างและศูนย์บ้านวินัย

ประวัติการแต่งงานและภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี	ศูนย์ เขาคีต่าง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
อายุแรกสมรส (ปี)	%	%	%
12-14	*	12.5	6.3
15-19	50.7	74.3	62.2
20-24	38.8	10.2	24.9
25-34	10.2	2.9	6.7
(N)	(361)	(343)	(704)
อายุแรกสมรสเฉลี่ย (ปี)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	20.0	17.0	18.5
(N)	(361)	(343)	(704)
จำนวนครั้งการสมรส	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1.1	1.1	1.1
(N)	(362)	(360)	(722)
ประวัติการมีบุตร	%	%	%
เคยมีบุตร	95.0	94.2	94.6
ไม่เคยมีบุตร	3.6	3.9	3.7
กำลังตั้งครรภ์ และไม่เคยมีบุตรมาก่อน	1.4	1.9	1.7
(N)	(362)	(360)	(722)
จำนวนบุตรเกิดรอดจำแนกตามอายุปัจจุบัน (ปี)	%	%	%
15-19	1.17	1.48	1.43
20-24	1.95	2.57	2.36
25-29	2.58	3.69	3.03
30-34	3.23	5.22	3.86
35-39	3.88	5.68	4.76
40-44	5.43	5.62	5.56
45 ปีขึ้นไป	5.00	6.75	6.10
(N)	(344)	(339)	(683)
อายุบุตรเกิดรอดเฉลี่ย (คน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	3.04	4.02	3.53
(N)	(344)	(339)	(683)

(ต่อ) ตารางที่ 9

ประวัติการแต่งงานและภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่จำแนกตามอายุปัจจุบัน (ปี)	%	%	%
15-19	1.17	1.42	1.38
20-24	1.93	2.35	2.21
25-29	2.46	3.37	2.82
30-34	2.93	4.39	3.39
35-39	3.41	4.61	4.00
40-44	4.43	4.50	4.48
45 ปีขึ้นไป	4.29	5.33	4.95
(N)	(344)	(339)	(683)
จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เฉลี่ย (คน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	2.78	3.44	3.11
(N)	(344)	(339)	(683)
สถานภาพการตั้งครรภ์	%	%	%
กำลังตั้งครรภ์	14.1	14.4	14.3
ไม่ตั้งครรภ์	85.9	85.6	85.7
(N)	(361)	(360)	(721)
จำนวนบุตรที่คลอดในศูนย์แห่งนี้ (คน)	%	%	%
1	37.5	25.5	31.2
2	32.1	29.4	30.7
3	24.2	25.2	24.8
4	5.5	11.0	8.3
5	*	6.5	3.7
6 คนขึ้นไป	-	2.6	1.3
(N)	(293)	(309)	(602)
จำนวนบุตรเฉลี่ยที่คลอดในศูนย์แห่งนี้ (คน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1.99	2.51	2.26
(N)	(293)	(309)	(602)

(ต่อ) ตารางที่ 9

ประวัติการแต่งงานและภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี	ศูนย์เขาอีค้าง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
อายุของบุตรคนสุดท้าย (เดือน)	%	%	%
0-11	27.9	36.4	32.1
12-23	22.4	28.4	25.4
24-35	15.4	13.9	14.7
36-47	12.5	5.3	8.9
48-59	7.6	3.0	5.3
60-71	4.4	3.3	3.8
72 ปีขึ้นไป	9.9	9.8	9.8
(N)	(344)	(338)	(682)
อายุเฉลี่ยของบุตรคนสุดท้าย (เดือน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	32.66	28.42	30.6
(N)	(344)	(338)	(682)

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ความต้องการบุตรของสตรี : จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม จำนวนบุตรชายบุตรสาวที่ต้องการเพิ่ม เหตุผลที่ต้องการบุตรเพิ่ม ในศูนย์เขาดัดต่างและศูนย์บ้านวินัย

ความต้องการบุตรเพิ่มของสตรี	ศูนย์เขาดัดต่าง	ศูนย์บ้านวินัย	รวม
ความต้องการบุตรเพิ่ม	%	%	%
ต้องการ	23.5	66.7	45.0
ไม่ต้องการ	76.2	29.4	52.9
ไม่แน่ใจ	*	3.9	2.1
(N)	(362)	(360)	(722)
จำนวนบุตรที่ต้องการเพิ่ม (คน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1.58	3.62	3.09
(N)	(85)	(239)	(324)
จำนวนบุตรชายที่ต้องการเพิ่ม (คน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	0.84	2.07	1.73
(N)	(82)	(218)	(300)
จำนวนบุตรสาวที่ต้องการเพิ่ม (คน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	0.76	1.52	1.31
(N)	(82)	(218)	(300)
เหตุผลที่ต้องการบุตรเพิ่ม	%	%	%
ให้ลูกดูแลยามแก่เฒ่า	14.5	29.3	25.4
อยากมีลูกไว้ช่วยทำงาน	21.7	6.5	10.5
อยากได้ลูกชายลูกสาว	31.3	19.4	22.5
ไม่มีลูกเลย มีลูกน้อยเกินไป	14.5	24.1	21.6
นิยมมีลูกมากๆ	12.0	19.0	17.1
อยากให้คนเขมรหรือคนม้งมีมาก	*	-	*
ให้ลูกดูแลยามแก่เฒ่า และช่วยทำงาน	-	*	*
ให้ลูกดูแลยามแก่เฒ่า และไว้สืบสกุล	-	*	*
กำลังตั้งครรภ์ (โดยไม่ตั้งใจ)	*	-	*
กำลังตั้งครรภ์ มีบุตรคนนี้แล้วก็ไม่อยากจะอีก	*	-	*
(N)	(83)	(232)	(315)

* จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า 5 ราย

ตารางที่ 11 ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว และหน้าที่ของหน่วยงานของสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์
เขาค้อต่าง และศูนย์บ้านวินัย

ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและหน่วยงาน	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
รู้จักการวางแผนครอบครัว	%	%	%
รู้จัก	83.7	63.1	73.4
ไม่รู้จัก	16.3	36.9	26.6
(N)	(362)	(360)	(722)
ความหมายของการวางแผนครอบครัว	%	%	%
ป้องกันมิให้มีบุตรมาก อบรมมิให้มีบุตรมาก	51.2	23.9	40.6
การใช้ถุงยางอนามัย กินยาคุม ใส่ห่วง ทำหมันเพื่อมิให้มีบุตรมาก	40.3	13.3	29.8
การมีบุตรน้อยจะได้ไม่ลำบาก	8.1	40.6	20.7
ถ้ามีบุตรห่าง จะมีพอกินไม่ลำบาก	-	13.9	5.4
การวางแผนให้มีบุตรห่าง 3-5 ปีต่อคน	-	2.8	1.1
ถ้ามีบุตรหลายคนแล้วต้องไปวางแผนครอบครัวจะได้ไม่ลำบาก	*	*	*
กินยาคุม เพื่อให้มีลูกห่าง 5 ปีต่อคน	-	*	*
เรื่องของการมีบุตร	-	*	*
การวางแผนครอบครัวทำให้สุขภาพดี มีอนาคตดี	-	*	*
(N)	(283)	(180)	(463)
รู้จักหน่วยงานวางแผนครอบครัวในศูนย์	%	%	%
รู้จัก	95.0	85.3	90.2
ไม่รู้จัก	5.0	14.7	9.8
(N)	(362)	(360)	(722)
หน้าที่ของหน่วยงานวางแผนครอบครัวในศูนย์	%	%	%
ฉีดยาคุม แจกยาคุม แจกถุงยาง ใส่ห่วง ทำหมัน	74.1	43.0	62.1
ฉายภาพยนตร์ โทรทัศน์เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว	-	5.3	2.1
วางแผนครอบครัว คุมกำเนิดให้ประชาชน	6.4	8.2	7.1
คุมกำเนิด/วางแผนครอบครัวเพื่อมิให้มีบุตรมาก, ให้มีบุตรน้อย, บุตรห่าง	4.0	31.4	14.6
เป็นที่อบรมประชาชนเรื่องการคุมกำเนิด แนะนำชักชวนให้คุมกำเนิด	5.2	2.9	4.3
แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการมีบุตรน้อย	*	*	*
แนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตร ดูแลสุขภาพบุตร	-	*	*
อื่นๆ (ทำใบแจ้งเกิด ปรับปรุงการกินอยู่และดูแลครอบครัวให้ดีขึ้น)	*	*	*

(ต่อ) ตารางที่ 11

ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและหน่วยงาน	ศูนย์ เขาค้อ	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
แจกอุปกรณ์คุมกำเนิด และคุมกำเนิดให้ประชาชน	4.3	-	2.6
แจกอุปกรณ์คุมกำเนิด และวางแผนครอบครัวเพื่อมิให้มีบุตรมาก	1.8	-	1.1
แจกอุปกรณ์คุมกำเนิด และอบรมประชาชน เรื่องคุมกำเนิด มากกว่า 1 หน้าที่	2.7	*	1.9
(N)	(328)	(207)	(535)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัว : การรู้จัก, หน้าที่ของอาสาสมัคร, การพูดคุย, เรื่องที่พูดคุยกับอาสาสมัครของสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์

ความสัมพันธ์กับอาสาสมัครวางแผนครอบครัว	ศูนย์ เขาค้อ	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
การรู้จักอาสาสมัครวางแผนครอบครัว :	%	%	%
รู้จัก	71.3	13.3	30.6
ตนเองเป็นอาสาสมัคร	-	*	*
ไม่รู้จัก	28.7	85.8	41.3
(N)	(362)	(360)	(722)
หน้าที่ของอาสาสมัครวางแผนครอบครัว	%	%	%
ทำในทะเลเป็นบ้าน รับแจ้งเกิด	-	*	*
แจกยาคุม แจกถุงยาง ฉีดยาคุม	75.1	28.6	71.5
อบรมเรื่องคุมกำเนิด ให้คำแนะนำปรึกษาการคุมกำเนิด	4.4	33.3	6.6
จัดซื้อคนที่จะคุมกำเนิด เรียกว่าไปฉีดยาคุม จัดซื้อยาทำหมัน เอาจายาคุม	-	*	*
ติดโปสเตอร์โฆษณาแจกจ่ายการคุมกำเนิด ฉาย TV ให้ดู	-	*	*
อื่นๆ (ล้าง, เผยแพร่ข่าวสารให้คนมีสุขภาพแข็งแรง)	-	*	*
มากกว่า 1 หน้าที่ ซึ่งเป็นหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว	20.6	-	19.0
(N)	(253)	(21)	(274)
เคยพูดคุยกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัว	%	%	%
เคย	51.2	54.0	51.6
ไม่เคย	48.8	46.0	48.4
(N)	(258)	(50)	(308)
เรื่องที่พูดคุยกับอาสาสมัครวางแผนครอบครัว	%	%	%
การกินอยู่ ตั้งหลักแหล่ง สุขภาพ การศึกษา	*	*	3.8
การวางแผนครอบครัว ปัญหาการคุมกำเนิด	94.7	51.9	87.4
การกินอยู่ และการวางแผนครอบครัว	3.8	33.3	8.8
(N)	(132)	(27)	(159)

ตารางที่ 13 : ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมวันรณรงค์วางแผนครอบครัว ของสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์ เขาค้อต่าง และศูนย์บ้านวินัย

วันรณรงค์วางแผนครอบครัว	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
ทราบเกี่ยวกับวันรณรงค์วางแผนครอบครัว	%	%	%
ทราบ	-	50.0	27.4
ไม่ทราบ	-	45.0	22.4
ผู้พหุพบในศูนย์ เขาค้อต่าง	100.0	-	50.1
(N)	(326)	(360)	(722)
การเข้าร่วมงานวันรณรงค์วางแผนครอบครัว	%	%	%
เข้าร่วม	-	56.0	56.0
ไม่ได้เข้าร่วม	-	43.9	43.9
(N)	-	(198)	(198)
ท่านทราบว่า เรามีกิจกรรมใดบ้างในวันรณรงค์วางแผนครอบครัว	%	%	%
ฉายภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดิโอ เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว	-	37.8	37.8
อบรม และแนะนำการวางแผนครอบครัว	-	26.1	26.1
แจกยาคุม ถุงยาง ใส่น้ำแข็ง	-	11.7	11.7
อธิบายเกี่ยวกับยาคุม ถุงยาง ใส่น้ำแข็ง ทำหมัน	-	6.3	6.3
แนะนำเรื่องการทำความสะอาด และโภชนาการ	-	*	*
แจกของขวัญ แจกของใช้จำเป็น	-	4.5	4.5
แนะนำการแจ้งเกิด รับแจ้งเกิด	-	*	*
มากกว่า 1 กิจกรรม	-	9.9	9.9
(N)	-	(111)	(111)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ประสิทธิภาพเกี่ยวกับการอบรมวางแผนครอบครัว ของสตรีที่สมรสแล้วและสามี ในศูนย์
 เขาค้อต่าง และศูนย์บ้านวินัย

ประสบการณ์เกี่ยวกับการอบรมวางแผน ครอบครัวของสตรีและสามี	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
สามีเคยเข้ารับการอบรมวางแผนครอบครัวหรือไม่	%	%	%
เคย	14.0	37.8	26.1
ไม่เคย	86.0	62.2	73.9
(N)	(335)	(347)	(682)
สตรีเคยเข้ารับการอบรมวางแผนครอบครัวหรือไม่	%	%	%
เคย	39.5	39.2	39.3
ไม่เคย	60.5	60.8	60.7
(N)	(362)	(360)	(722)
จำได้หรือไม่ว่าอบรมเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง	%	%	%
อบรมเกี่ยวกับการใส่ห่วง ฉีดยาคุม กินยาคุม ใช้ถุงยาง ทำหมัน	46.9	33.9	40.9
เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว			
การมีลูกห่าง ทำให้มีกินสบาย	*	21.4	10.3
การมีลูกมาก จะยากจน สุขภาพไม่ดี	12.3	12.5	12.4
ไม่ให้มีลูกมากก็ให้คุมกำเนิด	19.2	8.0	14.1
ไม่ให้มีลูกมากเพราะไปประเทศที่สามลำบาก	*	-	*
อายุมากแล้วอย่ามีลูกอีก สุขภาพแม่และลูกไม่ดี	*	*	*
การเลี้ยงดู, ดูแลเด็ก/ลูก	*	8.0	4.6
การมีลูกน้อย สุขภาพจะดี	*	-	*
การตั้งครรภ์ การคลอดลูก การคุมกำเนิด	-	*	*
การแท้งลูก และให้ยาตามเวลา	*	-	*
การวางแผนครอบครัว และการเลี้ยงดูลูก	10.0	7.1	8.7
มากกว่า 1 เหตุผล	*	7.1	5.0
(N)	(130)	(112)	(242)

ตารางที่ 15 อัตราร้อยละของสตรีที่เคยสมรสในศูนย์เขาอีด่าง และศูนย์บ้านวินัย จำแนกตามการเคยเข้ารับการอบรมการวางแผนครอบครัว และสถานภาพการคุมกำเนิด

กำลังคุมกำเนิด	การอบรมการวางแผนครอบครัว (%)					
	ศูนย์เขาอีด่าง		ศูนย์บ้านวินัย		รวม	
	เคย	ไม่เคย	เคย	ไม่เคย	เคย	ไม่เคย
คุม	56.1	45.5	37.9	14.7	47.0	29.5
ไม่คุม	29.5	39.0	46.4	71.4	38.0	55.9
กำลังตั้งครรภ์	14.4	15.5	15.7	13.8	15.1	14.6
(N)	(139)	(200)	(140)	(217)	(279)	(417)

สถาบันวิจัยประชากรและครอบครัว
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 การเคยเห็น ฟัง ดู สื่อการวางแผนครอบครัว ความเข้าใจ และภาษาที่ต้องการสำหรับสื่อแต่ละชนิด ของสตรีที่สมรสแล้วในศูนย์ เขาก็ต่าง และศูนย์บ้านวินัย

สื่อการวางแผนครอบครัว	ศูนย์ เขาก็ต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
การเคยเห็น ฟัง ดู สื่อการวางแผนครอบครัว	(ร้อยละของสตรีที่สมรสแล้ว)		
โปสเตอร์	83.1	84.7	83.9
วิดีโอ (เฉพาะศูนย์บ้านวินัย)	-	50.8	25.3
แผ่นพับ	35.1	31.9	33.5
วิทยุตามสาย	94.5	56.7	75.6
นิตรสารการ (เฉพาะศูนย์บ้านวินัย)	-	28.1	14.0
หนังสือกลางแปลง	37.8	29.2	33.5
โด้วาทิ (เฉพาะศูนย์บ้านวินัย)	-	10.0	5.0
(N)	(362)	(360)	(722)
ร้อยละของผู้ไม่เข้าใจความหมายของสื่อ หรือไม่ทราบและไม่ตอบคำถาม	(ร้อยละของสตรีที่ไม่เข้าใจความหมายของสื่อ)		
โปสเตอร์	9.6 (301)	43.0 (305)	26.4 (606)
วิดีโอ	-	25.1 (183)	25.1 (183)
แผ่นพับ	14.2 (127)	42.6 (115)	27.7 (242)
วิทยุตามสาย	6.1 (342)	38.7 (204)	18.3 (546)
นิตรสารการ	-	34.6 (101)	34.7 (101)
หนังสือกลางแปลง	5.8 (137)	33.3 (105)	17.8 (242)
โด้วาทิ	-	41.7 (36)	41.7 (36)
(จำนวนตัวเลขในวงเล็บคือ จำนวนสตรีที่เคยเห็น ฟัง ดู สื่อแต่ละประเภท)			
ภาษาที่ต้องการสำหรับสื่อแต่ละประเภท	%	%	%
โปสเตอร์			
ม้ง	-	88.8	31.2
เขมร	93.6	-	45.5
ลาว ถิ่น เมียน เข้า ขมุ จีน ไทย หรืออังกฤษ	*	5.1	2.3
มากกว่า 1 ภาษา	5.4	6.1	4.7
(N)	(298)	(215)	(613)
วิดีโอ	%	%	%
ม้ง	-	89.1	89.1
เขมร	-	-	-
ลาว ถิ่น เมียน เข้า ขมุ จีน ไทย หรืออังกฤษ	-	7.5	7.5
มากกว่า 1 ภาษา	-	3.5	3.4
(N)	-	(174)	(174)

(ต่อ) ตารางที่ 16

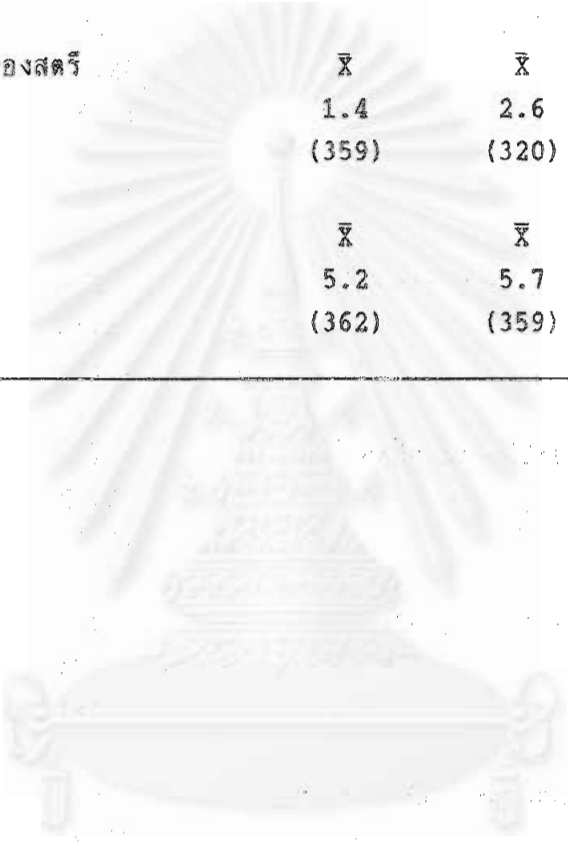
สื่อการวางแผนครอบครัว	ศูนย์ เขาลีต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
แผ่นพับ	%	%	%
มั่ง	-	91.2	38.2
เขมร	97.6	-	56.7
ลาว ถิ่น เมียน เข่า ขมุ จีน ไทย หรืออังกฤษ	*	*	2.3
มากกว่า 1 ภาษา	*	*	2.8
(N)	(126)	(91)	(217)
วิทยุตามสาย	%	%	%
มั่ง	-	92.0	34.0
เขมร	99.4	-	63.1
ลาว ถิ่น เมียน เข่า ขมุ จีน ไทย หรืออังกฤษ	-	5.0	1.5
มากกว่า 1 ภาษา	*	3.0	1.5
(N)	(340)	(199)	(539)
นิตรรศการ	%	%	%
มั่ง	-	89.0	89.0
เขมร	-	-	-
ลาว ถิ่น เมียน เข่า ขมุ จีน ไทย หรืออังกฤษ	-	*	*
มากกว่า 1 ภาษา	-	7.3	7.3
(N)	-	(82)	(82)
หนังสือกลางแปลง	%	%	%
มั่ง	-	89.2	38.2
เขมร	97.8	-	55.9
ลาว ถิ่น เมียน เข่า ขมุ จีน ไทย หรืออังกฤษ	*	4.9	2.5
มากกว่า 1 ภาษา	*	5.9	3.4
(N)	(136)	(102)	(238)
ไต้วาทิ	%	%	%
มั่ง	-	91.4	91.4
เขมร	-	-	-
ลาว ถิ่น เมียน เข่า ขมุ จีน ไทย หรืออังกฤษ	-	-	-
มากกว่า 1 ภาษา	-	*	*
(N)	-	(35)	(35)

ตารางที่ 17 จำนวนบุตรที่ปรารถนา และความนิยมในเพศของบุตรของชาวเขมร/ชาวม้ง และของสตรี
ที่ตกเป็นตัวอย่างในศูนย์เขาลีต่าง และศูนย์บ้านวินัย

จำนวนบุตรที่ปรารถนา และความนิยมในเพศของบุตร	ศูนย์ เขาลีต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
จำนวนบุตรที่ปรารถนาของชาวเขมร/ชาวม้ง	%	%	%
2-3	59.0	*	33.1
4-5	35.5	23.7	30.2
6-7	4.3	18.8	10.7
8-9	*	20.1	9.4
10+	*	36.5	16.6
(N)	(349)	(283)	(632)
จำนวนบุตรที่ปรารถนาเฉลี่ยของชาวม้ง/ชาวเขมร	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	3.6	7.9	5.5
(N)	(349)	(283)	(632)
ความนิยมในเพศของบุตรของชาวม้ง/ชาวเขมร	%	%	%
บุตรชาย	5.6	8.7	7.1
บุตรสาว	2.2	*	1.5
ทั้ง 2 เพศ	91.9	87.2	89.5
แล้วแต่บุคคล	*	3.4	1.8
(N)	(359)	(358)	(717)
จำนวนบุตรที่ปรารถนาของสตรี	%	%	%
0-1	6.4	-	3.3
2-3	73.4	10.1	43.2
4-5	19.4	45.1	31.7
6-7	*	24.0	11.8
8-9	-	11.6	5.5
10+	*	9.1	4.5
(N)	(361)	(328)	(689)
จำนวนบุตรที่ปรารถนาเฉลี่ยของสตรี	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	2.8	5.6	4.1
(N)	(361)	(328)	(689)

(ต่อ) ตารางที่ 17

จำนวนบุตรที่ปรารถนา และความนิยมในเพศของบุตร	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
จำนวนบุตรชายที่ปรารถนาเฉลี่ยของสตรี	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1.4	2.9	2.1
(N)	(359)	(320)	(679)
จำนวนบุตรหญิงที่ปรารถนาเฉลี่ยของสตรี	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1.4	2.6	2.0
(N)	(359)	(320)	(679)
จำนวนพี่น้องร่วมมารดาของสตรี	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	5.2	5.7	5.5
(N)	(362)	(359)	(721)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ทศนคติของสตรีต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา ความนิยมในเพศของบุตร และการคุมกำเนิดในแง่ของบิดามารดาสตรี ในศูนย์ เข้ายี่ต่าง และศูนย์บ้านวินัย

ทศนคติของสตรีต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา ความนิยมในเพศของบุตร และการคุมกำเนิดในแง่ของบิดามารดา	ศูนย์ เข้ายี่ต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
บิดามารดาต้องการให้สตรีมีบุตรกี่คน	%	%	%
0	*	-	*
1-2	26.7	*	17.0
3-4	59.7	30.0	48.3
5-6	11.6	45.5	24.7
7-12	1.6	23.0	9.8
(N)	(318)	(200)	(518)
บิดามารดาต้องการให้สตรีมีบุตรเฉลี่ยกี่คน	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	3.28	5.81	4.26
(N)	(318)	(200)	(518)
บิดามารดาต้องการให้สตรีมีบุตรชายกี่คน	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1.67	3.12	2.23
(N)	(316)	(199)	(515)
บิดามารดาต้องการให้สตรีมีบุตรสาวกี่คน	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1.64	2.68	2.04
(N)	(316)	(199)	(515)
คิดว่าบิดามารดาจะยอมให้สตรีใช้วิธีคุมกำเนิดหรือไม่	%	%	%
ยอม	91.2	64.1	78.9
ไม่ยอม	8.5	26.4	16.7
ไม่แน่ใจ	*	9.4	4.5
(N)	(330)	(276)	(606)
หากบิดามารดาไม่ยอมให้คุมกำเนิดท่านจะคุมหรือไม่	%	%	%
คุม	88.2	54.5	71.6
ไม่คุม	11.0	36.9	23.8
ไม่แน่ใจ	*	8.6	4.7
(N)	(356)	(347)	(703)

ตารางที่ 19ทัศนคติของสตรีต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา ความนิยมในเพศของบุตร และการคุมกำเนิดในแง่ของสามี

ทัศนคติของสตรีต่อจำนวนบุตรที่ปรารถนา ความนิยมในเพศของบุตร และการคุมกำเนิดในแง่ของสามี	ศูนย์ เขาสีดำ	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
สามีต้องการให้สตรีมีบุตรกี่คน	%	%	%
0	*	-	*
1-2	30.1	2.0	17.2
3-4	62.1	34.5	49.5
5-6	6.4	36.8	20.4
7-20	*	26.6	12.5
(N)	(359)	(304)	(663)
สามีต้องการให้สตรีมีบุตรเฉลี่ยกี่คน	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	3.05	5.89	4.35
(N)	(359)	(304)	(663)
สามีต้องการให้สตรีมีบุตรชายกี่คน	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1.60	3.13	2.30
(N)	(357)	(298)	(655)
สามีต้องการให้สตรีมีบุตรสาวกี่คน	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	1.46	2.70	2.02
(N)	(357)	(298)	(655)
คิดว่าสามีจะยอมให้ตนคุมกำเนิดหรือไม่	%	%	%
ยอม	95.6	69.9	83.2
ไม่ยอม	3.9	26.8	14.9
ไม่แน่ใจ	*	3.3	1.9
(N)	(361)	(336)	(697)
หากสามีบอกว่าไม่ให้คุมกำเนิดจะคุมหรือไม่	%	%	%
คุม	84.0	45.6	65.0
ไม่คุม	14.9	52.7	33.6
ไม่แน่ใจ	*	1.7	1.4
(N)	(362)	(353)	(715)

ตารางที่ 20 ทศนคติของสตรีเกี่ยวกับความเห็นในการคุมกำเนิด ของผู้นำทางการเมืองและหลักศาสนา

ทัศนคติของสตรีเกี่ยวกับความเห็นในการคุมกำเนิด ของผู้นำทางการเมืองและหลักศาสนา	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
คิดว่าผู้นำทางการเมืองเห็นด้วยกับการคุมกำเนิดหรือไม่	%	%	%
เห็นด้วย	56.3	86.8	71.6
ไม่เห็นด้วย	43.7	4.7	24.2
ไม่แน่ใจ	-	8.4	4.2
(N)	(190)	(190)	(380)
หลักศาสนาของท่านห้ามการคุมกำเนิดหรือไม่	%	%	%
ห้าม	10.9	5.7	8.5
ไม่ห้าม	89.1	90.7	89.8
ไม่แน่ใจ	-	3.6	1.7
(N)	(320)	(280)	(600)

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ เขาลีต่างและศูนย์บ้านวินัย ที่รู้จักและเคยใช้วิธีการคุมกำเนิดแต่ละวิธี

การรู้จักใช้และการเคยใช้	TDHS 1987 EMW15-49*	ศูนย์ เขาลีต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
รู้จักวิธีคุมกำเนิด (ทั้งถาย้าและถายลอย)		(ร้อยละของสตรีที่ทราบวิธีคุมกำเนิด)		
ยาเม็ดคุมกำเนิด		98.3	78.3	88.4
ห่วง		93.1	65.3	79.3
ยาฉีด		96.2	73.7	84.9
ถุงยางอนามัย		90.9	68.6	79.8
หมั้นหญิง		87.0	60.6	73.8
หมั้นชาย		81.5	53.3	67.4
วิธีนับวัน		55.0	12.0	33.5
การหลั่งน้ำเชื้อนอกช่องคลอด		11.9	9.5	10.7
รวม		98.6	88.6	93.6
N		(362)	(360)	(722)
วิธีคุมกำเนิดที่เคยใช้		(ร้อยละของสตรีที่เคยใช้แต่ละวิธี)		
ยาเม็ดคุมกำเนิด	55.8	59.7	23.6	41.7
ห่วง	15.3	4.4	1.4	2.9
ยาฉีด	27.1	47.8	10.6	29.2
ถุงยางอนามัย	12.5	7.2	13.6	10.4
หมั้นหญิง	22.9	2.5	2.5	2.5
หมั้นชาย	6.0	1.9	0.6	1.2
วิธีนับวัน	5.7	25.7	4.7	15.2
การหลั่งน้ำเชื้อนอกช่องคลอด	5.7	4.4	5.8	5.1
รวม	81.5	82.3	43.9	63.2
N	(6,236)	(362)	(360)	(722)

* Institute of Population Studies, Chulalongkorn University. Thai Demographic and Health Survey : Preliminary Report 1988. Bangkok, 1988. p.26

ตารางที่ 22 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์เขาคีค่าง และศูนย์บ้านวินัย จำแนกตามปัญหาของวิธีคุมกำเนิดวิธีต่างๆ (แสดงอัตราร้อยละ เฉพาะวิธีที่มีผู้ตอบเกิน 10 ราย)

ปัญหาของวิธีคุมกำเนิด	ศูนย์ เขาคีค่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
ยาเม็ดคุมกำเนิด	%	%	%
อ่อนแอ ร่างกายไม่ดี	*	*	5.8
ผอมลง อ้วนขึ้น	9.4	-	7.5
เลือดออก มีประจำเดือนมาก	12.3	*	11.0
ตกขาว	8.7	-	6.9
มีประจำเดือนน้อย หรือไม่มีเลย	-	37.1	7.5
ไข้	38.4	*	31.8
ปัญหาอื่นๆ (ตอบข้อละน้อยกว่า 10 ราย)	24.6	48.6	29.5
(N)	(138)	(35)	(173)
ห่วงคุมกำเนิด	%	%	%
เลือดออก ประจำเดือนมาก	47.5	-	35.9
ปัญหาอื่นๆ (ตอบข้อละน้อยกว่า 10 ราย)	52.5	100.0	64.1
(N)	(59)	(19)	(78)
ยาฉีดคุมกำเนิด	%	%	%
ผอมลง อ้วนขึ้น	15.6	-	11.9
เลือดออก มีประจำเดือนมาก	29.3	*	23.8
ไม่มีประจำเดือน หรือมีน้อย	*	39.1	10.4
ไข้	21.8	*	18.7
ไข้และเลือดออกมาก ประจำเดือนมาก	6.8	-	5.2
ปัญหาอื่นๆ (ตอบข้อละน้อยกว่า 10 ราย)	25.2	45.7	30.1
(N)	(147)	(46)	(193)
ถุงยาง			
มีต่อน้อยกว่า 10 ราย	-	-	-
หมั้นหญิง	%	%	%
อ้วนขึ้น ผอมลง	*	*	*
ปัญหาอื่นๆ (ตอบข้อละน้อยกว่า 10 ราย)	*	*	55.6
(N)	(9)	(9)	(18)
หมั้นชาย			
มีต่อน้อยกว่า 10 ราย	-	-	-

(ต่อ) ตารางที่ 22

ปัญหาของวิธีคุมกำเนิด	ศูนย์ เซาอีต่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
วิธีนับวัน	%	%	%
ไม่มีประสิทธิภาพ	100.0	*	81.3
ปัญหาอื่นๆ (ตอบข้อละน้อยกว่า 10 ราย)	-	*	*
(N)	(11)	(5)	(16)
การส่งน้ำเชื้อออกของหลอด มีต่อน้อยกว่า 10 ราย	-	-	-

ตารางที่ 23 สถานภาพของการใช้วิธีคุมกำเนิด วิธีที่กำลังใช้ ระยะเวลาที่ใช้ และระยะเวลาที่ตั้งใจจะใช้ต่อไป ของสตรีในศูนย์เข่าอีด่างและศูนย์บ้านวินัย

สถานภาพของการคุมกำเนิด	ศูนย์ เข่าอีด่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
สถานภาพของการใช้วิธีคุมกำเนิด	%	%	%
กำลังใช้	49.9	23.8	36.5
ไม่ใช้	35.1	61.6	48.7
กำลังตั้งครรก	15.0	14.6	14.8
(N)	(339)	(357)	(696)
วิธีคุมกำเนิดที่กำลังใช้			
ยาเม็ด	48.5	34.1	43.7
ห่วง	4.1	*	4.3
ยาฉีด	24.3	11.8	20.1
ถุงยาง	*	18.8	7.5
หมั้นหญิง	4.1	9.4	5.9
หมั้นชาย	3.0	*	2.4
วิธีนับวัน	11.8	*	8.7
การหลั่งน้ำ เชื้อนออกช่องคลอด	*	*	*
สมุนไพร ยาโบราณ	*	5.9	2.4
มากกว่า 1 วิธี	*	10.6	4.3
(N)	(169)	(85)	(254)
ระยะเวลาที่ใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีนี้มาแล้ว (เดือน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	15.75	17.01	16.17
(N)	(169)	(84)	(253)
ระยะเวลาที่ตั้งใจจะใช้วิธีนี้ (เดือน)	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
\bar{X}	33.3	52.33	32.76
(N)	(40)	(51)	(91)

ตารางที่ 24 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ เขาคีด่าง และศูนย์บ้านวินัย จำแนกตาม เหตุผลที่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด

เหตุผลที่ไม่ใช้วิธีคุมกำเนิด	ศูนย์ เขาคีด่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
ต้องการมีบุตร	20.0	55.5	43.1
คิดว่าคงไม่มีบุตรแล้ว ไม่มีเอง อายุมากแล้ว	5.9	16.8	13.0
เพิ่งคลอดบุตร	25.2	6.4	13.0
ไม่ชอบวิธีคุมกำเนิด	-	2.7	1.8
กลัวไม่สบาย กลัวมีโรค กลัวอันตราย	17.6	5.0	9.4
เคยใช้แล้วเจ็บป่วย สุขภาพไม่ดี ใช้แล้วอ้วน/ผอม	12.6	*	5.0
ต้องไปจดชื่อที่คลินิก ยังไม่พร้อมจะไปคลินิก	*	*	1.5
ยาหมด ยังไม่ได้ซื้อ	5.0	2.3	3.2
สามีไม่ทำให้	*	*	*
สามีไม่อยู่ ไม่ยุ่งกับสามี	*	4.1	3.8
สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง สมบูรณ์	*	*	1.5
เพิ่งมีประจำเดือน	*	*	*
ไม่รู้จักรีวิธีคุมกำเนิด ไม่รู้ว่าดีหรือเปล่า	-	*	*
ตามแต่ใจเรา ถ้าตัดสินใจว่าไม่มีก็จะไม่มี	*	-	*
มากกว่าหนึ่งเหตุผล	*	*	1.8
ไม่ทราบ	*	-	*
(N)	(119)	(220)	(339)

ตารางที่ 25 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ เขาคีด่าง และศูนย์บ้านวินัย ที่ไม่ทราบสถานที่ที่จะไปรับบริการคุมกำเนิดวิธีต่างๆ

ร้อยละของผู้ไม่ทราบสถานที่ที่จะให้บริการวิธีคุมกำเนิด	ศูนย์ เขาคีด่าง	ศูนย์ บ้านวินัย	รวม
ยาเม็ดคุมกำเนิด	2.5	14.2	8.3
ห่วง	17.4	22.8	20.1
ยาฉีด	4.1	19.7	11.9
ถุงยางอนามัย	10.5	19.2	14.8
หมันหญิง	19.1	30.0	24.5
หมันชาย	25.4	33.3	29.4
วิธีอื่น	18.0	74.2	46.0
การหลั่งน้ำ เชื้อนอกช่องคลอด	32.9	75.6	54.2
(N)	(362)	(360)	(722)

ตารางที่ 26 อัตราร้อยละของสตรีในศูนย์ เขาค้อต่างและบ้านวิชัย จำแนกตามการคุมกำเนิด เมื่อมีสิ่งล่อใจ และความรู้สึกต่อระยะทางระหว่างบ้านและคลินิกวางแผนครอบครัว

สิ่งล่อใจในการคุมกำเนิด และ ระยะทางไปคลินิกวางแผนครอบครัว	ศูนย์ เขาค้อต่าง	ศูนย์ บ้านวิชัย	รวม
จะคุมกำเนิดหรือไม่หากมีสิ่งล่อใจ (สตรีทุกคน)	%	%	%
คุม	76.2	40.6	58.7
ไม่คุม	22.2	51.1	36.5
ไม่แน่ใจ	1.4	8.2	4.8
(N)	(360)	(352)	(712)
จะคุมกำเนิดหรือไม่หากมีสิ่งล่อใจ (เฉพาะสตรีที่ไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิด)	%	%	%
ใช่	62.6	33.5	44.2
ไม่ใช่	37.4	66.5	55.8
(N)	(115)	(197)	(312)
ระยะทางระหว่างบ้านและคลินิกวางแผนครอบครัว	%	%	%
ไม่ไกล	90.2	76.3	83.2
ปานกลาง	*	*	*
ไกลเกินไป	9.5	23.4	16.5
(N)	(348)	(355)	(703)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย